

Olgunluk Çağı-II: Sönmemiş Kireç

Cem Akaş

265 ½'ye.

Çıkan Kısımın Özeti:

Genç bir ideoloji tarihçisi olan Hökl, yaşamından, ilişkilerinden ve en çok da kendinden sıkıldığı için, Proje adlı şirkete bağlı olarak ekvatordaki bir yapay adaya iki yıllığına enerji nöbetçisi göreviyle gitmeyi kabul eder. Ruhsal bir tür enerjidir bu, meditasyon yaparak üretilmektedir ve doğru yerlerde konuşlanmış, yeterli sayıda enerji nöbetçisinin meditasyonu sayesinde, dünyanın toplam aura enerjisinin arttırılacağı, bunun da kitlelerin mutluluğuna önemli bir katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Hökl nöbet yerine giderken geride Simu adlı sevgilisini bırakır – Simu da Proje için çalışmaktadır; şirketin Dubl'deki genel merkezinde, tanıtım koordinasyon sorumlusu görevini yürütmektedir.

Çift, solitrans adı verilen ve yalnızca enerji nöbetçilerinin kullanma hakkına sahip olduğu bir alet aracılığıyla görüşür – solitrans, nöbetçilerin ayrıcalıklarından yalnızca biridir ve bu ayrıcalıkların toplamı, yeni bir sınıf yaratılmakta olduğu iddialarına çanak tutacak kadar geniştir. Hökl, adada geçirdiği süre zarfında çelişkili düşüncelere kapılır: bir yanıyla bu yalnızlık ona iyi gelmiş, bazı şeyleri daha açık bir şekilde görmesini sağlamıştır, ama öbür yanıyla da kaçtığı yaşamı özlemesine yol açmıştır. Adada bulunan ve Proje tarafından, nöbetçilere yardımcı olmaları için istihdam edilen “yarı insan” kilbler de onun yalnızlık duygusunu arttırmıştır. Altı ayın sonunda Hökl yüzünü kızartır ve sevgilisinden, Dubl'e dönmesini sağlamak için bağlantılarını kullanmasını ister.

Simu bu durumdan her ne kadar memnun değilse de sevgilisinin istediğini yapar ve Proje'nin önderi Ebrino ile görüşür. Bu arada Simu'yla Ebrino arasında bir ilişki de başlamıştır. Nöbetçilerin nöbet sürelerini tamamlamamaları aslında ciddi bir suçtur ve ağır yaptırımları vardır, ama Ebrino'nun araya girmesiyle Hökl adadan kurtulur. Bunun bir diyeti olacaktır tabii: Proje'nin kendine ciddi bir rakip olarak gördüğü, merkezi İsta'da bulunan ve tüketim müziği üretiminde dünyanın bir numaralı şirketi olan Musak'ın yükselen önderlerinden Ekva hakkında bir araştırma yapması, onunla ilgili kuşuklar doğru çıkarsa da Ekva'yı öldürmesi istenmektedir.

Hökl bu görevle, Dünya Birliği'ne bağlı Kuzeydoğu Kanadı'nın başkenti İsta'ya gider, yanında adadan beraberinde getirdiği, Jams adında bir kilb de vardır. Simu da, solitransı tanıtmak ve Proje'nin kamuoyu desteğini yükseltmek için İsta'ya gitmiştir. İsta günleri Hökl-Simu ilişkisinin çözünmesine, Jams'la Hökl'ün dostluğunun pekişmesine tanık olur. Jams bir süre sonra, hem Hökl'e duyduğu aşka karşılık bulamadığı için, hem de kilblerin gerçeğini ortaya çıkarmakla kendini yükümlü saydığı için Hökl'ü bırakır ve İsta'nın dış dünyaya kapalı, çeşitli efsanelerle örülü getto-centrumuna gider. Hökl bu arada Ekva'yla ve onun çellist kızkardeşi Ridaf'la tanışır; Ekva'yı tanıdıkça daha çok sever ve saygı duymaya başlar, Ridaf'a ise aşık olur. Bu durumda Ekva'yı öldürmesi olanaksızlaşmıştır; bunu Ebrino'ya anlatmaya çalışırsa da başaramaz. Ne var ki Ekva bir suikaste kurban gider ve Proje bunu Hökl'ün hanesine yazarak onu terfi ettirir – bundan böyle Proje'nin İsta bürosunu yönetecektir. Ancak Hökl, Ekva'yla yaptığı konuşmalar sonucunda Proje'nin amaçlarını sorgulamaya başlamıştır. Ekva'nın öldürülmesi, Hem Hökl'ün, hem de Ridaf'ın yaşamlarına yeni bir yön vermelerine yol açar: Ekva'nın üyesi olduğu gizli bir direniş örgütüyle bağlantı kurarak, onun savaşımını sürdürme kararı alırlar. Bu çalışmalar, Kuzeydoğu Kanadı'nın “Kurtuluş” savaşımına dönüşecektir.

Su, bileklerini geçince mantosunun eteklerini topladı. Kalabalıktan kurtulmuş olan görevli, elbisesiyle daha ileri gidemedi. Mantonun etekleri önce suyun üstünde açıldı, sonra ağırlaşır battı. “Dur!” diye bağırdı uzun bıyıklı genç. “Boşver abi,” dediler. “Fazla ileri gitmez.” Deniz sığıdı; büyük manto suyun içinde kaybolduğu zaman kıyıda çok uzaklaşmıştı. Fazla ileri gitmişti. Yanılmışlardı.

Oğuz Atay
“Beyaz Mantolu Adam”

[Hökl]

Kuzeydoğu Kanadı, Kurtuluş Savaşını üç yılda kazandı – üç yıl önce Beyaz Mantolu Adam İsta'ya gelmişti, sakin bir gündü, işgal güçlerinin her köşeyi tutmuş olduğunu gören görüyordu. Benim İsta'ya gelmem daha sonra oldu; bagajımda bütün Dünya Birliği'ni sarsacak bir olayın tohumları vardı. Yolum çok geçmeden Ekva aracılığıyla Kurtuluşçularla kesişti ve o günden bugüne içlerinde yer aldım; savaşımın kendisine önemli bir katkı olduğunu iddia edecek değilim, işimi yaptım ben – tarihi yapanların yanında tarihi yazan birilerinin de olması gerektiğine inandığımdan izledim, kaydettim.

Bu savaşın hemen hepimiz için ağır kişisel bedelleri oldu – çok insan öldü, çok insan ölmekten beter oldu. Başka türlü olması beklenemezdi belki – daha en başından, Olgunluk Çağının temel taşlarının yerinden oynayacağı, Samson kompleksi olan pek çok önderin bir dizi kapalıçarşı yangınına neden olacağı belliydi. Ahlaksal açıdan yaşanan yıkım belki de çok daha korkunçtu – bütün DB vatandaşları, bugüne kadar doğru belledikleri yalanlarla yüzleşmek ve herşeyi, tüm geçmişlerini, kişiliklerini, ilkelerini sorgulamak zorunda kaldı.

Bu süreç bitmiş değil elbette – tarih bize, bu tür kitlesel travmaların etkisinin ve çözümlenmesinin, aşılmasının onyıllar sürdüğünü gösteriyor. Kuzeydoğu Kanadı olarak bizim şansımız –ben de kendimi bir İstali olarak görüyor ve “biz”den sayıyorum- temiz bir sayfaya başlamayı bileğimizin gücüyle hak etmiş olmamız. DB istemeye istemeye, kendine rağmen bu noktaya geldi; bizse bu noktaya gelebilmek için herşeyimizi ortaya koyduk. Hatalar yapıldı belki, yanlış yollara sapıldı, bazılarının değeri zamanında bilinmedi, bazılarının hakkı yendi – doğrudur. Bunda gocunacak bir şey yok – bize düşen, bireysel ve toplumsal döküm ve muhasebe işlemlerini açık yapmak. Bu belgesel her ne kadar Kurtuluşun coşkusuyla hazırlandıysa da, kimseyi kayırmadan, güzelleme edebiyatı yapmadan böyle bir dökümü gerçekleştirmeyi; geldiğimiz yerin gerisine düşmememiz için, herkese açık bir bellek parçası yaratmayı amaçlıyor. BMA'nın Meclisteki açılış konuşmasında alçakgönüllülükle söylediği gibi, “tarihin en büyük ironilerinden biri, en beceriksiz olanların, en zorlu görevler için seçilmesidir, ama zamanın motoru, herşeyin olması gerektiği gibi olmasını sağlar; biz ölümlüler bunu gördüğümüzde, olayların kendine özgü bir akılı olduğunu düşünürüz. Öyledir belki de; ama öyle olsa bile elimizden gelen tek şey, derin bir nefes almak ve işimize bakmak, değil mi?”

[BMA,
Meclis Açılış
Konuşmasından
görüntü]

[Utracek,
Poetikacı]

Tarih, mantığın yoksun diliyle yazan akıl şairi: Sıradan malzemeye borçludur belirleyici serüvenlerin varlığını. Tarih, uzuvları nedeniyle traji-komiktir.

Son Timsah

[Hökl]

Bir başlangıç noktası saptamak, tarihçiler için her zaman çok zor olmuştur; tarihçiler arasındaki en kanlı tartışmalar da bir olayın başlangıcını ve sonunu belirleme, yani dönemleme yapma konusunda çıkar.

Kuzeydoğu Kanadı'nın kurtuluşuna giden yolun da nerede başladığını kesin olarak söylemek zor. Sonuca katkıda bulunan pek çok girişim, birbirinden habersiz olarak ve çoğu zaman yan yana varlığını sürdürmekteydi. Kurtuluş Savaşının en belirleyici yanlarından biri de buydu: çok uzun bir süre boyunca merkezi bir liderlik ortaya çıkmadı, çok sayıda direnişçi/devrimci odak, aralarında fazla bir eşgüdüm olmaksızın çalıştı; BMA ve Kurtuluşçular çevresinde bir liderlik konumu ortaya çıktığında da büyük ölçüde çoğulcu bir yöntem geçerli oldu.

Bütün bunlara rağmen, kırılma noktası olarak kullanılabilir bir olay var: Son Timsahın Kuşsal Zembereği adlı örgütün düzenlediği eylem.

[Uue,
Timsahın
Gözyaşı]

Hükümet Binasındaki eylem için yıllardır hazırlanıyorduk. Bu eylemin yalnızca bir başlangıç olduğunu biliyorduk. Timsahın Gözyaşları olarak on dört kişiydik; eylemin hemen ertesinde tüm ülkeye yayılıp bilinçlendirme çalışması yapacaktık.

[Hökl]

Bunu yaptılar da – Hükümet Binasında yıllardır temizlik ve güvenlik görevlisi olarak çalışan örgüt üyeleri, Oia'nın liderliğinde binanın doğuya bakan camlarına birer harf yazarak mesajlarını iletmiş, ardından uzun dönemli bir milis hareketine başlamıştı.

[Hükümet
Binası
görünümü]

ARGH EEK ZONG ECH

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

Mesajın kendi üstüne kapanan yönü hemen göze çarpıyor. Son Timsahın Kuşsal Zembereği belli ki olabildiğince yoğunlaştırılmış, çarpıcılığı en üst düzeye çıkarılmış, süzme bir mesaj vermeye çalışıyordu. Bu çabanın onları tarih öncesi insanının homurtularına benzer seslere ulaştırmış olmasının simgesel bir anlamı var elbette; insanların değişmeyen özüne seslendiklerini, bir tür uyanışı amaçladıklarını vurguluyorlar. “Bu düzen değişmeli, bu rejimin diktasından kurtulup eski altın çağa dönmeliyiz” yollu bir mesaj bu. Öte yandan buradaki ironiyi atlamak da mümkün değil – fazla yoğunlaştırıldığı, belki de fazla derin kılındığı için, o sabah Hükümet Binasının camlarındaki yazıyı gören hiç kimsenin, neler olup bittiğini, bu mesajın ne anlama geldiğini anlamadığını sanmıyorum.

[Aei,
Timsahın
Gözyaşı]

Obskürantist bir yanımız olduğunun farkındayım – eylemi gerçekleştirirken anlaşılmayı hedeflemiyorduk zaten. Amacımız rahatsızlık yaratmaktı – belli belirsiz bir rahatsızlık olacaktı bu, düzenin kalesi sayılabilecek bir binanın camlarına böyle garip bir mesaj yazma riskini göze alıyordu birileri, bunun üzerine düşündürmek istiyorduk insanları.

[Hökl]

Şehir merkezlerinde, başka bir deyişle getto-centrumlarda neler olduğu konusunda elimizde kesin veriler yok, ancak bir süre sonra şehir farelerinin de eylemlere başladığı ve ardından, Proje'nin deşifre edilmesiyle birlikte kilblerin enerji istasyonlarından şehirlere dönerek bu

eylemlere katıldığı biliniyor. Son Timsahın Kuşsal Zembereği'nin şehir fareleriyle ilgisi var mıydı?

[Uue,
Timsahın
Gözyaşı]

[İsta merkezinin
olaylar sırasında
havadan görünümü]

Getto-centrumlarda, özellikle de İsta'nın merkezinde bir kaynaşma olduğunun farkındaydık, şehir fareleriyle işbirliğine girmek de stratejimizin bir parçasıydı. Takma adlarımızı da böyle aldık zaten: kilblere üç harfli adlar veren, ruhsal gelişim düzeyine göre harf sayısını arttıran ve bir tür kast düzeni oluşturan bu sistemi reddediyorduk. Bunu tersine çevirdik – en ileri düzeyde olanlarımız üç harfli adlar aldı; önderimizin adı Oia'ydı.

[Aei,
Timsahın
Gözyaşı]

Eskiden kilb olan ve görevli olduğu enerji istasyonu adasından kaçıp İsta'ya gelen Jams'ın şehir farelerini örgütlemeye başlaması bizim için belirleyici oldu – o aşamada biz de Kurtuluş Hükümeti olarak daha örgütlü bir çalışma modeline yönelmiştik. Oia'nın intihar etmesi Son Timsahın Kuşsal Zembereği için destekleyici bir durum oldu tabii – hatta bütün Kurtuluş Hareketi, o yaşasaydı çok daha hızlı bir şekilde etkin hale gelebilirdi. En azından ben öyle düşünüyorum. Timsahın Gözyaşları, Kurtuluş Meclisinin temsilcisi olarak, buldukları şehirlerde farelerle bağlantı kurdu – böylece Dünya Birliği yönetiminin her hareketimizden haberdar olmasını kendi ellerimizle sağladığımızı o sırada bilemezdik.

[Hök]

Son Timsahın Kuşsal Zembereği'nin ve şehir farelerinin harekete geçmesinin nedeni, ülke genelindeki koşulların “olgunlaşmış” olmasıydı.

[Mahp,
Futbol
Yazarı]

[Kartal-Yol
Maçı]

[Mecliste
çıkan
tartışmalar]

Yol ve Gürz partilerinin koalisyonu uzun bir süredir ülke sorunlarına çözüm üretmiyor, bunun yakın gelecekte değişebileceğine dair en ufak bir umut vermiyordu. Öte yandan Kartal Partisinin önderi Hatn, muhalefetin başı olarak diyaloga ve işbirliğine tümüyle kapalı bir tutum sergiliyordu. Son Timsah eyleminin gerçekleştirildiği hafta Kartal Yol'u 5-1 gibi net bir skorla yenmiş ve liderliğini perçinlemişti. Yol Partisi Mecliste çoğunluğa sahipti, ama bir sonraki sezon Kartal'ın iktidara geleceğine artık kesin gözüyle bakıldığı için, Yol-Gürz koalisyonu çatırdamaya başlamıştı. Gürz'ün yeniden koalisyona girme umudu sürüyordu, çünkü her ne kadar gol sıkıntısı çekseler de çok az puan kaybetmişlerdi ve ligde ikinci durumdaydılar. Kartal'ın Meclise getirdiği yeni yasa tasarısı, gerçek bir hükümet krizine neden oldu: tasarıya göre kalecilerin attığı her gol, iki gol olarak sayılacaktı. Görünüşte partilerarası eşitliği bozan bir öneri değildi bu, ama gerçek durum farklıydı – Kartal'ın kalecisi Tayf yalnız o sezon sekiz gol atmıştı. Tasarının yasalaşması, Kartal'a büyük bir üstünlük sağlayacaktı, dolayısıyla Yol Partisinin böyle bir yasanın Meclisten geçmesine izin vermesi imkansızdı. Ne var ki Gürz Partisinin Kartal'a destek vermeyi düşündüğünü açıklaması ortalığı karıştırdı.

[Soys,
Futbol
Yazarı]

Gürz'ün tutumunu siyasal fırsatçılık olarak nitelendirmek gerekir elbette, ama bunun garipsenecek bir tarafı da yok bence. Kartal'ın tek başına iktidar olmasını sağlayacak kadar puan farkı elde edip

[Sokak
çatışmaları]

edemeyeceği belli değilken, iki partinin birbirine kur yapması çok doğaldı. Ancak Yol için kabul edilemez bir durumdu bu. Yol taraftarlarının şiddet eylemlerine girişmesine, bunun sonucunda da karşı-şiddetin ortaya çıkmasına kimse şaşırmadı.

[Hökl]

Partilerarası çatışmaların yanısıra, Dünya Birliği'nin pek çok şehirden farklı olarak İsta'da sayısını kimsenin tam olarak bilemediği bazı örgüt ve çeteler birbirleriyle bir anlamda rekabet halindeydi.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Çocuklar bile kendi çetelerini kurmuş, bazıları belli bölgelerde hatırı sayılır bir güce ulaşmıştı. “Kamu Vicdanı” adlı çete, başarısız bulduğu önderlere karşı, suikaste varan saldırılar düzenliyordu. “Sour” çetesi anarşik bir tanımlama eylemine girişmiş, sözcüklerin tanımlarıyla oynayarak ve yeni eşanlamlılar yaratarak port-alandaki yazıları bozuyordu. DB tarafından desteklenen büyük bir örgütün İsta şubesi, yazar olduğundan kuşkulanılan bireylere saldırıyordu. ‘Pal Sokağı Çocukları’ adını taşıyan ve elli yaşın üstündeki erkeklerden oluşan çete, feminizmoya karşı eylemler yapıyordu. Birkaç aydan beri, yeşilgözlülerin incebileklilere yönelik saldırıları yoğunlaşmıştı. Her gün yeni bir örgüt ortaya çıkıyor, ülke hızlı bir şekilde toplu mezara dönüşüyordu ve üç yıl önce kimse bunun gerçek nedenini bilmiyordu.”

[Çete
Savaşları]

[Daln,
Şehir
Planlamacısı]

Dubl tarafından İsta'daki dekadansın en önemli göstergelerinden biri olarak görülen sevaneler hala çok revaçtaydı ve sürekli yenileri açılıyordu. İnsanların yemek yerken sevişme alışkanlıklarını kısıtlamaya çalışmak, herhangi bir iktidar için intihar anlamına gelebilirdi, ancak DB'nin baskısına dayanamayan hükümet, bu konuda düzenleyici bazı kararlar almak zorunda kalmış, garson ve hosteslerin müşterilere cinsel hizmetlerde bulunmasını yasaklamıştı; bundan sonra yalnızca menüde kayıtlı olan kişiler müşterilere sunulabilecekti.

[Lohk,
DB
Bürokrati]

DB yönetimi olarak Kuzeydoğu Kanadı'nın ve özellikle de İsta'nın, Birliğin geri kalanına yapacağı kültürel ihracattan her zaman endişe duyduğumuzu itiraf etmeliyim. Proje bile global stratejisini bir yana koyup Kuzeydoğu Kanadı için özel bir strateji geliştirmek zorunda kalmıştı. Bunun geri dönüşünün nasıl olacağı konusunda Ebrino'nun başını çok ağrıttıklarını ben şahsen biliyorum. İşin kötüsü, bu endişelerin sonuçta haklı olduğu ortaya çıktı. İsta, dev bir truva atı olduğunu bir kez daha kanıtlamış oldu.

[Hökl]

Son Timsahın Kuşsal Zembereği'nin mesajı insanları hükümet binasının camlarından uyardığı sırada Beyaz Mantolu Adam İsta'ya çoktan gelmişti. Kesin tarihleri saptamak ne yazık ki mümkün gözüküyor; BMA'nın pişmanlıklar şehri İsta'nın altşehri Suad'daki Dükkan'a nasıl ulaştığı da açık değil. BMA bu konuda ayrıntılı bilgi vermekten ısrarla kaçınageldi.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Suad’daki Dükkan’ın, onun hizmetkarı olmam için beni neden ve nasıl seçtiği meçhul, ama seçti. Böylece günlerden birinde doğan güneş beni sihir şişeleri ve kader kartları arasında, gözeneklerime iksir buharları dolarken buldu, tıpkı yüzyıllar önceki atalarımızın gözeneklerine bilimin dolduğu gibi. Mahalledeki tek büyü dükkanı bu değildi, en albenili olanı, en yolüstü olanı da değildi, ama öyle bir huzur yayıyordu ki, karşı koymak olanaksızdı; müthiş bir lahite dönüşen şehir merkezinin hükmünden kaçan elit burjuvazinin yarattığı altşehirin ağırlık merkezinde yer aldığı açıktı. Büyü benim için büyük bir bilinmez idiyse de, o beni biliyordu belli ki – Dükkan’ın müşterileri benim de hiç görmediğim eski işletmeciyi hiçbir zaman sormadılar ve kısa sürede tanıdık yüzler haline geldiler; kendileriyle birlikte gereksinimleri, hırsları, kaderleri Dükkan’daki hava moleküllerinin arasındaki boşlukları bir çırpıda doldurdu. Bütün bunlar, ses tellerimin yıllardır tek bir ses ya da sözcük tarafından kısıpdatılmamış olmasına rağmen gerçekleşiyordu.

[Suad’daki
büyü
dükkanının
müze
olmasından
önce ve
sonraki
görüntüleri]

[Hemi,
Neyo
Tarihçisi]

Dükkan’a ilk kez bir akşamüstü gittim. İçerideki doğal aydınlık hemen dikkatimi çekti, dışarıyı kararmaya başlamıştı oysa. Sanki güneş, batarken doğrudan Dükkan’ın camının karşısında batıyordu. BMA’yı gördüğümde, kaplanlarla dans eden bir ruhla karşı karşıya olduğumu hemen anladım. Uysal görünümlü, vahşi bir güç yayılıyordu gözlerinden.

[Hök]i]

Paşa’nın Dükkan’a ilk kez gelmesi, Son Timsahın Kuşsal Zembereği eyleminden bir hafta sonra oldu.

[İlbe,
Tarihsel
Muhasebe
Uzmanı]

Eylemden sonra herhangi bir resmi açıklama yapılmadıysa da, Hükümet Binasının camları bir saat içinde değiştirildi. Yine de mesaj önce İsta’da, sonra bütün ülkede hızla yayıldı. Elbette Dükkan’ın müşterileri de mesajdan haberdardı – düzenden ve gidişten genel anlamıyla memnun olmayan, Hatn’ın partisinin iktidara gelmesiyle herşeyin daha da kötüleşeceğine inanan, yine de bu konuda somut birşeyler yapmaya çalışmaktansa bahçeleriyle uğraşmayı yeğleyen insanlardı bunlar. Büyü dükkanlarının gevşek birer muhalefet odağı haline gelmeye başladığını görüyoruz bu aşamada. Timsahın Gözyaşları da bunun farkındaydı – eylemi gerçekleştiren on dört militandan biri olan Paşa’nın Suad’daki Dükkan’a gitmesi rastlantı değildi.

[Paşa]

Dükkan’a girdiğimde altmışlarında bir kadın, BMA’dan hafıza güçlendirici bir iksir ya da büyü istiyordu; BMA beni görünce belirgin bir şekilde şaşırды, daha sonra bunun, Dükkan’ın ilginç bir özelliğinden kaynaklandığını öğrenecektim: Dükkan’da hiçbir zaman birden fazla müşteri olmuyordu, bir kalabalık ya da kuyrukla karşılaşmak olanaksızdı. Kemiğin iç yüzüne yazılmış bir kural gibiydi bu, ilk ihlal eden de ben olmuştum.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Paşa’nın Dükkan’a gelişi bir işaretti. Öbür müşterim dur durak bilmeden sözümona marjinal düşüncelerini döküyordu orta yere, Hatn’dan nasıl hoşlanmadığını, Son Timsah’ı desteklediğini anlatıyordu. İtiraf etmek gerekir ki o aşamada bu tür insanlar sabrımı zorluyordu

benim; o anda Paşa bana bir kurtarıcı gibi gözüküyordu. Daha sonra pek çok insana öyle gözükecekti tabii.

[Paşa]

Kadının gitmesini beklerken, oturduğum koltuğun yanındaki sehpanın üzerinde açık duran kitabı incelemeye koyuldum – bu rahatlığın cesaretten mi, aymazlıktan mı kaynaklandığını merak ettiğimi anımsıyorum. İbn Batuta'nın heretik bir yapıtıydı elimdeki. BMA'ya baktım – tezgahın arkasında birşeyler yapıyordu. Sonra kadına desteden bir kart çekti – seansın bittiğini gösteriyordu bu. Sonraları hep düşünmüşümdür: bu orta yaşın üzerindeki kadın, o gün orada yeni bir tarihin yazılmaya başladığını anlamış mıdır?

[Hökl]

Paşa'yla BMA'nın karşılaşması, Kurtuluş sürecinin en önemli dönüm noktalarından biri oldu gerçekten de. Ancak yakın tarihin bu iki kahramanının o gün bunu biliyor olması, tıpkı Dükkan'daki kadın gibi, olanaksızdı herhalde.

[Falh,
Kurtuluşçu,
Meclis Kayıt
Amiri]

Beni kişisel olarak heyecanlandıran şey, Paşa'nın o ilk dönemdeki kararlı ve kendinden emin tavrı olmuştur. BMA'nın Kurtuluştaki rolünün ne olacağını ondan iyi biliyordu. BMA ise sonradan açıkladığı gibi, o dönemde Timsahın Gözyaşlarının “Doğa, Yeniden” hareketi hakkında fazla iyimser olduklarını düşünüyordu, büyü dükkanlarının yeniden merkezileşme sürecinde üstlenmesi beklenen rolü abartılı buluyordu. Sanırım daha o ilk karşılaşmada BMA, Paşa'nın belirtileri doğru saptadığını ama doğru tedaviyi belirleyemediğini düşünüyordu.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

Kurtuluş Hareketi yapılanmaya başladığında yaygın sayılabilecek bir hoşnutsuzluk vardı, ancak ülkeyi gerçekte neyin boyunduruk altına aldığını bilenler yok denecek kadar azdı. Bu konudaki gerçekleri bir çırpıda açıklamak da olanaksızdı, çünkü düşman, toplumun köklerini sarmıştı; Hareket henüz çoğunluğu oluşturan ve benim tarafımdan bilinen şeylerin binde birini bilse galeyana gelecek olan muhafazakar unsurları önüne katıp sürükleyecek güce ulaşamamıştı. Bu nedenle bu bilgiyi milli bir sır gibi kalbimizde taşımak ve ancak kitleler eyleme geçecek olgunluğa eriştiği zaman konuşmak gerekiyordu. O zaman geldiğinde, insanlık tarihinde benzeri görülmemiş bir baskı ve sömürü rejimine karşı bayrak açılacaktı.

[İlbe,
Tarihsel
Muhasebe
Uzmanı]

Timsahın Gözyaşlarının stratejisi, Kurtuluş Hareketinin ilk başta dağınıklığa ve yönsüzlüğe yenik düşmesini engelledi: amaçları bir yandan büyü dükkanlarının müşterisi olan seçkin kesimle ilişki kurarak muhalif unsurların örgütlenmesini sağlamak, öbür yandan şehir fareleriyle işbirliği yapmak, ardından da yerel direniş ve özgürlük örgütlerinin bir araya gelip izlenecek yolu tartışacağı bir kongre düzenlemektir.

[Cela,
Toplum
Sarsıntıları
Analisti]

Son Timsahın Kuşsal Zembereği'nin üyeleri arasında, özellikle Oia'nın intiharından sonra nasıl bir yönetim ve eşgüdüm

[Paşa'nın
BMA'ya
Timsahın
Gözyaşlarına
tanıttığı
toplantıdan
görüntüler]

biçiminin geçerli olacağı ciddi bir sorun oluşturdu. Unutmamak gerekir ki ülkenin dört bir köşesine dağılmış militanların kişisel organizasyon becerisine bağlı bir modelden söz ediyoruz. Her biri tek başına çalışan, kendi kararlarını kendi alan, belli bir bölgede önder olmak üzere yola çıkmış insanlardı bunlar. Nitekim Paşa'nın öne çıkması ve böyle bağımsız bir yapılanmayı, örgüt dışından, o zamana kadar kimsenin tanımadığı bir adamın, yani BMA'nın yönetimine kademeli de olsa devretmek istemesi yoğun tepkilere neden oldu.

[Aei,
Timsahın
Gözyaşı]

Hükümet Binasındaki eylemimizi gerçekleştirip sahaya dağıldığımız aşamada Paşa'nın örgüt içinde özel bir otoritesi olduğunu söyleyemem, ama hepimiz ondaki organizasyon yeteneğinin farkındaydık sanırım, zaten İsta'nın Paşa'ya verilmesi, ona ne kadar güvendiğimizin en açık göstergesi. Beni endişelendiren tek şey, Paşa'nın gençliği ve deneyimsizliği idi. BMA konusundaki kararını eleştirdiğimi herkes biliyor. O aşamada pek çoğumuz, örgütümüz bünyesinde BMA'ya neden yer açmamız gerektiğini anlamış değildik. Ülkenin kurtuluşu açısından yanlış bir karar mıydı bu? Hayır. Ama açık ki Paşa'ya maliyeti çok yüksek oldu.

[Utracek,
Poetikacı]

Tıpkı bir soru işareti gibi kendi biçim verdi, yani cüret, sevgi ve kan verdi, sizden ateş istiyor şimdi, yakmak için onları, sizden ateş eksik olmaz.

Sevane Saldırısı

[Hökl]

Kartal Partisi, Gürz'ün de desteğiyle yeni sezonda iktidara geldi. Koalisyon hükümetinin ilk icraatı, sevanelere karşı örtülü bir savaş açmak oldu.

[Daln,
Şehir
Planlamacısı]

Bu bir biyolojik savaştı, bir gerilla savaşıydı. NESYD İdaresi adlı bir örgüt, sınır sisteminde kalıcı hasara ve çoğu zaman da kurbanın ölümüne yol açan NESYD virüsüyle dolu şırıngalarla sevane müşterilerine saldırmaya başladı. Hatn ve Hamu suçlamaları kesin bir dille reddetti ise de, bu terörist örgütün, eylemlerini her iki partinin üst düzey yetkililerinin bilgisi dahilinde gerçekleştirdiği ve hatta devlet tarafından korunduğu ortaya çıktı. Bu büyük bir skandaldı, ama ilginçtir, Kamu Vicdanı adlı örgüt bu olayı görmezden geldi.

[Nilü,
DB Toplumsal
Kurgular
Uzmanı]

Dünyada son otuz-kırk yıllık gelişmelere baktığımız zaman, cinsellik konusunda belirgin bir değişim görüyoruz. Gerçi bu değişimin köklerini Olgunluk Çağının başlangıcına kadar uzatmak mümkün, ama cinselliğe karşı duyulan tepki, hiçbir zaman bugünkü öfke noktasına gelmemişti. Sevanelerin DB çapında amansızca eleştirilmesi ve bu dönemdeki KK hükümetlerinin hepsinin başını ağrıtmaları boşuna değildi. Kuzeydoğu Kanada'da DB'ye karşı ayaklanma hazırlıkları yapıldığı iddiasının gündeme gelmesiyle, sevaneler yalnızca genelgeçer ahlakın sınırlarını zorlayan yerler olmaktan çıkıp, doğrudan siyasal bir kimliğe de

[Sevane görüntüleri: yemek yiyerek sevişen çiftler ve gruplar, yarı çıplak garsonlar]

büründü, çünkü DB karşıtı hareketin buralarda yuvalandığı düşünülüyordu. NESYD İdaresiyle Hatn-Hamu hükümeti arasındaki organik bağın ortaya çıkarılmasının yankıları bu yüzden büyük oldu. DB yönetimiyle hükümet arasında gizli bir işbirliği olması olasılığı Kurtuluşçular için önemli bir meşruiyet kaynağı haline geldi.

[Hökl]

NESYD İdaresinin düzenlediği sevane baskınlarından biri, Son Timsahın Kuşsal Zembereği için suratta patlayan bir tokat etkisi yaptı – Atin'deki saldırıda bir Timsahın Gözyaşı öldürüldü.

[Niki, görgü tanığı]

Sevane çok kalabalık değildi o gün; şehrin en eski sevanelerinden biridir bu ama eski havasını yitirmiş olduğu ışıklardan, döşemelerden hemen anlaşılır. Yine de benim en rahat ettiğim sevane burasıdır. Girişten başlayan koridorun iki yanında gördüğümüz gibi açık bölmeler var, kapısı, tavanı yok bunların, her birinde bunun gibi birer yatak, eflatun yatak örtüsü, bir de küçük masa bulunur. O gün bölmelerin herhalde yarıya yakını doluydu. Ben sağ tarafta, arkaya doğru olan bir bölmedeydim. Son çıkan kanundan sonra burası garson ve hostes kullanmıyordu, kiminle birlikte olmak istediğinizi menüden işaretliyordunuz, yiyeceğinizi de o getiriyordu. Haftanın Musak şarkısı “Gelmeden Gitme” çalıyordu, Monteverdi herkesin dilindeydi, müşteriler bile eşlik ediyordu. Siparişim tam bölmeme giriyordu ki bir gürültü duydum, bir koşuşturma oldu. Kız çok korktu, ben de korktum biraz, korkmadım da tedirgin oldum, ne olacağı belli olmaz buralarda, ikimiz de yatağın yanına çömeldik. Kız çok titriyordu. İnemeler, küfürler duyuluyordu. İdarenin baskın yaptığını anladım. İki kişiyi yaralamışlar burada. Herşey üç dakika içinde oldu bitti.

[Atin sevanesinin saldırıdan hemen sonraki görüntüleri]

[Hökl]

Saldırı sırasında yaralanan ve daha sonra ölen Timsahın Gözyaşı için örgüt intikam mesajı yayınladı ve doğrudan Gürz önderi Hamu'yu tehdit etti. Bu saldırıda Kurtuluşçular bir kayıp daha verebilirdi – hiçbir zaman doğrulanmamasına karşın, çeşitli ifadelerle göre BMA da o sırada Atin'deki sevanedeydi. BMA'nın İsta'dan Atin'e neden gitmiş olabileceği konusunda çeşitli görüşler öne sürüldü – kimine göre yapılacak kongreye Atin'den delege katılmasını sağlamak için oradaydı, kimine göreyse bazı üst düzey DB yetkilileriyle görüşmeye gitmişti. BMA bu konuda açıklama yapmaktan bugüne dek kaçındı, dolayısıyla Atin'e gidip gitmediği, gittiyse ne yaptığı bilinmiyor. Ancak bildiğimiz bir şey var: ele geçirilen gizli bir mesaj, hükümetin saldırıyla bağlantısını ortaya koydu.

[Hamu'dan Hatn'a gönderilen mesaj kaydı]

Son Timsahın Kuşsal Zembereği hanyayı ve gonyayı öğreniyor şu sıralarda. İdare iyi iş çıkarmış anlaşılır. Çocukların sırtını ben sıvazlarım. Öteki konuda da karar vermek gerek ve durum artık acil. Saygı.

[Hökl]

Bu mesajın, NESYD İdaresinin saldırısından bir-iki dakika sonra gönderilmiş olduğu saptandı. Hamu önce görüntüdeki kişinin kendisi olmadığını iddia etti, daha sonra bunun sentetik olarak üretilmiş bir mesaj olduğunu öne sürdü, fakat kişisel portlarında bu mesajı bulan binlerce kişinin kafasında herhangi bir kuşku kalmamıştı.

[Tant, İsta Güvenlik Önderi]

Parti önderleri bilindiği gibi özel iletişim protokolünden yararlanırlar, dolayısıyla yolladıkları ve birbirlerinden aldıkları mesajlar üzerinde güvenliğin herhangi bir denetim yetkisi yoktur. Böyle bir mesajı

üçüncü bir kişinin ele geçirmesi ya da mandallaması da çok zordur, olağanüstü yetenekli bir profesyonel olmayı ya da içeriden çok sağlam bir bağlantıya sahip olmayı gerektirir. O zamanki güvenlik önderi mesajın sonradan üretilmiş olduğunu düşünmüyordu, ama kimin ele geçirdiğini de saptayamadı.

[Sayr (12),
Webdragon]

Ben o sırada Neyo'da yaşıyordum, annemle. Webdragon olduğumdan haberi yoktu. Bir çağrı yapılmıştı, Kuzeydoğu Kanadı'nda protokole tabi yönetim haberleşmelerinin şifrelerinin çözülmesi için. Benim dışımda birkaç kişi daha vardı bu işle uğraşan. Zevkli oldu. Gördüler günlerini.

[Paşa]

Açıkçası bu olay bizi öyle kamçılardı ki, mesajın üretilmiş olduğunu düşünenleri anlamamak mümkün değil. Savaşımın gerçek başlangıç noktası bence budur. O zamana kadar muğlak bir hoşnutsuzluk üzerine temellendirilmiş bir ajitasyon politikası izliyorduk. Bu saldırıyla ve saldırının arkasındaki güçlerin ortaya çıkmasıyla, herşeyden önce ciddiye alındığımızı ve birilerini gerçekten rahatsız ettiğimizi anladık. Adamlar işlerini güçlerini bırakıp sevane sevane bizim adamımızı aramıştı. Bundan büyük iltifat olur mu? Dolayısıyla doğru yolda olduğumuzu anladık.

[Hökl]

Kongre çalışmaları sevane saldırısından sonra hız kazandı. Bu arada, o sırada çok tartışılmasına rağmen anlamlandırılmayan ve çabuk unutilen, ancak daha sonra yeniden gündeme gelecek olan bir bildiri olayı daha oldu. Zürafaları Lekeleme Komitesi adlı tanınmamış bir grup, İsta Haber Kanalının yayını kesip iki saat süresince şu mesajı geçti:

[ZLK
Bildiri Kaydı]

“Zürafaları Lekeleme Komitesi üyeleri olarak, bireysel ya da toplu hiçbir gücün bizi Masal'ı uygulamaya sokmaktan ve Evren'in 18. Dönüşümünü gerçekleştirmekten alıkoyamayacağını duyuruyoruz. Eylemlerinizi dikkatle izlediğimizi, hangi masalı devreye sokacağımızı keşfetme ve bizi engelleme yönündeki çabaların boşa çıkacağını, Dönüşüm sürecini durduramayacağınızı bilmenizi istiyoruz. Soyтары'nın – ki aslında Cellat'tır- önderliğinde yepyeni bir devrin başlayacağı günler yakındır. Tek bir lekesiz zürafası kalmamış olan bu sefil gezegen, unutuşun uzak pavyonlarında çürüyerek yok olmaya mahkumdur.”

[Paşa]

Sevane saldırısının hemen ardından, Hatn-Hamu hükümeti Timsahın Gözyaşlarını açıkça hedef almaya başladı. Bir an önce bir kongre toplayıp, ne yapılacağını kararlaştırmamız ve en önemlisi artık bireysel değil, organize bir savaş vermemiz gerekiyordu. Biraz daha oyalanırsak, uçkurunu toplayamadığı için telef olan bir hareket olarak tarihe geçme riski vardı.

[Hatn,
hükümet
adına yaptığı
konuşma
kaydından]

“Kuzeydoğu Kanadı'nı içten çökertmek, bizi ait olduğumuz yerden kopartmak isteyen, bu amaç uğruna hiçbir barbarlıktan ve hainlikten kaçınmayan, ahlaksal bir çöküntü içinde kıvranan bazı anarşistlerin varlığı, son günlerde kamuoyunun dikkatini çekiyor. Bu kişi ve gruplara tüm gücümüzle karşı koyacağımızı, hedefledikleri yıkımı engelleyeceğimizi, bu ülkeyi geriye, karanlık günlerine geri götürmelerine izin vermeyeceğimizi haykırıyorum. Öfkemiz acımasız olacaktır.”

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

İlk bakışta Hatn'ın ve genelde koalisyonun tepkisi aşırı gözükiyordu – kendi deyimleriyle alt tarafı bir grup “anarşist”, hükümet binasının camına yazı yazmıştı, bunda büyütülecek pek birşey yoktu. Kartal Partisinin genç önderinin temizlik konusunda fazla titiz davrandığını söyleyerek alay edenler bile oldu. Ne var ki durum aslında soğukkanlı olmayı zorlaştırıyordu, çünkü bir tek bu yazı bile, özellikle İsta'da gözle görülür, hissedilir bir kıpırdanma yaratmıştı. Muhafif eğilimlerin çok yaygınlaştığı ve ufak bir kıvılcımın beklendiği, hükümet çevrelerince doğru olarak saptanmıştı. Bu saptamayı da Hatn ve Hamu tek başlarına yapmamıştı herhalde – İsta'da büyük bir çıkartma yapmaya hazırlanan Proje'nin, kitlesel huzursuzluk ortamında rahat çalışamayacağı için Dünya Birliği'ndeki büyüklerinden olaya el koymasını istediği konusunda hiç kuşkusuz yok. Buna karşın DB haberalma birimlerinin, İsta'da olup bitenler, daha doğrusu olmaya başlayacaklar hakkında yeterince bilgisi olmadığı, en azından DB yönetiminin bu aşamada olanları izlemekle yetinmeyi uygun bulduğu söylenebilir.

[Nilü,
DB Toplumsal
Kurgular
Uzmanı]

DB çevrelerinde, İsta'da bazı hareketlenmeler olduğu biliniyordu, ama bunların sonucunda “kurtuluş savaşı” boyutlarında bir hareketin doğacağı, olasılık olarak bile değerlendirilmiyordu. İşin ilginç yanı, savaşımın sürdürüldüğü üç yıl boyunca DB bu konuda en ufak bir resmi açıklama yapmadı. Sanki DB'de hiç kimse bu üç yıl boyunca olanları görmedi, duymadı. Yeni Meclis'in açılışına DB önderinin gönderdiği kutlama mesajı da kısaca ve neredeyse ters bir üslupla yeni yönetimin tanındığını belirtmekten ve başarılar dilemekten öteye gitmez.

[Utracek,
Poetikacı]

Uçsuz bucaksız bir çilingir, engin bir repertuarla sıkıştırdı beni – tuhaf bir hülya deposuna çöreklenmişti açığı. Sonunda yaşlı tılsım bozuldu. Şüphe yok: son eşliğine geldiğini fark etmemişti.

Moda Bildirgesi

[Hökl]

Hatn-Hamu hükümeti şehir fareleri ve sevanelerle uğraştığı sırada Moda Bildirgesi yayınlandı. Kurtuluş Hareketi yeni bir aşamaya geçmişti.

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Bugün geriye baktığımızda, Moda Bildirgesinin içerik olarak fazla olağanüstü bir yan taşımadığını görüyoruz. Bilindiği gibi altı maddeden oluşan Bildirgede ülkenin bütünlüğünün ve ulusun bağımsızlığının ciddi bir tehdit altında olduğu söylenir, ama bu tehdidin ne olduğu açıklanmaz. Hatn hükümetinin sorumluluklarını yerine getirmediği söylenir, ama tam olarak hangi sorumluluklardan söz edildiği ve eksiklerin ne olduğu belli değildir. Ulusun bağımsızlığı, yine ulusun direnişiyi kazanılacaktır, bunun için ortak ve organize bir savaşım verilmelidir. Bildirge, Kuzeydoğu Kanadı'nda yaşayanlardan “ulus” olarak söz etmekle çok belirgin bir geçmişe gönderme yapıyor tabii. Bu savaşıma katılmak isteyen yerel örgütlerin en fazla üç temsilci seçerek İsta'nın doğusundaki Sulb'a gönderilmesi istenir. Sulb'da seçilecek bir Yürütme Komitesi, Kongre'de alınacak kararların uygulanmasından sorumlu olacaktır. Ek bir maddede, bütün bunların bir sır olarak saklanması istenir.

[Moda
görüntüleri,
Bildirgenin
BMA ve Paşa
tarafından
yazıldığı
kahve,
sentetik
simülasyon]

[Keml,
Garson,
Bildirgenin
yazıldığı
masanın
önünde]

Bizim değişmez müşterilerimiz vardır şimdi. Yeni yerler açılır, sevanenin teki moda olur filan, bunlar gelip geçer, bizim müşterimiz değişmez, buraya gelir hep. Yaz kış. Paşa haftada bir mutlaka uğrardı örneğin, şekersiz duble kahve isterdi. BMA'yı ilk kez o gün gördüm ama, yani o günmüş. Aklımda kaldı, çünkü akşama kadar oturdular, hiç konuşmadılar, Paşa konuşuyordu da BMA bir şey demiyordu tabii. Fazla işim yoktu benim o gün, uzaktan öyle görüyordum yani, yoksa başlarında dikilmedim, arada gidip BMA'ya taze çay veriyordum, ne bileyim ben, meğer BMA'yı, masada bir deste tarot vardı, babam da iyi bakardı tarota bak, kart çekip çekip Paşa'ya gösteriyordu. Sonra Paşa'nın portunda birşeyler yaptılar, seçemedim uzaktan, bir tane portları vardı, bir o yazıyordu, bir öbürü. Dedim ki aynı bardaktan çay içiyor bunlar, onun gibiydi yani.

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Bildirgenin içeriği, tarihteki benzer bağımsızlık savaşı süreçlerinde sık rastlanan bildirgelerin içeriğiyle büyük oranda benzeşiyor. Dağınık ve hatta başıboş bir çete çalışmasından, merkezi bir otoriteye bağlı sıkı bir örgütlenmeye geçileceğinin işaretini veriyor Moda Bildirgesi. Bu yanı sıra bir dönüm noktası elbette, ama daha önemli yanı, bağımsız direnişçilerin yanısıra Timsahın Gözyaşlarını da kongreye çağırın bu belgenin, yalnızca bir Timsahın Gözyaşı tarafından değil, aynı zamanda BMA tarafından da yazılmış ve imzalanmış olması. BMA ilk kez ülke çapında öne çıkıyor bu Bildirgeyle.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Paşa Moda Bildirgesiyle aslında çok büyük bir risk almış oluyordu. Düzenlemeye çalıştığı kongre başlı başına sallantıda olan bir projeydi bir kere; KK'deki çeşitli muhalif unsurların bu şekilde bir araya gelmeyi isteyip istemediği belli olmadığı gibi, her bir Timsahın Gözyaşının da, deyim yerindeyse kendi çöplüğünün horozu olmaktan vazgeçip merkezi bir yönetimin altında çalışmaya razı olacağı su götürürdü. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi Paşa bir de kimsenin tanımadığı, güven yaratıcı hiçbir referansı olmayan bir adamı kendine eşit bir konumda işin içine sokuyordu.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Kurtuluş Hareketinin başlarında öyle bir nokta geldi ki, herkesin, bu savaşıma katılacak ve kişisel kaderinin ne olacağına aldırmayacak her Kurtuluşçunun, benim yalnızca sorunları doğru olarak saptamakla kalmayıp, doğru çözümleri de bulduğum, dahası, bu çözümlere nasıl ulaşacağımı bildiğim ve insanları, insanlarımızı oraya götürebileceğim konusunda bana güvenmesi gerektiği anda, bu güvenin ancak inançla mümkün olabileceği ortaya çıktı. Bu güven mantıkla ya da yargıyla ulaşılabilecek bir şey değildi, ya inanacaklardı, ya da inanmayacaklardı. İnanmalarını sağlamak için dua edilecek bir tanrı olsaydı, ona yalvarmaktan çekinilmezdi. O aşamada, ellerinde hiçbir dayanak olmadığı halde bana ve davamıza inanan arkadaşlara her zaman şükran duyulmuştur. Bazıları yolda can verdi, bazılarıyla yollarımız ayrıldı, ama hepsi, herşeylerini ortaya koyarak bana destek verdi ve böylece bu ülkeye en büyük hizmeti yapmış oldu.”

[Paşa]

Bana sorarsanız, Sulb Kongresi öncesi döneme ilişkin en basmakalıp yorumlardan biri, BMA'nın Moda Bildirgesi aşamasında ortaya çıkmasının, savaşımın geleceği açısından bir tehlike yaratmış olduğudur. Zaman bu eleştiriyi elbette haksız çıkardı. Ama onun da ötesinde, şunu daha o zaman görmek mümkündü: BMA imgesinde büyümlü bir yan vardı ve Kurtuluş Hareketi düzene dikleneceği andan

başlayarak, bu türden bir efsaneye gereksinim duyacaktı. Silahımız yoktu, sayımız azdı, tümüyle güvencesizdik – hangi kıstaslarla bakılırsa bakılsın, boyumuzdan çok büyük bir işe kalkışıyorduk. Bizi hem kendi gözümüzde, hem de düşmanlarımızın gözünde güçlü kılacak en önemli şeylerden biri gizemdi, büyüdü, efsaneydi. Son Timsahın Kuşsal Zembereği olarak bizim hiçbir zaman, en karizmatik anımızda bile sahip olmadığımız birşeydi bu. Bunu reddetmenin kıskançlık olduğunu düşünüyorum. BMA bir yıldızdı işte, ötesi yok. Onun bir hiç olduğunu düşünenler bile, denizden sanki bu ülkeyi kurtarmak için çıkagelen ve tek kelime olsun etmeden çevresindekilere yön veren adamın efsanesinin Hareket adına ne büyük bir güç yarattığını kabul ediyor.

Kaldı ki BMA asla bir hiç olmadı. Bazı sözümona analistler, beni bir tür Doktor Frankenstein olarak sunmaya bayılıyor, biliyorum – BMA'yı ben yaratmışım ve sonra kendi yaratığıma hakim olamamışım gibi. Bundan daha gülünç bir sav duyduğumu sanmıyorum. BMA'yı ben bulmadım bir defa, kendisi ortaya çıktı; BMA'yı Hareketin başına ben getirmedim, böyle bir yetkim yoktu, zaten böyle bir kadro da yoktu, kendisi önder oldu, önder olmasını sağlayacak desteği kendisi yarattı. BMA olmasaydı Timsahın Gözyaşları ya da başkaları başarılı olabilir miydi? Hiç sanmıyorum. Bugün, bütün kavgalardan, hesaplaşmalardan ve yalnızlıklardan sonra, bunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim.

[Meer,
Webmaster]

Moda Bildirgesi, gizlilik koşuluna karşın kısa sürede hükümet yetkililerinin önüne geldi. Başta webdragonlar aracılığıyla gizli bir adrese yerleştirilmiş ve ancak şifreye sahip olanların görebileceği belge, biraz da rastlantı sonucunda port-alan polisinin eline geçti. Hatn önce Bildirgeyi ve bağlantılarını yok ettirdi, ardından büyük bir insan avı başlattı, ancak polisin içinde de gevezeler vardı – kısa sürede, hem Kurtuluşçuların, hem de hükümetin tüm çabalarına karşın Bildirge, merak eden herkesin kullanımına açık hale geldi.

[Utracek,
Poetikacı]

Bir insan sirkinin tuhaf ve yabansı yüzleri o depodan denetleyemediğimiz bir hızla fırladıklarında, ölüm kadar güzel yüzlü erozyonun odasında yoğun bir kaybolma isteğiyle delifişek duvarlara yöneliriz. Gerçeğin düzayak görüntüsünü kabulleniriz.

Suad Kongresi

[Hök]

Moda Bildirgesinin ortaya çıkmasının ilginç fakat sert sonuçları oldu. Hatn-Hamu hükümetinin bu olayı bu kadar ciddiye alması, devlet güçlerinin özgüven eksikliğinin önemli bir göstergesiydi elbette. Bunda, onyıllardır geniş çaplı bir kalkışma hareketiyle karşılaşmamış olmasının payı vardı, ama asıl belirleyici olan, toplumda gözle görülür bir çalkantı halinin uzun süredir gündemde olması ve bu yüzden de yetkililerin, bu çalkantının ufak bir kıvılcımla büyük bir ayaklanmaya dönüşeceğinden korkmasıydı. Bu nedenle Hamu, koalisyonun polis kanadını temsilen yaptığı açıklamada gözdağı verme gereği duydu.

[Hamu,
Gürz Önderi]

“Son günlerde bazı olayların üst üste gelmesi, bazı yanlış düşünceleri ve yersiz kuşkuları gidermek için hükümet adına bu açıklamayı yapmamızı gerekli kıldı. Bir avuç kendini bilmez anarşistin, sabrımızı zorlama pahasına birtakım çocukça eylemlere kalkışmış

olduğundan halkımızın haberi var. Hükümet binasına yönelik vandalist eylemden sonra, geçtiğimiz günlerde gizlice yayınlanan ve güvenlik güçlerinin başarılı çalışmaları sonucunda ele geçirilen ayaklanma çağrısının belirli bir endişe yaratmış olduğunu görüyoruz. Bu endişenin yersiz olduğunu belirtmek istiyoruz. Saçmasapan bir isim altında, ipe sapa gelmez savlarla ortaya çıkmış bu zibidiler çetesinin ensesindeyiz. Toplumun düzenini ve huzurunu bozmaya yönelik girişimler, kim tarafından gelirse gelsin, karşısında devletin kararlı yumruğunu bulacaktır. Bu konuda koalisyon ortakları tam bir uyum içindedir.”

[Hökl]

Suad Kongresi bu ortamda gerçekleştirildi.

[Kamz,
Kongre
Yönetim
Masası]

Büyük Sulb Kongresine İsta'yı temsilen katılacak grubu belirlemek için Suad'da bir kongre düzenledik. Bütün toplantı, basılma korkusu altında gerçekleşti. Suad'da küçük ve yıkık-dökük, yıllardır kullanılmayan bir otelde toplandı; BMA'nın müşterilerinden yirmi beş kişi gelmişti, bir de onların tanıdığı, komşusu ya da akrabası olan ve davaya inanan on sekiz kişi. Bu kişilerin seçiminin büyük bir dikkatle yapıldığını ve Paşa'nın, dükkan müşterisi olmayıp da getirileceklerin güvenilir kişiler olması konusunda pek çok uyarıda bulunduğunu ve ufak çaplı bir soruşturma yaptırdığını biliyorum. Bu noktada gerçekleşecek bir sızıntı herşeyin sonu olabilirdi.

[Otelden
görüntüler]

[Alat,
Kongre Üyesi]

Kongre üç gün sürdü ve zaman zaman sert tartışmalara sahne oldu. Açılış konuşmasını Paşa yaptı, BMA da kürsüde, onun yanında duruyordu. Ulusal direnişin artık kaçınılmaz olduğunu söyledi Paşa; bu konuda herkes aşağı yukarı görüş birliği içindeydi ama konuşulanların BMA'yı hayal kırıklığına uğrattığı yüzünden okunuyordu.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Suad Kongresinde bütün delegeler kuşkusuz kurtuluşun heyecanı ile orada bulunuyor ve ellerinden gelen katkıyı yapmaya çalışıyordu. Ne yazık ki zamanın, çok değerli olan zamanımızın büyük bir kısmı, yan konular tartışılarak geçirildi. Savaşımın daha ilerki aşamalarında da benzer durumlar yaşanacaktı. En fazla konuşulan konu, kalecilerin attıkları golün iki gol sayılmasını öngören yasanın Kartal'a haksız bir üstünlük sağlamasıydı. Fark edildi ki delegelerin çoğu aslında Kartal'ı tutuyor, ama adalet duyguları bu yasadan dolayı zedelenmiş. Benzer şekilde hükümetin hakemler konusundaki tutumu da yoğun eleştirilere hedef oluyordu; tarafsız hakemlik kurumunun hükümet baskısı altında işlemez hale geldiği, hükümetin Futbol Federasyonunun kararlarına fazla karıştığı, hangi hakemlerin hangi maçları yöneteceğine kendi karar vermeye kalkıştığı, beğenmediği hakemleri cezalandırdığı, uzak deplasmanlara düşük harcırahla yolladığı, hatta paralarını kestiği söyleniyordu. Bu konudaki endişeler elbette son derece yerindeydi, konunun kendisi de çok önemliydi, ama daha önce de belirtildiği gibi, gerçek sorunun ele alınmasını geciktiriyor, hatta engelliyordu. Bu sistemi parçabaşı düzeltmeye çalışıyorlardı, topyekün bir devrimin gerekli olduğu anlayışı henüz bireylerin zihinlerine yerleşmemişti, belki ortaya bile çıkmamıştı.”

[Kamz,
Kongre
Yönetim
Masası]

Kongrenin son gününde, ulusal Sulb Kongresine gidecek üç temsilcinin seçimi konusunda sorun yaşandı. Delegelerden bazıları, Sulb'a Paşa'nın ve BMA'nın gitmesinin sakıncalı olabileceğini düşünüyordu. Paşa bir Timsahın Gözyaşıydı, yani düzenin karşısında yer aldığını açıkça söyleyen bir örgütün üyesiydi. Onun temsilci olarak

gitmesi, Kongrenin ulusal ve birleştirici karakterine gölge düşürebilirdi; Kongre, bu örgütün iktidar savaşının bir aracı haline gelebilir, en azından toplumda öyle algılanabilirdi. Son Timsahın Kuşsal Zembereği, Kurtuluş Hareketi için bir handikap olarak görülmeye ve BMA gibi desteklediği kişileri zor durumda bırakmaya başlamıştı.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

BMA'nın Meclis'teki konuşmasını incelediğimiz zaman, Suad'da düzenlenen ön kongre hakkında söylediklerine bakarak, daha o zamandan nasıl bir liderlik anlayışı geliştirmeye başladığını görebiliriz. BMA'nın kendi ifadesine göre, ne yapılması, hangi kaderin seçilmesi gerektiğini bilenlerin, büyük olasılıkla iyi niyetli ama kesinlikle böyle bir bilgiden yoksun olan, yön duygusu olmadığı halde yönetmeye kalkan kalabalığın kuru gürültüsüne pabuç bırakmaması şarttır. Bu boyuttaki bir kriz sırasında, yenilmez bir önderlik oluşturulmasının kesinlikle gerekli olduğunu belirtir BMA; bu iş için en uygun olanların demokratik idealler uğruna geri çekilip, zaten yıkımın eşliğinde duran bir ülkenin beceriksizler tarafından batırılmasına seyirci kalamayacağını söyler.

BMA'nın bu sözlerine eklenecek fazla birşey yok, herşey olabildiğince açık. Liderlik vasıfları kendinden menkul herkes, başkalarını susturmak için benzer şeyler söylemiştir tarih boyunca. Bütün dünyaya bir ulusun doğuşu olarak sunulan hareketin, içinde bizzat yer alanların korktuğu gibi kişisel bir savaşım ya da en azından küçük bir grubun iktidar hırsının doyurulmasına yönelik bir savaşım olmadığını kanıtlamak, söz konusu savaşımın ertesinde iktidarı ele geçirenlerin boynunun borcudur.

[Takt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Kongre döneminin ve genelde Kurtuluş Hareketinin kitlelerden kopuk, sığ bir iktidar kavgası olduğunu bazı büyük uzmanlarımızın hangi yüzle iddia edebildiğini benim aklım almıyor. Sanki bu hareket sayesinde bu ülke bağımsızlığımıza kavuşmadı, sömürü düzeni yıkılmadı, bu ulus hepimizin artık çok iyi bildiği birtakım karanlık ve kirli oyunların arenası olmaktan bu savaşım sayesinde kurtulmadı. Bu nankörlük eğer aptallıktan kaynaklanmıyorsa, düpedüz hainlikten kaynaklanıyor, başka açıklaması yok. BMA iddia edildiği gibi tek adam olmayı hiçbir zaman istememiştir; üç yıllık Kurtuluş süreci boyunca kongrelerin toplanmasının, temsil heyetleri seçilmesinin, geçici bir meclis oluşturulmasının nedeni, bu hareketin halkın içinden doğmuş olması ve daima halkla birlikte hareket etmek istemesi değilse, nedir? Ve eğer bu halk, önderi olarak BMA'yı görmek istemişse –ki istemiştir- onun bu seçimini küçümsemek mi demokratlık?

[KK'nin çeşitli
yerlerindeki kongre
çalışmalarından
görüntüler]

[Soys,
Futbol Yazarı]

Suad Kongresi üyeleri, kongrenin üçüncü gününde BMA'yı, Paşa'yı ve o zamana kadar adı duyulmamış, üstelik Son Timsahın Kuşsal Zembereğinden olmayan genç bir kadını, Yamu'yu Sulb Kongresine temsilci olarak yollamaya karar verdi. O günlerin devrimci heyecanı içindeyken bunu görmek o kadar kolay değildi belki, ama şimdi dönüp baktığımızda, bu pırıl pırıl üç kişinin yanyana gelmesinin ve öne çıkmasının, kişisel yaşamlarında ve tabii toplum açısından ne kadar önemli bir an olduğunu görebiliyoruz. Toplumsal zaferlerin kişisel trajedilerle örülüyor olmasıysa dünyanın en hazin gerçeklerinden biri sanırım.

[BMA, Paşa
ve Yamu bir
kahvede
konuşurken]

[Kamz,
Kongre
Yönetim
Masası]

Suad Kongresinin bitiminde bir karar bildirisi yayınlandı. Genel hatlarıyla Moda Bildirgesinin maddelerinin yinelenildiği bu bildiride yeni iki madde de yer alıyordu: Kaleci Golleri Yasasının bir

yıllığına askıya alınması ve takımlara, ya kalecilerini gol atma konusunda çalıştırma ya da yeni kaleci alma fırsatı tanınması isteniyor, diğer maddedeysen hakem tarafsızlığının sağlanmasının önemi vurgulanıyordu. Bu iki maddenin eklenmesine Paşa başta şiddetle karşı çıktıysa da sonradan ses çıkarmamayı yeğledi. Sanırım Sulb Kongresinde gündemin büyük kısmını bu iki konunun oluşturacağını anlamıştı.

[Utracek,
Poetikacı]

Bir ahtapot gerekecek tanık olarak, eklemleri olumsuz ilkelerle eğreti.

SonSöz

[Hökl]

Kurtuluşun en büyük mimarlarından olan BMA'nın macerasını, hareketin önderliğine aday diğer Kurtuluşçuların arasından nasıl sıyrıldığını daha iyi anlamak için, Moda Bildirgesiyle başlayan sürecin biraz daha öncesine bakmak gerekiyor. Bunun için de, Ekva'nın çabalarıyla Kurtuluş sürecinde önemli bir rol üstlenen SonSöz adlı yeraltı örgütü iyi bir çıkış noktası oluşturabilir. Son Timsahın Kuşsal Zembereği'nden bağımsız olarak örgütlenmeye başlamış ve o dönemde adı çok bilinmeyen, ama son derece önemli bir rol üstlenen oluşumlardan biriydi SonSöz. Kimin tarafından ne zaman kurulduğu, nasıl örgütlendiği, neler yaptığı bugüne kadar tam olarak bilinemedi. Yakın tarihimize ışık tutacak açıklamaları, en yetkili ağızlardan dinleyelim.

[Paşa]

SonSöz başlarda pek çok benzeri olan, el altından kitap ve basılı malzeme değiş-tokuşunun sağlandığı gizli bir kulüptü. Kulüp yönetimi üyelerine dijital olarak hazırlanmış birer yarım tarot kartı verir, diğer yarısını saklardı – kimlik kontrolü için kullanılırdı bu yöntem. Zaman zaman, kulüp üyelerinin bir araya gelip kitaplar hakkında konuştuğu toplantılar yapılırdı. SonSöz'ü kimin kurduğunu ben de bilmiyorum, ama bu toplantılara katılmaya başladığımızda Ekva'nın belirgin bir önderlik konumunda olduğunu, diğer üyelerin ona büyük bir saygı gösterdiğini gördüm. Bu tür gizli örgütlere mümkün olduğunca sızmaya çalışıyorduk Kurtuluşçular olarak, böylece zaten kurulmuş olan örgüt yapılarını kendi organizasyonumuza eklemeyerek yaygınlaşmaya çalışıyorduk, hazıra konuyorduk yani. Bir yandan da daha erken kalkıp ülkeyi bizden önce kurtarmaya yeltenecek birilerinin olmadığından emin olmak için yapıyorduk bunu galiba.

[Ceak,
SonSöz
Üyesi]

SonSöz belli bir aşamada düzene muhalif bir kuruluş kimliği benimsemeye başladı – yaptığımız şey zaten yasaktı, ama marjinal bir kulüp olarak düzeni cepheden karşımıza almamıştık. Bu değişikliğin Kurtuluşçuların aramıza katılmaya başlamasından önce ortaya çıktığını da söyleyeyim – bu konuda bazı asılsız iddialar kulağıma çalındı çünkü. Ekva bu değişimin öncülüğünü yaptı; Olgunluk Çağının Dünya Birliğince dayatılan söyleminin büyük bir kandırmaca olduğuna, Proje'nin Ebrino'nun kişisel iktidarını kurabilmesi için Games'le ortaklaşa tezgahlandığına, *Olgunluk Kitabı*'nin de doğrudan doğruya kurulu düzeni pekiştirmek için güya muhalif bir söylemle Ebrino tarafından yazıldığına inanıyordu, ki bu söylediklerinde çok büyük bir gerçeklik payı olduğunu zaman bize gösterdi. Ekva'nın Musak'taki konumu, kapalı kapılar ardında olup bitenleri izlemesini kolaylaştırıyordu. Korkunç ölümünü hazırlayan da bu oldu bence.

[Paşa]

Ekva'yı çok zamansız kaybettik. Benim için değeri kolay ifade edilemeyecek bir dost ve silah arkadaşıydı. Ondan çok şey öğrendim. Son derece üstün niteliklere sahip, kendiliğinden alçakgönüllü olan, bunun için çaba harcaması gerekmeyen ender insanlardan biriydi. Öldürülüşüyle ilgili yığınla karanlık nokta var hala, ama ben onu hedef seçenlerin, ne yaptıklarını çok iyi bildiğini düşünüyorum. Ekva doğal bir Kurtuluşçuydu ve doğal bir önderdi, ona rakip olmamız söz konusu olamazdı, birlikte çalışmaktan bu kadar zevk aldığım ve bu kadar inandığım başka bir insan yoktur. Onun öldürülmesi, Kurtuluş Hareketi için büyük bir darbe oldu. Ama onunla yan yana olmak o kadar da kolay değildi bizim için. SonSöz'ü bir tür kitap kulübü olmaktan çıkarıp etkin bir muhalefet odağı haline getirmeye birlikte karar verdiğimizde, daha doğrusu Ekva'nın SonSöz için uygun gördüğü yeni rolü Kurtuluşçular olarak desteklemeye karar verdiğimizde, Musak'la ilgili bazı sorunlar çıktı.

[Hökl]

Musak, kısa bir süre sonra, Ekva'nın büyük projesiyle inanılmaz bir atılım yapacak, "Klasikler, yeniden!" hareketiyle ikinci binyılın müzik mirasını yeniden ele alıp günümüz beğenisine uyarlayarak kitleleri avucunun içine alan bir müzik üretimine girişecek, DB'nin en önemli şirketlerinden ve dolayısıyla güç odaklarından biri haline gelecekti. Ekva'nın Musak'taki konumu kritik bir hal almakta gecikmedi: Proje, özellikle Kuzeydoğu Kanadı'nda hem nöbetçi bulmakta zorlanıyor, hem de popüler desteğini bir türlü yükseltiyordu. Bunun yanı sıra Proje yönetimi, kırk bin enerji nöbetçisini barındıracak enerji istasyonunu kurmak için yerkürenin çekirdeğine doğru yapılan kazının Musak tarafından sabote edildiğini, merkezi İsta'da olan Musak'ın kendi kazısını yaptığını, hatta İsta'da hazırlıkları sürdürdüğü söylenen, DB'ye karşı ayaklanma hareketinin Musak tarafından örgütlendiğini iddia ediyordu. Bütün bunlar Ekva'yı ve yakın çevresindekileri doğal olarak boy hedefi haline getiriyordu.

["Bach,
yeniden!"
görüntüleri,
parçalardan
alıntılar]

[Paşa]

Ekva Musak'taki stratejik konumunu tehlikeye atmak istemiyordu, çünkü o sayede hem Proje'yle, hem de DB yönetimiyle yakın ilişkisini koruyabileceğini, başlayacak olası bir ayaklanmaya karşı gelecek bastırma girişimlerini en azından ilk etapta erken haber alıp yumuşatabileceğini düşünüyordu. Bu nedenle SonSöz'le olan ilişkisinin bilinmemesi gerekiyordu. Böylece bir önderlik sorunu çıktı ortaya. Benim de bir Timsahın Gözyaşı olarak başka bir yapılanmada ön planda olmam doğru olmazdı. Gerçi o dönemde pek çok örgütün başka örgütlerle organik sayılabilecek ilişkileri vardı. Sour bizim ilişkide olduğumuz örgütlerden biriydi örneğin.

[Ayok,
Sour Üyesi]

Bizim adım adım oluşturduğumuz alternatif sözlük, bir yanıyla çağın yaygın ideolojisini yüklenen sözcükleri bu yükten arındırmayı ve onlara gerçek anlamlarını kazandırmayı, bir yanıyla da artık örneği olmayan bir ansiklopedi haline gelmeyi amaçlıyordu – insanları, yerleri, olayları, şeyleri toplu bir belleğe kaydetmeye çalışıyorduk. Bu nedenle Sour'un SonSöz'le eninde sonunda bağlantı kurmaması düşünülemezdi.

[Hökl]

SonSöz benzer bir şekilde, Okyanus Şişeleri Grubunun webdragonlar aracılığıyla dolaşıma soktuğu metinleri çoğaltacak, kendi büyü dükkanları aracılığıyla ve bu kez basılı olarak yayacaktı.

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

Kuzeydoğu Kanadı'nda ve özellikle başkent İsta'da yaygın olan hurufilik benim her zaman çok ilgimi çekmiştir. DB'nin bildiğim kadarıyla hiçbir bölgesinde, yazılı metne bu derece bir bağlılık duyulduğu görülmez. Okyanus Şişeleri Grubunu oluşturanlar ve yazarları Birliğin dört bir yanına dağılmıştı gerçi, ama grubun webdragonlarının önemli bir bölümü KK'deydi. Aynı şekilde Sour'un beyninin Anka'da olduğu biliniyordu. Dolaşıma sokulan metinlerin niteliğini fazla abartmamak gerekir elbette – çoğu oldukça naif, sorgulamacı bir eda taşıyan ama köklü analizlere ve eleştirilere ulaşamayan, sağlamlığı kuşkululu tarihsel bilgilere dayanan yazılardı bunlar. Ama ne olursa olsun, yüz-yüz elli yıldır yenilenerek varlığını sürdürdüğü düşünülen *Olgunluk Kitabı*'nın hegemonyasını kırmaya yönelik her türlü çabanın alkışlanması gerekir.

[Paşa]

Sonunda Ekva'yla operasyonu perde arkasından yürütmeye karar verdik. Zaten o dönemde perdelerin arkası çok genişti, herşey orada yapılırdı. SonSöz için küçük bir de yönetim kurulu oluşturacaktık, ama bu yeterli gözüküyordu ikimize de. Öndersiz olmazdı. Denizden beyaz mantolu ve hiç konuşmayan bir adamın çıktığı söylentisinin yeni yeni yayılmaya başladığı günlerdi; söylentilerin doğru olup olmadığı hakkında en ufak bir fikrimiz olmaksızın ve BMA'yı daha hiç görmemişken, onun SonSöz için ideal bir önder figürü olacağını düşündük ve fikrini sormadan bu düşüncemizi gerçekmiş gibi dolaşıma soktuk. Kurtuluş Hareketini incelerken işin biraz da şamata yönünü anımsamak gerekiyor sanırım – bir açıdan bakıldığında ve bazı zor gerçekler bir an için unutulduğunda, eğlenerek iş yapan bir grup insan görülebilir o hareketin içinde.

[Agse,
SonSöz
Neyo
Temsilcisi]

Ben SonSöz'e katıldığım da Neyo'da bir büyü ve doğal ürünler dükkanının işletmesini aldığımı sanıyordum. Sonra bir tür bayiler toplantısı için İsta'ya çağrıldığım da SonSöz'ün gerçek amacını öğrendim. Bu toplantılar boyunca daha çok Paşa'yı gördüm; bir toplantıya Ekva da gelmişti, cin gibi bir adam olduğu belliydi, ama kendine fazla güvendiğini düşünmüştüm. Bana bir şey olmaz havasındaydı. Proje'nin onun peşinde olduğunu öğrendiğimde bunu hemen Paşa'ya ilettim, ama onun uyarıları da anlaşılan bir işe yaramadı. BMA'nın ise adı geçiyordu sürekli olarak, ama kimsenin onun gördüğünü duymamışım.

[Ridaf,
Çellist,
Kurtuluşçu,
Ekva'nın Kız
Kardesil]

Kendi güvenliği ve canı söz konusu olduğunda abim inatçı bir vurdumduymazlığa bürünürdü. Suikastten önce uzun süre ölüm tehditleri aldı, ama bunlara hep gülüp geçti, İsta dışına taşınmayı, bir süreliğine olsun izini kaybettirmeyi hiç düşünmedi. Başına gelecek en kötü şeye hazırlıktı ve umursamıyordu sanki. Birtakım işleri bitirmek için zamana karşı yarışıyor gibiydi son günlerinde.

[Paşa]

Ekva'nın ben Neyo'dan döndüğüm gün öldürülmesi benim için her zaman kahredici bir olay oldu. Ekva asıl ondan sonra gerekliydi Kurtuluş hareketine. Eminim bocaladığımız zamanlarda, görmediğimiz seçenekleri görecektik, aklımıza gelmeyen çözümler üretecekti. Ekva gibi adamları eylemin çok yakınında tutmak ama içine sokmamak gerektiğini anladım ben – herşeyi kafalarında halletmeye eğilimli olmaları sayesinde müthiş fikirler üretebiliyorlar, ama eylem dünyasında, biraz düste gezinmiş gibi geziniyorlar, ölümsüz sanıyorlar kendilerini, en ölmemeleri gereken anda ölüvermeyi her nasılsa beceriyorlar.

[Utracek,
Poetikacı]

Mühründen kurtarabilmek olanaksız gibidir şehirlerimizi, doğumevinden kopup gelecek, can çekişen yabancının. Kozmik, yaban mezarlığı, seçilmiş ayinlerden bakmayı sürdürmez miyiz?

Sanal Ceza

[Paşa]

Ekva'nın öldürülmesi İsta'yı karıştıracaktı. Ancak ondan önce Paşa'yla Ekva'nın ortaya çıkardığı, BMA'nın yön vermesiyle büyük bir kargaşaya yol açan başka bir olay oldu: ortaya atılan bir iddiaya göre, Kuzeydoğu Kanadı dahil olmak üzere bütün DB'de sanal ceza uygulamasına geçilmek üzereydi ve bunun pilot çalışmaları yapılmaktaydı.

[Nakt,
Suç
Muhasebesi
Uzmanı]

Dünya Birliği'nin hukuk sistemi genel itibariyle oldukça karmaşıktır, çünkü birbirlerinin alanlarına giren üç temel hukuk idaresi söz konusudur. Buna karşın bireysel ceza hukuku, son seksen yılda yapılan atılımlarla, önemli ölçüde sadeleşmiştir. Bireyin yasa karşısında yedi alandan sorumlu tutulması, her alanda işlenen ilk suça ceza yerine uyarı verilmesi ve henüz suçlu sayılmayan ihlalcinin bilinçlendirme programına katılmasının sağlanması, aynı alana giren ikinci bir suç işlediğindeyse, suçun niteliğine göre değişen sürelerde yalıtım alanlarında zorunlu ikamete tabi tutulması öngörülmüştür. Yalıtım alanları suç işleyenlerin bilinçli seçimler sonucunda bu eylemleri yapmış olduğunu varsayar –bunu elbette gerekli kontrolleri gerçekleştirdikten sonra yapar- ve bu aşamadan sonra suçluyu değiştirmeye kalkışmanın temel haklara aykırı olduğunu kabul eder. Öte yandan, belli edimleri suç olarak tanımlama konusunda –tarihsel olarak, dolayısıyla da geçici olarak- uzlaşma sağlamış olan toplum da bu uzlaşmanın korunmasını talep etme hakkına sahiptir. Dolayısıyla yalıtım alanları bu iki tarafı, her türlü iletişim aracının kullanımını serbest bırakarak birbirinden ayırır.

[Yalıtım
alanlarından
görüntüler]

[Focu,
Bilgi Bankası
Yöneticisi]

Kurtuluş Hareketinin ilk gerçek zaferi, yalıtım alanlarının yavaş yavaş kapatılarak devredışı bırakıldığını, bunların yerine kurulan hastanelerde, aynı suçu ikinci kez işlemiş kişilere tıbbi müdahale yapılarak suç eğilimlerinin baskılandığını, böylece suç işleme özgürlüklerinin ellerinden alındığını ortaya çıkarmak oldu. Modernitenin penoptikonu ölmemişti, yalnızca bireylerin beyinlerinin içine yerleştirilebilecek ölçüde küçülmüştü.

[Lokam,
Sağlık
Şamanı]

Büyük bir skandalla karşı karşıyaydık. Yalıtım alanlarının işletmesini üstlenen şirketin birinci dereceden sorumluluğu vardı elbette, bu deneyleri kendi inisiyatifleriyle yapmaya başlamışlardı, ancak devlet de en başından kayıtsız kalmak suretiyle büyük bir ihmal göstermişti. Yapılan müdahalenin içeriği konusunda konuşmak için henüz erken –beyin kimyasının ya da sinir hücrelerinin bağlantılarının değiştirilmesi, cerrahi müdahale ya da implant yapılması gibi olasılıklar var, tabii her üçü de olabilir.

[Aei,
Timsahın
Gözyaşı]

Timsahın Gözyaşlarından birinin Jeru'da ırza geçme suçundan ikinci kez tutuklanması, ancak yalıtım süresi bitmeden salıverilmesi bizi kuşkusuz şaşırtmıştı, her ne kadar arkadaşımızın böyle bir suç işlemiş olabileceğine ihtimal vermiyorsak da, serbest kalmasına sevinmiştik. Paşa onunla görüştüğünden sonra bir gariplik olduğunu anlattı

toplantıda – arkadaşımızın bakışları değişmişti, konuşmasında bozukluklar vardı, bazı tikler geliştirmişti. Ekva tıbbi bir müdahale yapılmış olabileceğini söyledi. Bir sonuca ulaşamadık.

[Hökl]

Bu toplantının ertesi günü BMA bir dükkandan şapka çalarken yakalandı; iki gün süren bilinçlendirme programının hemen ardından, aynı dükkandan aynı şapkayı çalmaya kalkışınca kendini yalıtımda buldu.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Aydınlık için kimi zaman kişisel meşaleler gerekli olur. Sanal ceza uygulamasından kuşkulandığı anda, benim için yapılacak tek şey vardı, başka kimseden istenemeyecek birşeydi bu: suç işlemek, dahası, aynı suçu iki kez işlemek. Bir toplum düzeninin ne kadar korkutucu boyutlarda çarpıtılabileceğinin; toplumu oluşturan bireyler kendilerine hizmet verenleri yeterince yakından denetlemediğinde ortaya çıkabilecek kötülüğün nasıl bir biçim alabileceğinin en çarpıcı örneğiyle karşı karşıya olduğumuz anlaşılıyordu.

[Ada
görüntüleri]

Şapka çalma suçundan ikinci kez yakalandığımda, bir kolda işlemlerim hızla tamamlandı ve İsta'nın yalıtım alanı Ada'ya götürüldüm. Suçum sabit bulunduğundan bir duruşma süreci olmayacağı ve iki ay boyunca burada kalmam gerektiği söylendi. Ertesi sabah sağlık kontrolüne götürüldüm, konuşmuyor olmamın organik nedenleri olup olmadığını anlamak istiyorlardı – Ceza Şirketinin bir yetkilisi de doktorların yanındaydı. Benim Jeru'ya nakledilmem gündeme gelince, ne düşündükleri ortaya çıktı. Meclis'in saygıdeğer üyeleri, o anda hiçbir endişe duymadığımdan emin olmanızı isterim – bana yapılması planlanan müdahale her ne idiye bunu gerçekleştiremeyeceklerini, Jeru'ya gitmeyeceğimi ve çok yakında Ada'dan kurtulacağımı kalbim biliyordu.”

[Hökl]

Gerçekten de BMA, Ada'da görevli iki Kurtuluşçunun çabalarıyla aynı gece gizlice Malp'a kaçırıldı; kendisini orada karşılayan Paşa, BMA'yı gizli bir korta götürdü. BMA bu kortta iki hafta boyunca gizlendi.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Götürüldüğüm kortta yaşayan on altı Kurtuluşçunun hepsine burada bir kez daha teşekkür edilmesi gerekir. Hepsi birer kahramandır. Beni canlarından olmayı, çocuklarının, en sevdiklerinin öldürülmesini, işkence görmeyi göze alarak, milli bir sır gibi sakladılar. En büyüğünden en küçüğüne hepsi beni rahat ettirmeye çalıştı. Ben ki onların önderiydim, onlar bana moral verdi ve umut aşıladı; yürüdüğümüz bu yola inançlarının tam olduğunu, varmamız gereken yere varmadan da yürümeyi bırakmayacaklarını defalarca gösterdiler, hissettirdiler.”

[Bült,
Hukuk
Analisti]

BMA'nın Ada'dan alınıp Jeru'daki yalıtım alanına götürülmesi, DB normlarına temelden aykırı bir uygulama olurdu. Hatn hükümeti böyle bir darbeyi büyük olasılıkla kaldıramazdı. Bu da insana, Ceza Şirketinin aslında Kurtuluşçu olup olmadığını düşündürüyor. Şaka bir yana, BMA'nın önce tutuklandığı, ardından da kaçırıldığı haberi başkente büyük bir bomba gibi düştü. Tutuklanan kişinin BMA olduğunun bilinmemesi, daha sonra da elden kaçırılması hükümetin ne denli beceriksiz olduğunu yeniden gündeme getirdi ve özellikle Hamu bu olaydan büyük yara aldı. Gecikmeli bir açıklama yapan hükümet sözcüsü bütün olayı yalanladı, Jeru'daki pilot deneyler konusundaki soruya yanıt bile vermedi.

[Hök]

Jeru konusundaki ilk açıklama, Ceza Şirketi üçüncü önderinden geldi.

[Hege,
Ceza Şirketi
Üçüncü
Önderi]

Kayıtlarımıza göre BMA lakabıyla tanınan şahsın şirketimize bağlı herhangi bir yalıtım alanına götürülmesi söz konusu olmamıştır. Kaldı ki bu şahıs aynı suçu iki kez işlemediği için böyle bir işlemin yapılması mümkün de değildir; kayıtlarımıza göre hırsızlık yapıldığı iddia edilen dükkanın sahibi, bu şahıstan şikayetçi olmadığı için hakkında suç dosyası açılmamıştır. Öte yandan Jeru'daki merkezimizde birtakım yasadışı deneyler yapıldığı ve yalıtılanların fiziksel ya da ruhsal bütünlüklerinin zedelendiği yönündeki iddiaları reddediyoruz. Kuzeydoğu Kanadı yetkililerine olduğu gibi DB Hukuk Denetim Bürosuna da başvurarak bu konuda gerekli araştırmaları acilen yapmalarını bizzat biz istedik.

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

Jeru yalıtım alanındaki ilk incelemeler, BMA'nın Ada'ya götürülmesinden tam beş gün sonra yapıldı. DB'den gelen memurların hiçbir şey bulamaması kadar doğal birşey yoktu. Kayıtlara göre Jeru'da bulunması gereken ama nedense yalıtım süresi dolmadan serbest bırakılan otuz dokuz suçludan hiçbirinin bulunamamış olması pek çok soru işareti doğuruyor. Salıverilme belgelerinde Hatn'ın yardımcısının imzasının olması yeni bir skandala yol açtı; imzaların sahte çıkması ve bugüne kadar bu sahteciliğin sorumlularının saptanamaması, skandalın rengini ve boyutlarını değiştirdi.

[Hök]

Hamlet haklıydı: çürüyen birşeyler vardı bu ülkede. Zaten var olan gerilim iyice yükselmiş, tarafların her an açık bir savaşa kalkışacağı düşüncesi yaygınlık kazanmıştı. Bu ortamı geçici de olsa rahatlatan iki gelişme oldu. İlki Zürafaları Lekeleme Komitesinin açıklaması, ikincisiyse Hatn'ın beklenmedik hamlesiydi.

[İlbe,
Tarihsel
Muhasebe
Uzmanı]

BMA'nın Ada'ya götürülüp hemen ardından kaçırılarak İsta'ya geri getirilmesinin ve onun öncesindeki hırsızlık olayının üstündeki sis perdesi hala tam olarak kalkmış değil. Zürafaları Lekeleme Komitesi her zamanki gibi gizem dolu bir açıklama yaparak BMA'yı Ada'ya kendilerinin kaçırdığını, Cellat'ın her zaman her yerde olduğunu duyurdu. Hükümetin ve Ceza Şirketinin daha önceki açıklamalarıyla uyumluydu bu bildiri, ama anlamsızdı. Bir örgütün –ki ciddiye alınması gerekip gerekmediği hiçbir zaman bilinmemiş, yalnızca birtakım bildirimlerden tanıdığımız bir örgütün- BMA'yı Ada'ya kaçırmak için ne gibi geçerli bir nedeni olabilirdi? Öte yandan, acaba dükkan sahibi BMA'dan şikayetçi olmaktan sonradan, hükümet baskısıyla vazgeçmiş olabilir miydi? Sonuç olarak BMA'nın şu ya da bu şekilde Ada'ya gitmiş ve kısa bir süre kaldıktan sonra İsta'ya dönmüş olduğunu biliyoruz, ancak bunun nasıl ve neden gerçekleştiğini tam olarak bilemiyoruz. Yine de Zürafaları Lekeleme Komitesinin yaptığı açıklamanın, gündemi saptırdığını ve o günün koşulları içinde hükümetin sırtından yük kaldırdığını anımsatmak gerekir.

[Volk,
Ruh
Yorumcusu]

Sulb Kongresinin hemen öncesinde, bence bütün Kurtuluş Hareketi sürecinin en ilginç kişisel maceralarından biri başladı: Hatn-BMA yakınlaşması. Hatn, Ada skandalı daha sürerken, kamuoyu önünde BMA'yla görüşmeye hazır olduğunu açıkladı. Bu çağrının BMA'nın kazanımları hanesine yazılacağına elbette farkındaydı – hükümet önderi,

[Hatn ve
BMA'nın
çeşitli
görüntüleri]

hiçbir resmi sıfatı olmayan, dahası doğrudan devlete bir hareketin içinde yer alan, üstelik liderliğini bile henüz konsolide edememiş bir adamla görüşme talebinde bulunarak onu tanımış oluyor, meşruluğuna en büyük katkıyı yapıyordu. Hatn bu davranışı nedeniyle parti içinde ve koalisyon ortağı tarafından şiddetle eleştirildi, yerden yere vuruldu neredeyse, ama belki de kadınca bir içgüdüyle bu inadından vazgeçmedi; bana kalırsa BMA'nın nerelere yükselebileceğini doğru olarak tahmin etmişti. İlginin yalnızca siyasal değil, kişisel de olduğunu düşünüyorum. İki düşman kampın önderleri arasında kişisel bir çekim ortaya çıkarsa bunun sonuçları ne olur, hem kendileri için, hem de davaları için? BMA-Hatn ilişkisi bunu görmemizi sağladı.

[Hatn, görüşme
çağrısı yaptığı
konuşmasından
bölüm]

“Bu davranışımız nedeniyle bizi eleştirenler, yanlış yaptığımızı düşünenler olduğunu biliyoruz. Biz nefretten, savaştan, kardeş kıyımından, kan akıtılmasından yana değiliz, biz sevgiden, barıştan, kardeşlikten, düzenden yanayız. Hiçbir kişisel kapisinin de bunu engellemesine izin vermeyeceğiz. Kiminle konuşmak gerekiyorsa konuşacağız. Meseleleri karşılıklı konuşarak, işbirliği yaparak çözeceğiz. Kimsenin gururu, devletin çıkarlarından üstün değildir.”

[Soys,
Futbol Yazarı]

Hatn, Kaleci Golleri Yasası, sevane olayları ve Ceza Şirketi skandalına karşı popülaritesini büyük oranda sürdürüyordu ve bunun farkındaydı. BMA'yla görüşme talebi aslında son derece zekice bir hamleydi: daha önce izlediği saldırı politikasının, yalnızca karşı tarafın haksızlığa uğradığı, haklı bir dava uğruna savaşım verdiği izlenimini doğurduğunu anlamıştı; işbirliği çağrısı yaparak, Kurtuluşçuların ateşini çalmaya çalışıyordu. Bu hamleyi ancak o anda yaparsa başarılı olma şansı vardı; daha sonra BMA fazla güçlenebilir, Hatn da üstünlüğü olmayan bir konumdan seslenmek zorunda kalabilirdi.

[Toke,
Futbol Yazarı]

BMA'nın büyük kongre öncesine gelen bu çağrıya nasıl yanıt vereceği büyük merak konusu oldu, çünkü kritik bir karardı bu. Çağrıyı kabul etmek bir yandan kendi gücünü önemli ölçüde kurumsallaştırmasını sağlayacaktı, ancak öte yandan davayı sattığı ve kişisel çıkarları için uzlaşmaya yöneldiği de düşünülebilirdi. Görüşmeyi kabul etmemesi ise iktidar hırsı içinde olduğunun ve aslında ülkenin esenliğini düşünmediğinin göstergesi olarak kabul edilebilir, Kongreden beklediği sonucu alması zorlaşabilir, Hatn'ın elini böylece güçlendirebilirdi.

[Hökl]

[Sokak görüntüleri,
gösterim platformları]

BMA'dan tam iki gün boyunca ses çıkmadı ve gündem bir anda başka konulara kaydı: Musak'ın yeni çıkardığı Bach albümleri tartışılmaya başlandı.

[Paşa]

BMA'nın Hatn'la görüşmesine sıcak bakmıyorduk, bunu bir ateşini çalma manevrası olarak görüyorduk ve konuşulacak herhangi birşey olduğunu, ortak bir zemin paylaştığımızı düşünmüyorduk. Ancak görüşmeyi reddetmenin bedellerinin olacağını da farkındaydık.

[Hökl]

BMA görüşme çağrısını kabul ettiğini ve Hatn'ı Suad'daki büyü dükkanına beklediğini açıkladığında gündem yeniden BMA üzerine odaklandı doğal olarak. Hatn görüşmenin yapılacağı sabah dükkana Hamu'yla birlikte gitti.

[Ezkö,
Spor Yazarı]

Aracı Hatn kendisi kullanıyordu, protokole aykırı olarak Hamu da aynı araçtaydı, kalabalık bir koruma konvoyu onlara eşlik ediyordu. Görüşme üçlü olarak yapıldığı için tam olarak ne konuştuklarını bilmiyoruz, ancak başta üçlü olan görüşmenin ilk yarım saati dolmadan Hamu çıktı ve kısa bir açıklama yaparak gitti. Daha sonra Hatn'ın açıklamasıyla yanyana konduğunda, hükümette bir çatlak olduğu anlaşılıyordu.

[Hamu]

“Koalisyon ortakları olarak burada bulunmamızın tek nedeni, ülke sorunlarını çözümsüz bırakmamaktır. Bunun için başkasının ayağına gitmemiz gerekiyorsa gideriz. Ancak bu, hiçbir şekilde zorbalığa ödün vereceğimiz anlamına gelmemelidir.

[soru]Siz niye çıktınız? Görüşme sürüyor mu?

Ben duyacaklarımı duydum, söyleyeceklerimi söyledim. Kalmamı gerektiren bir durum yok. Hükümetin büyük ortağının tasarrufudur.”

[Hökl]

Bu açıklama bir gariplik olduğunu gösteriyordu, bunun nedeni de daha sonra anlaşılacaktı. Hatn'ın çıkışta yaptığı kısa açıklama da gösterdiğinden çoğunu saklıyordu.

[Hatn]

“BMA'yla ülke sorunlarını tartıştık, görüş alışverişinde bulunduk. Büyü dükkanlarıyla ilgili olarak bizi bilgilendirdiler. Hedefimiz aynıdır. Herkesin el ele vermesini istiyoruz, sorunlarımız aşılacak sorunlar değildir, yeter ki fevri hareketlerden kaçınalım ve birbirimize karşı, topluma karşı açık olalım.”

[Hökl]

Hatn'ın bu açıklamasından yaklaşık sekiz saat sonra BMA için tutuklama kararı çıktı, İsta'nın her yerinde olağanüstü güvenlik önlemleri alındı, Sulb polis güçleri tarafından çevrildi. Tarihi kongrenin gerçekleşmesi böylece tehlikeye girmişti.

[Utracek,
Poetikacı]

Bana kuralları hatırlatın, ama sınır çizmeyin dostum.

Şehir Fareleri

[Hökl]

İsta'da ve Kuzeydoğu Kanadı çapında BMA ve Son Timsahın Kuşsal Zembereğinin dışında da eyleme hazırlananlar vardı. Bunların başında şehir fareleri geliyordu. *Olgunluk Kitabı*'nda şehir farelerinden bir efsane, toplumsal bilinçdışının yarattığı bir arketip olarak söz edilir, ancak Kurtuluşçular arasında, müzik üretim şirketi Musak'ın en önemli yöneticilerinden biri olan Ekva ve çevresindekilerden oluşan bir grup, bunun kasıtlı bir yanıltma taktiği olduğundan emindi. Proje'nin, nöbet istasyonlarında meditasyon yaparak dünyanın aura enerjisini arttırmaktan ve böylece global mutluluk üretmekten sorumlu enerji nöbetçilerine yardımcı olarak kullandığı kilblerin de geridonüşümden geçirilmiş şehir fareleri olduğu söylentisi, herşeyi daha da karışık bir hale sokuyordu.

[Horkad,
Düşünür]

Şehir farelerinin gerçekten var olup olmadıkları elbette önemli bir sorudur, ama bu konudaki en önemli soru değildir. Şehir merkezlerine hapsedilmiş ve global düzenin işlemesi için gerekli üretimi

gerçekleştirmek üzere insanlıkdışı koşullarda çalıştırılan şehir faresi imgesinin nasıl bir işlev yüklendiği, ideolojik aygıt tarafından kitleleri yönlendirmek amacıyla nasıl kullanıldığı konusu – asıl yaşamsal olan budur. Olgunluk Çağının hakim ideolojisini sırtlayan sınıf, bu yeni çağın önceki çağlardan, ama özellikle de modern çağdan koptuğunu, onu aştığını vurgulamayı, varoluşunun temelini oluşturan bir etkinlik sayagelmıştır. Kapitalist yapılanmanın içrik çelişkilerinden yeni bir çıkış yolunun doğacağını savunan Marksist analizcilerin odağa yerleştiği işçi sınıfı, Olgunluk Çağı ideologları için modası geçmiş bir kategoridir. Bu çağda üretim ilişkileri temelindeki çelişkilerin kalkmış olduğu, üstelik bunun da modernistlerin hiçbir şekilde öngöremediği bir şekilde gerçekleştiği savunulur. Çağın söylemi, üretimin neredeyse kendiliğinden ortaya çıktığını iddia ediyor gibidir, her halükarda bu üretimin fiziksel gerçekliği üzerine düşünmenin artık gereksiz olduğunu ima eder.

[19. Ve 20.
Yüzyıldan
fabrika
görüntüleri,
işçi
yürüyüşleri,
bomba
üretiminde
çalışan
kadınlar]

Öte yandan, şehir fareleri gibi bir efsanenin dolaşıma girmesine ve bu dolaşımda zenginleşmesine, dal-budak vermesine bizzat destek olur bu söylem, çünkü Olgunluk Çağının işçi sınıfı açık ki şehir fareleridir. Kapital çağının sömürü düzeni kabuslarının sınırlarının çok ötesinde bir kabus bu, çocuklardan yetişkinlere kadar herkesi pençesine almış bir öcü. Olgunluk Çağı, bütün o mutluluk ve dayanışma söylemine karşın, aslında bu karanlık kabusun korkutuculuğu üzerine kurulmuştur. Öcü hapsedildiği dolaptan çıkıp hepimizi yutabilir, o yüzden en iyisi, dolabın içine hiç bakmamak, dolabın kapağını açmamak ve öcü diye birşey yokmuş gibi yapmaktır. Siz onu görmezseniz onun da sizi görmeyeceğini ummaktan başka bir şey gelmez Olgunluk Çağının sözümona aşkın insanının elinden. Bu çağın en dahice buluşu, bu öcüyü sevimli ve zararsız bir karınca kılığında çocuklara benimsetmek olmuştur.

[Hök]

Şehir farelerine yönelik bir gizli tutma, aba altından sopa gösterme stratejisinin gerçekten var olup olmadığı belki de hiçbir zaman anlaşılamayacaktı, eğer Jams olmasaydı. Jams önceleri Jas olarak tanınan bir kilbdı ve ekvatordaki enerji istasyonlarından birinde çalışıyordu. Yollarımız orada kesişti. Nöbetimi tuttuktan sonra yaptığımız konuşmalar sırasında, adaya gelmeden önce ne yaptığını bilmediğini, yani geçmişini anımsamadığını öğrendim, ama gördüğü rüyalar, hepimizin çocukken okuduğu şehir fareleri kitaplarına benziyordu, tek farkla: Jams'ın anlattıkları mutlu biten masallardan çok, nefes alamadığımız karabasanları çağırıştırıyordu. Bu gözlem Jams'ın ilgisini çekti. İsta'ya gelmemizden kısa bir süre sonra da getto-centruma giderek geçmişini aramaya başladı.

[İlbe,
Tarihsel
Muhasebe
Uzmanı]

Jams'ın çalışmalarıyla ilgili birinci elden bilgiye sahip değiliz ne yazık ki – Kongre dönemi boyunca getto-centrumlardan kaçmayı başaran şehir farelerinin ifadelerine güvenmek zorundayız. Benim çıkardığım sonuç, Ekva'nın tezlerinin ana hatlarıyla doğru olduğu – yöntem kesin olarak bilinmese de, DB çapında yüz milyonlarca insanın köleleştirilerek düzene hizmet etmek zorunda bırakıldığı, benlikleri, cinsiyetleri ve belleklerinin yok edildiği, dahası yönetimin elinde birer izleme aracı haline getirildiği bence çok açık. Bunu anlamamız için Proje skandalının ortaya çıkması gerekti tabii.

[Els,
Şehir Faresi]

Jams'ın şehre nasıl girdiği hakkında bir sürü hikaye anlatılırdı. Daha önce duymadık hiç kimsenin içeri girdiğini. O yüzden pirelendik yani. Bu işten bir pislik çıkabilirdi, güvenilmezdi. Kimse onu tanımiyor, nerden bilelim anlattıkları doğru mu değil mi? Ama Jams'ı

taniyınca anladık. Numara değildi Jams. Ölüdü de numara yapmazdı. Görünce anladık tabii. Eşek olmak lazım.

[Mas,
Şehir Faresi]

Dedi ki herkes merkezden çıkacak. Nasıl dedik. Deliydi biraz. Dedi ki zamanını bekleyip hep birlikte hareket edeceğiz. Beklemek kolay, hep birlikte hareket etmek de kolay, ne olacak ki, her gün yaptığımız şey, başka bir şey yaptığımız mı var. Ama sonra arkadaşlar, Jams'a yardım edenler yani, böyle birer ikişer ortadan kaybolmaya başladı, anladın mı, bir tuhafılık var işin içinde. Herkes işkillendi tabii, ben biliyordum ama. Jams hiç sallamıyordu bunları, kaçma planları yapmaya devam ediyordu.

[Rou,
Şehir Faresi]

Olacak şey değildi. Herkes birden nasıl kaçsın oradan? Adamlar enayi mi? Jams da sonunda anladı. Yine de kalabalık bir grup seçildi, biz önden gidip kalanları kurtaracaktık. Güvenlik büyük sorun oldu, çünkü çok dikkat etmek lazımdı, beceremezsek herşey biterdi. Ben istemedim çıkmayı, arkadaşlar ısrar etti. Sen git dediler, dışardakilere halimizi anlat, ağzın laf yapar senin.

[Hökl]

İsta'nın merkezinden yirmi beş şehir faresi kaçmayı başardı – bugün yalnızca üçü yaşıyor. Geri kalanlar Kongre dönemi sırasında ya ortadan kayboldu, ya da ölü olarak bulundu. Ölenlerden en azından bir kısmının intihar ettiği düşünülüyor. Jams hiçbir zaman dışarı çıkmadı.

[Els,
Şehir Faresi]

Son dakikaya kadar bilmiyorduk, kim gidiyor, nereden gidilecek. Jams getttonun her yanını dolaşıyordu, yanlış ipucu verecek ya. Hikayeden konuşmalar filan. Yemin ettik anlatmayacağız diye nasıl çıktığımızı, işkencede ölen arkadaşım var benim, konuşmadı, boşuna mı. Kalanları da orada bırakmayız, andımız var.

[Hökl]

Jams'ın akıbeti hakkında araştırmalar aradan geçen zamana rağmen hala sürüyor. DB önderliği nezdinde serbest bırakılması talep edildiyse de bugüne kadar bir yanıt alınabilmiş değil. Ne olursa olsun Jams Kurtuluş Hareketinin önderlerinden biri ve gerçek bir halk kahramanı olarak tarihteki yerini almış durumda; adına yazılan çok sayıda şarkı da bunun bir göstergesi.

[“Işıklı Yol”
şarkısı]

[Utracek,
Poetikacı]

Hayat'a sevda duymamıza, ona ölüm ile boy ölçüştürmemize neden olan, çekirdeğini oluşturan sonsuz anlam karmaşasıdır.

Sulb Kongresi

[Hökl]

Sulb Kongresi öncesinde Kuzeydoğu Kanadı'nın pek çok yerinde yerel kongreler düzenlenmiş, çeşitli direniş hareketleri ortaya çıkmıştı.

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Sulb Kongresinin organizasyonunu, Suad Kongresi temsilcilerinden olan Yamu yönetiyordu. Zor bir işti bu, çünkü herşeyden önce gizlilik gerektiriyordu. Ayrıca Hamu'nun Kongreye adam sızdırmak istediği

düşünüldüğünden, yerel temsilcilerin büyük bir dikkatle soruşturulması şarttı. Yamu genç yaşına ve deneyimsizliğine karşın bu işi iyi beceriyordu, ama Sulb Kongresinin tek sorunu organizasyon değildi. Bir kere BMA ve Paşa'nın arzuladığının aksine, yerel kongrelerden önemli oranda bir Hatn desteği çıktı. Dünya Birliği'ne karşı genel bir tepki olduğu anlaşılıyordu, ama bu, örneğin Kurtuluş Hareketinin Ekva kanadının isteyeceği gibi Proje'ye ve onun önderi Ebrino'ya karşı bir tepkiyi içermiyordu. İşin doğrusu neyi içerdiği tam da belli değildi, bütün Kurtuluş Hareketine dağılık ve hedefsiz bir görüntü veren de buydu: ortada bir hareket vardı var olmasına, ama neye karşı bir hareket olduğunu üyeleri bile tam olarak bilmiyordu. Bu konu hem Sulb Kongresi sırasında, hem de ertesinde BMA'nın başını çok ağrıtmıştır.

[Aei,
Timsahın
Gözyaşı]

Ortada tanımlanmış bir düşman yoktu. Doğu bölgesinde benim karşılaştığım en büyük zorluk, o aşamada insanlara ülkenin karşı karşıya bulunduğu tehlikeyi açıkça ve hedef göstererek anlatmak oldu. Sonuçta birşeylerin değişmesi ve pek çok şeyin değişmeden kalması gerektiğini hisseden, ama bunun ötesinde bir yönelimi olmayan, böyle bir hedefi gösterebilecek bir öndere gereksinim duyan bir vatanseverler topluluğuyduk. Sulb Kongresinden herkes bu önderin ve bu hedefin çıkmasını bekliyordu.

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Kongre öncesinde BMA hakkında tutuklama kararının çıkması tüm gözlemcileri şaşırttı; Hatn'la Hamu'nun bu konuda ciddi bir görüş ayrılığına düştüğü ve Hamu'nun kendi sözünü dinlettiği anlaşılıyordu. Bu da Hamu'nun üçlü görüşmeden apar topar ayrılmasını ve yaptığı üstü kapalı ama sert açıklamayı daha anlaşılır kılıyordu. Hatn'ın manevrasına ve BMA'nın yumuşak yanıtına rağmen cepheleşme kaçınılmaz olmuştu.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

BMA'nın ne yapacağına kesin olarak karar vermediği, Kongreden ne çıkacağına henüz belli olmadığı bir aşamada Hamu'nun yaptığı bu çıkış, ilk başta ağır bir darbe olarak algılandıysa da, daha sonra Kurtuluş Hareketi için bir manevra alanı yarattı. Hareket artık Hatn'ı doğrudan karşısına almak zorunda değildi – onu da koşulların kurbanı olarak, kendisinden üstün güçlerin elinde oyuncak olmuş, iyi niyetli ama çaresiz bir lider olarak betimleme yoluna gidilecek, böylece Kurtuluşçular arasındaki Hatn yandaşlarının desteği kaybedilmeyecekti.

[Hökl]

Kongre öncesinde BMA sürekli yer değiştiriyor, kaldığı yerin bulunmasını engellemeye çalışıyordu. Sulb çevresindeki güvenlik önlemleri Kongre tarihi yaklaştıkça daha da yoğunlaşıyordu. BMA'nın Sulb'a sokulmayacağı belli olmuştu, haklarında henüz bir tutuklama kararı olmasa da Timsahın Gözyaşları ve özellikle Paşa da tutuklanma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

[Paşa]

Ne yapabileceğimizi düşünüyorduk. Aslında tüm katılımcılara yönelik bir tehdit söz konusuysa, gerçi Hamu bir açıklama yaparak geri adım atmış, toplu tutuklama olmayacağını, toplanma hakkının ihlal edilmeyeceğini, tek bir kişinin, yani BMA'nın aranmakta olduğunu söylemişti, ama ona ne kadar güvenebileceğimizi bilmiyorduk. Kaldı ki BMA'nın Kongreye katılmaması Kurtuluş Hareketinin geleceği açısından yıkıcı sonuçlar doğurabilirdi.

[Hökl]

Bu aşamada Proje'den hiç beklenmeyen bir çözüm önerisi geldi: İsta'da bulunan Proje yöneticisi Simu, Kongrenin organizasyonundan sorumlu olan Yamu'yla bağlantı kurarak, Proje'nin BMA yandaşlarına bir solitrans verebileceğini, böylece BMA'nın Kongreye uzaktan katılmasının mümkün olacağını, Sulb'a girmesine gerek kalmayacağını söyledi.

[Paşa]

Solitrans önerisi bizi gerçekten şaşırttı. Yürütme Kurulunda ciddi bir tartışma çıktı; üyelerin önemli bir kısmı bunun en iyi çözüm olacağını düşünüyordu. Tartışmayı noktalayan Ekva oldu – Kurtuluş Hareketinin karşı olduğu kurumların başında Proje'nin ve yaratmaya çalıştığı yeni teknokratik kast sisteminin olduğunu, böyle bir yardım kabul etmenin inanılabilirliğini yok edeceği gibi arkasından gelecek talepleri karşılayamayabileceğimizi söyleyince, Yürütme Kurulu bu konuda aceleci davranmanın zararları konusunda ikna oldu.

[Uue,
Timsahın
Gözyaşı]

Proje'nin böyle bir öneride bulunması kafamızı çok karıştırdı açıkçası. Belli ki Kuzeydoğu Kanadı yönetiminin istikrarsızlaştırılması amaçlanıyordu, ama bunun için, radikal bir söylem benimsemiş olan Kurtuluş Hareketini desteklemek, uzun vadede kendi bindikleri dalı kesmek anlamına gelirdi.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Sonraki gelişmeler bize Proje'nin o aşamada Kurtuluşçuları DB çapında potansiyel bir tehlike olarak görmediğini, Musak'ı düşman bellemiş olmasına karşın Ekva'nın da bir Kurtuluşçu olduğunu bilmediğini, biliyorsa da önemsemediğini gösteriyor. Proje'nin beklentisi belki de tümüyle kendine yönelikti: İsta'da zaten yapmayı planladığı solitrans çıkartması için böyle bir sponsorluğun mükemmel bir reklam olacağını düşünüyordu.

[Hökl]

Simu olsun, diğer Proje yöneticileri olsun bu konuda yorum yapmaktan kaçındığı için, olayın Proje cephesi hala karanlıkta. Ancak bilinen şu ki BMA solitrans kullanmayı reddetti.

[Takt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Kongrenin açılış gününde tüm Kuzeydoğu Kanadı nefesini tutup bekledi: BMA Sulb'a girebilecek miydi? Önce Kongre yerinin değiştiği söylentisi yayıldı, ancak polis güçleri yerlerinden kıımıldamadı – şehrin ana girişini tutan ekibin başında bizzat Albay Kazk vardı. BMA'yı getiren taşıtın yaklaştığı haberi gelince gözle görülür bir kıpırdanma oldu, saflar sıklaştırıldı. Taşıt polis hattının önünde durdu, BMA dışarı çıktı. Çevredeki kalabalıktan büyük bir alkış ve tezahürat yükseldi – halk, kahramanını karşılıyordu, bağrına basıyordu. Albay Kazk BMA'nın yanına gitti ve kimsenin beklemediği bir hareket yaptı: üç adım kala hazırola geçip eski ordunun selamını verdi. O anki coşkuyu görmek benim için hayatımdaki en mutlu anlardan biri olmuştur – Albay, Sulb'daki kuşatmaya katılan dört yüz adamıyla birlikte BMA'nın emrine geçtiğini açıkladı. Kongrenin güvenliğini sağlamak için yerlerini koruyacaklardı. Hatn ve Hamu'nun uğradığı şaşkınlığı siz tahmin edin artık.

[Alib,
Halk
Hareketleri
Tarihçisi]

Kendiliğinden gelişen bu tür kitlesel hareketlerin temel dinamiklerinden biri, yapısal baskının başarısızlığa uğraması, ikincisi de yerel şebekelerin harekete geçirilmesidir. Bunların ikisini de Sulb olayında görüyoruz. Polis gücünün beklenen baskıyı kuramaması, daha doğrusu kurmamayı seçmesi üzerine Hareket önemli ölçüde özgüven

[Gösteri
görüntüleri]

kazandı ve ilk aşamada polisle karşı karşıya gelmeyi göze alamayan kitle için Harekete katılma eşiğini düşürdü. Polisin taraf değiştirmiş olduğu hemen duyuldu ve önce Sulblular kalabalık gruplar halinde Kongreyi destekleyen gösteriler yapmaya başladı, ardından polis örgütü içinde BMA tarafına geçmek isteyen çok sayıda ve çeşitli rütbelerden polis olduğu ortaya çıktı – bunlar da gruplar halinde Sulb'a geldi. Hatn hükümeti kendi kazdığı kuyuya düşmüştü – meşruiyetini sürdürebilmesi için BMA'ya yönelik tehdidinin arkasında durması gerekirdi, ama bu da bir iç savaşı göze almak anlamına gelebilirdi, çünkü o aşamada BMA'nın ve Kurtuluş Hareketinin nasıl bir desteğe sahip olduğunu kestirmek olanaksızdı. Öte yandan bu saatten sonra BMA hakkındaki tutuklama emrini kaldırmak, hükümetin meşruiyetini kendi eliyle sonlandırması anlamına gelecekti – kendi polisiyle başa çıkamayan bir hükümetin iktidarda kalması çok zordu.

[Mahp,
Futbol Yazarı]

Hükümet bu krizi iyi polis-kötü polis taktiğiyle atlatmaya çalıştı ve bir ölçüye kadar da başarılı oldu. Hatn ilk kez açıkça ortağını eleştirdi ve hükümeti bozmayı düşünebileceklerini ima etti, ülke sorunlarına barışçı çözüm bulma çağrısını yineledi, böylece olayın ve aslında hezimetin sorumluluğunu Hamu'ya attı. En büyük muhalefet partisi olan Yol'un da hükümeti suçlarken Hamu'ya özellikle yüklenmesi kamuoyunda Hamu'nun gerginliği gereksiz yere tırmandırıldığının düşünülmesine yol açtı. Hamu kendini ve parti politikasını savunurken, olaylar öncesindekinden farklı olarak görece yumuşak bir üslup kullandı; kimsenin devleti devlete kırdırmasına izin vermeyeceklerini vurgularken gerekli yerlere gözdağı vermektense geri durmadı. Bütün bu çabalara karşın Hatn-Hamu hükümetinin yokuş aşağı gidişi durmayacaktı.

[Tant,
İsta
Güvenlik Amiri]

Polis örgütünün içinde yaşanan bölünme, devlet güvenliği açısından kabul edilebilir bir durum değildi. Albay Kazk komutasındaki birliklerin polis örgütüyle ilişkisi kesildi ve silahlarıyla birlikte derhal teslim olmaları istendi, ama olmazlarsa tutuklanacaklarına dair bir bildiri yayımlanmadı. Biz de İçişlerinden büyük bir grup olarak Kurtuluşçuların tarafına geçtik bu aşamada. Kongrenin ilk günün sonunda, devletteki çözünme gözle görünür bir hale gelmişti.

[Alib,
Halk
Hareketleri
Tarihçisi]

İlk günün sabahında BMA'nın kazandığı zafere Kongre başladıktan sonra gölge düştü. BMA, o zamana kadar kullandığı Padova tarotuyla kürsüye çıkınca Kongre üyelerinden tepki aldı, hatta bazıları kürsüye yürüyüp BMA'yı aşağı indirmeye kalkıştı. Padova tarotu devlet memurları tarafından yaygın olarak kullanıldığı için böyle bir toplantıda uygunsuz kaçmıştı. BMA hemen kürsüden indi ve kısa bir süre sonra Medici destesiyle geri döndü. Kongreyle BMA arasındaki ilişkinin gerilimsiz olmayacağını ilk göstergesiydi bu.

[Falh,
Kurtuluşçu,
Meclis Kayıt
Amiri]

İlk gün Kongre başkanlığına BMA, başkan yardımcılığına Paşa seçildi, toplantıyı fiilen yönetme görevi de Paşa'ya verildi. BMA'nın tarot konuşması büyük coşkuyla karşılandı. Gündem saptama oturumunda beklendiği gibi sert tartışmalar çıktı – yerel kongre temsilcilerinin önemli bir bölümü neredeyse yalnızca yeni çıkarılan lig yasalarını ve bir süredir devam ettiği söylenen incebilek kırımını tartışmak istiyordu. Oysa BMA ve kadrosu, daha genel konular konuşmak, parçabaşı çözümlere odaklanmak yerine sistemin tümünü sorgulamak istiyordu. Bunda çok başarılı olamadılar; uzun süren tartışmaların sonunda da elle tutulur önemli kararlar alınmadı.

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Sulb Kongresini değerlendirirken üzerinde durulması gereken en önemli nokta bence liderlikle Kongre arasında kurulan güç dengesi. Bunun iki kollu bir açılımı var: birincisi, BMA'nın ve Paşa'nın liderliği onaylandı ve Kurtuluş Hareketinin merkezileşme süreci hızlandı. Buna bağlı olarak çeşitli yerel örgütlerin yanısıra Son Timsahın Kuşsal Zembereği, Okyanus Şişeleri Grubu, Duvar Yazılarını Silme Cemiyeti, Şehir Fareleri gibi birbirinden bağımsız olarak çalışan örgütler, Kongre yönetiminin çatısı altında birleşerek bundan böyle merkezin liderliğinde çalışmayı kabul etti. Bu Kurtuluş Hareketinin ülke çapında yerleşiklik kazanması ve otoritesini onaylatması açısından önemliydi. İkincisi, Kongre, kendini koşulsuz olarak liderlerinin emrine vermeyeceğini, kendini ve kendi alacağı kararları önemseyeceğini, denetim yetkisinden vazgeçmeyeceğini belli etti. Paşa, kurulacak Yürütme Kurulunun, Kongrenin tüm yetkilerini devralmasını ve yalnızca sembolik olarak Kurtuluş Meclisine karşı sorumlu olmasını önerdiğinde şiddetli itirazlar yükseldi ve üyeler, kendilerinin karar mekanizmasının dışına bu şekilde itilmesine izin vermedi. Sonuçta daraltılmış bir Meclisin düzenli oturumlar yapmasına, kararların çoğunluk ilkesine göre alınmasına, Yürütme Kurulunun bu kararları uygulamakla yükümlü olmasına karar verildi. Bu da alternatif bir hükümet yapısı demekti.

[Kongreden
görüntüler]

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

Sulb Kongresi, Kurtuluş Hareketinin gerçek açmazını net bir şekilde ortaya koydu. Üç gün boyunca yapılan tartışmalarda somut olarak çok az sonuç elde edilebildi. Şehir farelerine ve özellikle Jams'a destek verme, incebileklilere karşı girişilen kırım ve göçe zorlama iddialarını inceleme ve gerekli önlemler alma, Hatn hükümetini futbol yasaları konusunda bir kez daha uyarma kararları alındı. Ancak BMA ve Paşa'nın umduğunun aksine, Hatn'a karşı sert bir tavır konmadı ortaya, tam tersine, Kurtuluş önderlerine, Hatn'ın suçsuz olduğu ve Hamu'nun baskısı altında kaldığı kabul ettirildi. Bütün bunlar, Kongre dağıldığında üyelerin yaşadığı düş kırıklığını da açıklıyordu: Kurtuluş Hareketi hala neyden kurtulmayı öngördüğünü ortaya koyamamıştı. Açıkça tanımlanmış bir düşmanı olmayan, "biz-onlar" ayrımını hatları belirginleşmiş bir haksızlığa uğrama söylemine oturtamamış bir hareket olarak da, kısa sürede dağılma tehlikesiyle karşı karşıyaydı.

[Falh,
Kurtuluşçu,
Meclis Kayıt
Amiri]

Kongre, kendi üyeleri arasından Meclis üyesi seçimi yaptı, ardından Yürütme Kurulunu seçti; kurul başkanlığına yine BMA getirildi, Paşa başkan yardımcısı, Aei eşgüdüm sorumlusu, Yamu'ysa iletişim sorumlusu oldu. Moda Bildirgesinin saptamaları kapanış bildirgesine aynen girdi; incebilekliler hakkında bir madde eklendi; Kurtuluş Meclisinin düzenli olarak toplanması ve Yürütme Kurulunun yılda dört defadan az olmamak üzere Genel Kongreye sunum yapması kararlaştırıldı.

[Utracek,
Poetikacı]

Bu insanları korkutmuş olan bir şey var. Suskun bir yırtılmayla tutuşarak, kat kat soyulan bu keskin acıdan önce, kunt ve ürkünç bir korkuyu sindirmişler: sular çekildikten sonra kimse yoktu.

Kalpler

[Hök]l]

Tarihe, özellikle de kitlelerin ve devletlerin aktör olarak yer aldığı tarihsel senaryolara bakarken insanı gözden kaçırmak kolay oluyor – olaylar, gelişmeler, savaşlar o kadar büyük bir yer tuuyor ki anlatıda, tek tek kişileri seçebildiğimizde bile onları ancak bu olaylar ve savaşlar bağlamında, bu bağlama yaptıkları katkı ölçüsünde görebiliyoruz çoğu zaman. Neler hissettikleri, gündelik şeyler hakkında ne düşündükleri, tarihsel gelişmeleri belirleyecek o olayın sabahında nasıl uyandıkları, bu genel bakışın geniş eleklerinden akıp gidiyor.

Her zaman böyle olmaz ama. Bazen beklenmedik bir kaynak, arkasında gerçek bir insanın olduğunu açık ediverir, bir belgeselde ihmal edilmiş bir görüntü, bütün yapıtın sunabileceğinden daha fazla içgörüm olanağı sunar bize. Bazen de top size gelmiyorsa sizin topa gitmeniz gerekir.

Kurtuluş Hareketi hiç kuşku yok ki hem Dünya Birliği, hem de Kuzeydoğu Kanadı tarihinin en önemli olaylarından biri olarak kayıtlara geçecek ve bu üç yıl boyunca aslında neler olduğu konusu pek çok tarihçi ve edebiyatçı için geçim kaynağı olacak. Bu ülkenin tarihinde dönüşüm yaratan olayların aktörlerinin kişisel yaşamlarında neler oluyordu peki, ne tür dönüşümler gerçekleşiyordu?

[Gyar,
Ruh Şamanı]

Dramatik bir dönemden geçtik – yalnızca Kurtuluştan bahsetmiyorum; öncesindeki dönemde de toplumsal yaşamın tanık olduğu çalkantının, benzerine çok rastlamadığımız sonuçları oldu. Toplumsal dram, genellikle bireysel drama yol açar; kişilerin yaşamlarına büyük jestler girer; ne kadar oturmuş olursa olsun kişilikleri şekil değişimine uğrar, az ya da çok. Bu bazen olumlu bir olgunlaşma şeklinde gerçekleşir, bazense iz bırakan yaralar açılır benliklerde.

[Dase,
Aşk Yazarı]

Paşa'yla Yamu arasındaki ilişki, aynı davaya gönül vermiş iki militanın, bu dava için savaşırken serpilmiş olmasıyla, o dava tarafından biçimlenmesiyle ve bireysel istençlerini aşan, trajik bir sona doğru evrilmesi, hatta devrilmesiyle daha yıllarca kamunun gündeminden düşmeyecek, çağdaş bir aşk efsanesine dönüştü herhalde. Evrensel aşkın romantik aşkı aşmasının en güzel örneklerinden biri olarak görüyorum ben bunu – ikisinin arasına hapsolmuş bir aşk değildi bu, çevrelerindeki herkesi ve hatta tüm Kuzeydoğu halkını içeriyordu çünkü.

[Nisa,
Yamu'nun
Arkadaşı]

Yamu bana Paşa'yı ilk gördüğü gün gelip onun hakkındaki izlenimlerini anlatmıştı. İlk bakışta aşk denecek bir durum pek yoktu; Paşa'yı fazla geveze, fazla "ortada" bulmuştu – bir duruma dahil olduğunu, orada var olduğunu mutlaka hissettiren insanlar vardır, Yamu Paşa'nın da bunlardan biri olduğunu düşünüyordu. Daha sonraları bir akşam yemeği için örgüt elemanlarından birinin evinde toplanılmış, Yamu anlatmıştı, o geldiğinde Paşa birisiyle oradan oraya zıplayarak dans ediyormuş. Bittiğinde o kadar terlemiş ki duş almak istemiş. Yarım saat sonra belinde bir havluyla dönmüş insanların yanına! "Ömrümde bu kadar şımarık bir adam görmedim," derdi Yamu, ama ona tutulmaya başlamıştı bile.

[Aei,
Timsahın
Gözyaşı]

Paşa Yamu'ya ilgi duyduğunu uzun süre inkar etti; bence korkuyordu, yani bir ilişkileri olmasından ve bunun Hareketi, Hareketin de ilişkiyi olumsuz etkilemesinden korkuyordu. Ona bu kadar ciddi

olmamasını söylemişim bir keresinde, alt tarafı neydi; kimse, akli başında hiç kimse bu yakınlaşmaları olması gereken boyuttan öte büyütüyordu ki artık. Paşa dediklerimi dinledi, hiçbir şey demeden başımı salladı. Söylediklerimin tek kelimesine katılmadığımı anladım.

[Agse,
Kurtuluşçu]

Paşa Neyo'ya geldiğinde bir gün bana yanlışlıkla Yamu diye seslendi, sonra özür diledi, ama Yamu'nun kim olduğu hakkında konuşmak istemedi. Üzerinde durmayacaktım, ama aynı şey bir kez daha olunca dayanamayıp bu Yamu'nun bana çok benzeyip benzemediğini sordum. Hayır, dedi. Biraz durduktan sonra, "tanrının bize armağan ettiği" insanlar olduğuna inanıp inanmadığımı sordu. O kadar mı iyi, dedim. Kızardı. Kızardığını bir daha hiç görmedim. Yamu'yla tanışana kadar da abarttığını düşündüm.

[Rıdâf,
Kurtuluşçu,
İletişim
Sorumlusu
Yardımcısı]

Yürütme Kurulunda çalışmak Yamu'yu çok eğlendiriyordu. Sanırım bu, yaptıkları işin önemi ve tehlikesiyle başa çıkma stratejisiydi; bir oyunmuş gibi davranıyordu, Kurulda hep son derece ciddiye, ama bir çocuk ciddiyetiyle bu. Oyunun kurallarından biri de Paşa'yla sevgili değilmiş gibi yapmaktı. Paşa'nın aralarındaki yakınlık nedeniyle endişelendiğini biliyorum, ama bu oyunda Yamu'nun eline su bile dökemiyordu.

[Hökî]

Gizli tutulmaya çalışılan bu ilişki bir süre sonra herkesin bildiği bir sır haline geldi. Paşa'yla Yamu yan yanayken öyle güçlü bir aura oluşturuyor, öyle ışıldıyordu ki kimsenin aklına herhangi bir saygısızlık yapmak, yersiz bir yorumla ilişkinin büyüsunü zedelemek gelmiyordu. Çevreye yayılan, bulaşıcı bir aşkı bu. Herkesin en sevdiği çiftti Yamu'yla Paşa – hemen herkesin.

[Dase,
Aşk Yazarı]

Paşa Neyo'dayken bir dedikodu yayıldı – BMA'yla Yamu arasında birşeyler vardı bu dedikoduya göre; Paşa da oralarda boş durmuyordu. Ben kendi adıma böyle birşeyin mümkün bile olmadığını düşünüyorum; daha sonraki olaylar göz önünde bulundurulursa, kimin böyle bir dedikodu çıkmasını isteyeceği kolayca anlaşılabilir.

[Agse,
Kurtuluşçu]

Paşa'yla aramda Neyo'da bir ilişki yaşandığı söylentisini ben de duydum tabii. Ucu Yamu'ya dokunuyor olmasaydı bunu komik bile bulabilirdim. Erkeklerin herşeyi her yere sokabileceklerini sanmalarından nefret ediyorum. Paşa iyi ve cesur bir adam; bu ülkenin insanları için çok şeyler yaptı, yapmaya çalıştıklarının hepsini yapamasa da. Ama o bile Yamu gibi bir kadını hak etmiyordu. Yamu bütün Kurtuluş Hareketine, onurun ne demek olduğunu öğretti – BMA gibi, onu olduğu yere getiren insanların sırtına basarak biraz daha yükselebileceğini sanan biri, Yamu'nun öldürülmesine aldırışsız kalabilir. İsteddiği kadar anlamasın. Paşa da sahibinin kapısından ayrılmayan bir köpek gibi inilideyip dursun; BMA onu kocamış bir köpek gibi kapı dışarı ettikten sonra, Yamu bu haksızlığa isyan edip Paşa tarafından bile yalnız bırakıldıktan ve ardından kalleşçe öldürüldükten sonra kimin ne yaptığı önemli değil. Paşa başından beri BMA'ya aşık; yaralarını yalaması bitince önce bununla yüzleşmesi gerekir. Yamu-Paşa aşkını yere göğe koyamıyorsanız, çünkü hepimiz körsünüz ve kör olmak işinize geliyor. Ben burada yüce bir ruh görüyorum, o kadar; yüceliği ölçüsünde yalnız olan ve bunun bedelini ödemek zorunda bırakılan, güzelim bir ruh.

[Paşa]

Yamu benim yaşamımdaki en güzel insan oldu. Onun sevgisini kazanmak için aslında hiçbir şey yapmamış olduğumu fark ediyorum şimdi. Onun varlığı beni her zaman çok mutlu etti ve bu mutluluğu, ileriye dönük bir armağan olarak kabul ettim - yaptığım değil, yapmadığım şeylerin ödülü. Ne yazık ki artık bu ödülü hiçbir şekilde hak etmemiş olduğumu da görüyorum; bunu ödülüm elimden alındıktan sonra anlamanın hiçbir yararı yok. Ömrümün geri kalanını pişmanlık içinde geçireceğimi biliyorum, ama bu pişmanlık da en güzel günlerimi geri getirmiyor. Korkunç bir yanlış anlama herşeyi yıktı – bunun da sorumlusu benim. Yamu benim aldatıldığımı, hakkımın elimden alındığını, BMA'nın bana ihanet ettiğini düşünmeye başladı belli bir aşamadan sonra; oysa o zamana kadar ona ve önderlik yeteneğine, kararlarına, ufkuna büyük bir saygısı vardı. Kurtuluş Hareketi gibi bir savaşım, bir kişinin tek başına altından kalkabileceği birşey değildir ve en büyük zararı da, herşeye gücünün yeteceğini sanan sözümona liderlerden görür. Ben en başından beri rolümün ne olduğunu, nereye kadar gidebileceğimi, nereden sonra kendi varlığımı Hareketin varlığının önüne koyuyor hale geleceğimi biliyordum. BMA bu yüzden gerekliydi Kurtuluş için – yolun ikinci kısmı o olmaksızın katedilemezdi. Benim BMA olmak gibi bir hırsım yoktu, bunu herkes biliyor. Yamu da böyle bir hırsım olduğunu sanmıyordu, hatta galiba Hareket bağlamında ne olduğumu pek umursamıyordu. Ona asıl katlanılmaz gelen; çok sevdiğim, saygı duyduğum, bağlı olduğum bir insanın, bir dostun kişisel ihaneti olarak gördüğü şeydi. Dubl'de DB yöneticileriyle yaptığım görüşme sırasında İsta'da cadı kazanı kaynatıldı, asla hak etmediğim bir konuma düşürüldüm ve onurum zedelendi, evet; Yamu da buna aşır bir tepki gösterdi. BMA'nın o durumda başka seçeneği yoktu – beni daha fazla savunması, kendi durumunu ve ülkenin tam da eşğine geldiği zaferi tehlikeye düşürebilirdi. Yamu'nun BMA'yı gerçekten öldürmeyi düşündüğüne inanmıyorum. Ama yaşadığı duygusal çalkantının boyutlarını en iyi gösteren şey, intiharı. Benim adıma intihar ettiğini düşünüyorum Yamu'nun, belki çok bencilce bir düşünce, ama benim intihar etmeye cesaretim olmadığı için o benim yerime gitti sanırım. Bense kötürüm kaldım – çok daha kötüsünü hak ettiğim halde.

[BMA-Yamu
birlikteyken]

[Yamu-Paşa
ilişkisinden
görüntüler]

[Hökl]

Yamu pek çok sırrı beraberinde götürdü. Ancak Kurtuluş Hareketinin tanık olacağı tek esrarlı ilişki bu değildi – Sulb Kongresinin hemen öncesinde başlayan BMA-Hatn yakınlaşması, birçoklarına göre Hareketin gelişimini belirleyecek kadar önemli oldu.

[Melg,
Edebiyat
Kuramcısı]

Burada kişisel yaşamların ayrıntılarına girecek, gizli ve özel kalması gereken şeyleri dilime dolayacak değilim. Ama en başından beri Hatn'la BMA arasında özel bir iletişim olduğu, en azından birbirlerini kendilerine yakın buldukları ve bunu kamuoyu önünde sergiledikleri de açık. Bu yakınlığın doğası hakkında fazla bir şey söylemeyeceğim, zaten bilmiyorum da; ama benim gördüğüm kadarıyla kişilik yapısı olarak birbirine benzeyen, iktidarla benzer ilişkiler kuran ama kaderin cilvesi sonucu karşı saflarda yer alan iki insan, rakibine saygı duymaktan kaynaklanan, neredeyse sportmence denebilecek bir tavır geliştirdi bu süreç içinde. Hatn BMA'nın belki ortaya çıkmasını değil ama ortada bulunmayı sürdürmesine büyük katkıda bulundu – bir boks şampiyonunun ringe davet ettiği boksörü kimse hafife alamaz. BMA da ibreler ondan yana kaydıktan sonra Hatn'ı ezmedi, silmedi – en keskin söylemi geliştirdiği dönemde bile Hatn'a sözle saldırdı ama kişisel olarak sıcak davranmayı sürdürdü.

[Hatn-BMA
görüntüleri]

[Adev,
Retorikçi]

Kişisel çekim olduğu tartışılmaz. Ancak aralarındaki güç dengesinde BMA hep üstün oldu gibi geliyor bana. Hatn her zaman çekici olmayı başarmış bir kadındır, ama BMA'nın kendiliğinden gelişen, hiçbir şey yapmasına gerek kalmadan insanları etkileyen karizması karşısında bu çekicilik oldukça sönükleşti. Öte yandan bir ikili olarak her zaman müthiş bir parıltıları oldu, çünkü pek çok açıdan birbirlerinin karşıtıydılar ve bu bileşimden hemen hep ilginç şeyler çıktı.

[Mahp,
Futbol Yazarı]

Bizi düşündürmesi gereken şudur: kişilere duyulan zaaf, siyasal gelişmelere yansımış, onlara yön vermiş midir? Gerçekçi olmak gerekirse, önderler arasındaki insan ilişkilerinin global sonuçlar doğurabildiğini, bunun da yeni birşey olmadığını söylemeliyim. Yine de bu ilişkinin ne kadarı doğaldı, ne kadarı hesaplıydı diye sormadan edemiyorum. Bana öyle geliyor ki Hatn en başından beri, ileride belki de kendi yaşamı için BMA'dan ricacı olmak zorunda kalabileceğini biliyordu. BMA da kitlesel bir destek sağlayabilmek için, en azından başlarda Hatn'ı karşısına alamayacağını, onu savunmakla ya da en azından mazur göstermekle kendi konumunu güçlendirdiğini, Hatn'la arasında bir ilişki olduğu söylentilerinin de kamunun ilgisini Hareket'e çekeceğini biliyordu. İkisi de son derece zeki insanlar olduğundan, birbirlerinin hesaplarını da biliyorlardı. Ha, ne olabilirdi, BMA kendi gücünden emin olduğu ve Hatn'a gereksinim duymadığı anda onu harcama yoluna gidebilirdi. Hatn vatana ihanetten yargı önüne çıkarılabılırdı, itibarı elinden alınabilirdi, hatta ileride kurtarılamaması için öldürülebilirdi. Bunlar olmadı – Hatn'ın kaderini başkaları çizdi sonunda. Bu durumun açıklanması gerekiyorsa, BMA'yla Hatn arasındaki bir tür dostluğun belirleyici olduğu - evet, söylenebilir.

[Dase,
Aşk Yazarı]

Hatn'la BMA arasında bir aşkın gelişmesi bir bakıma olanaksızdı. Birbirlerine duydukları yakınlığın derecesi ne olursa olsun –ki böyle bir yakınlığın varlığını görmek zor değildi- iktidar hırsı ya da bağımlılığı böylesine yüksek iki kişinin ne bir başkasına, ne de birbirlerine aşık olması mümkündür. Bu belki de tarihin acımasızlığı – ikisi birden olamıyor ne yazık ki. Hepimiz, yaptığımız seçimlerle yaşıyoruz.

[Utracek,
Poetikacı]

Bir hayli düş kurmak gerekir: aşk konu edilmiştir, tutamaklar yoktur, olsaydı yaşanmazdı bunca tükeniş.

Paşa'nın Neyo Seferi

[Hökl]

Sulb Kongresinin hemen sonrasında kriz birden fazla cephede yoğunlaştı. Hükümet ortağı Gürz Partisinin önderi Hamu'nun bir suikaste kurban gitmesi gerilimi bir anda arttırdığı gibi, Kurtuluş Hareketinin o zamana kadarki barışçı çizgisinden ilk kez kuşku duyulmasına neden oldu.

[İlbe,
Tarihsel
Muhasebe
Uzmanı]

Hamu, polis gücünün hükümetteki sözcüsü olarak Harekete karşı başından beri sert bir tavır geliştirmiş, ancak Hatn'ın ısrarıyla taviz verir gözükmişti. Kongrenin düzenlenmesine, BMA'nın Kongreye katılmasına ve polisin neredeyse ayaklanarak Kurtuluş saflarına geçmesine izin verilmiş olması inanılır gibi değildi Hamu için. Kongrenin ardından seri operasyonlar düzenlemesi ve Kurtuluşçuları hallaç pamuğu

gibi atması bekleniyordu ki, hükümet binasını Stadyuma bağlayan uzun koridorda, olasılıkla içeriden iki saldırgan tarafından öldürüldü. Eylemi, başarısız buldukları önderleri öldürmekle tanınan “Kamu Vicdani” üstlendi, ama Hamu’nun ortadan kaldırılması görünüşte Kurtuluşçuların o kadar işine geliyordu ki ilk aşamada bu açıklama kimseye inandırıcı gelmedi. Aslında Kurtuluş Hareketi, Hamu’nun ölümünden zararlı çıkacaktı – tek başına kalan Hatn koalisyonu bozma kararı aldı; Gürz Partisi yeni önderini seçene ve yeni politikasını belirleyene kadar, Meclisteki tüm partilerin katılımıyla bir kriz hükümeti kuracağını, Gürz’le anlaşma sağlanamazsa yeni bir koalisyon arayışına gideceğini açıkladı. Kötü polisin gitmesiyle birlikte iyi polis sertleşmek zorunda kalmıştı – Hatn’ın konuşmasını yaptığı sıralarda polis Sulb’a girmiş, İsta’daki bütün büyü dükkanlarına baskınlar düzenlemeye başlamıştı bile.

[Takt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Kurtuluş Hareketinin içinde bazı çatlaklar çıktı Kongreden sonra. Hareketin yapılanmasında ve ideolojisinin belirlenmesinde önemli bir rol oynayan ama bunu perde arkasından yapmayı yeğleyen, dolayısıyla da Kongreye katılmayan Ekva, Proje yönetimi ve özellikle de Ebrino konusunda daha ısrarlı bir tutum içine girdi. Ekva’ya göre her ne kadar Proje de uzun vadede Dünya Birliğine karşı çalışıyorsa da ve bu anlamda Hareketin doğal bir müttefiki sayılabilirse de, kurmayı amaçladığı kast sistemi, bireysel özgürlükleri ve toplumsal yapıları alt-üst edecekti, dolayısıyla Proje, düşmanın ta kendisiydi. Ayrıca Proje’nin başında bulunan Ebrino, DB önderlerinden çok daha zekiydi ve düşündüğü şeyleri gerçekleştirmesi son derece mümkündü. Kurtuluş Hareketinin Yürütme Kurulu ise bu konuda Ekva kadar ateşli değildi; BMA elbette DB’nin nasıl bir düzen kurduğunu, Proje’nin ne anlama geldiğini biliyordu, Ekva’dan çok daha iyi biliyordu bana kalırsa, ama bunu dile getirmek için zamanın hala erken olduğunu düşünüyordu, ayrıca Ebrino’dan nasıl kurtulunacağı konusunda Ekva’nın köktencilikini paylaşmıyordu.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Sulb Kongresi, Kurtuluş Hareketi için elbette önemli bir aşama oldu, ama sonrasının ne olacağı birden belirsizleşmişti. Anlaşılan BMA ve ekibi Kongreden bir yön çıkacağını ummuştu, çünkü onlar böyle bir yön tanımıyla gelmediler; Kongre de aynı şeyi onlardan bekledi. Bu kriz demekti – güç vardı, güç merkezleşmişti, ama ne yapacağını bilmiyordu. Hareketin ideoloğu Ekva bu aşamada hem Kongrenin, hem de BMA’nın çok daha ilerisindeydi – SonSöz organizasyonu onun sayesinde kurulmuştu ve o sırada elle tutulur tek şey buydu: bir yandan Okyanus Şişeleri Grubunun, bir yandan bizzat Ekva’nın ürettiği metinler, başka bazı tarihsel metinlerle birlikte gizlice dolaşıma sokuluyor, böylece Birlik çapında bir bilinç oluşturuluyor, bir yandan da Dünya Birliğinin çeşitli merkezlerinde, Ekva’nın yönergeleri doğrultusunda bilgi toplanıyordu. Birliğin başka yerlerindeki olası ayaklanma ve direniş hareketleri, Ebrino’nun Proje ve Musak bağlamındaki girişimleri, İsta’daki olayların dünyaya nasıl yansıdığı konusunda bilgilerdi bunlar. Proje’nin nasıl bir tehlike olduğunu gerçekten anlayan tek kişi Ekva’ydı. BMA, daha sonra düşündüğünü bildiğimiz şeyleri, iddia ettiği gibi o sırada düşünüyor olsaydı Paşa’yı Neyo’ya yollamasına gerek kalmazdı.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Sulb Kongresi, bir ulusun yeniden doğmaya karar verişidir, yeniden bir olma, kendisini ezen, sömüren, aldatan yapıları çökertme kararlılığını tüm dünyaya duyurduğu andır. Bu Kongrede pek çok şey konuşuldu; ülkenin dört bir yanından gelen temsilciler, düzenle ilgili

şikayetlerini ve değişim isteklerini ilk kez özgürce dile getirme olanağı buldu. Bu çok önemliydi – bir kurtuluş hareketine kalkışıyorsanız, insanların kurtulmayı gerçekten istemesi gerekir. Sulb’da bu ortaya çıktı. Değiştirilmesi, doğrudan doğruya yok edilmesi istenen şeyler, hedefler o kadar çoktu ki, önceliklerin karışması mümkündü; ama bazılarının iddia ettiği gibi hedefsizlik diye bir sorun yoktu. Kongrede bu hareketin önderliği bizim tarafımızdan üstlenildi, bu sıfat bize her zaman büyük bir şeref verdi. O dakikadan sonra kafamızdaki plan adım adım, başarısı için şart olan gizlilikten ödün verilmeksizin uygulamaya kondu. Bir ejdere saldıracaksanız uyanmasını beklemezsiniz, uyandırmazsınız da. İçerideki düşmanlarımız bize bu yüzden saldırdı – kusura bakmasınlar. Savaşta ve aşkta gizlilik vazgeçilmez silahtır.”

[Hökl]

Paşa’nın DB’nin başkenti Dubl yerine Neyo’ya gitmesi Hareket üyelerine bile garip gelmişti; ama BMA’nın yönergeleri nedeniyle bilmedikleri birşey vardı – SonSöz’ün Neyo temsilcisi Agse, gerçek düşmanın kim olduğu, en azından nasıl çalıştığı konusunda önemli bir ipucu bulmuş gibiydi. Paşa’nın Neyo yolculuğu, Hareketin üzerindeki atalet bulutunu dağıtacaktır.

[Agse,
Kurtuluşçu,
SonSöz Neyo
Temsilcisi]

SonSöz dükkanları görünüşte büyü ve sihirle ilgili malzemeler, doğal besinler ve ilaçlar satan bir zincirin halkalarıydı, ama gizliden gizliye haber alma ve bilgi yayma amaçlarına hizmet ediyorlardı. Müşterilerimiz arasında Kurtuluş Hareketiyle ilgilenenler, davamıza sempati besleyenler çoktu, neredeyse doğal bir yatkınlıkları vardı buna. Belki de DB’nin merkezinden görece uzak olmanın getirdiği birşeydi bu, belki tarihsel bir birikimin sonucuydu, bilemiyorum – Neyo insanı bana her zaman DB konusunda kuşkucu ve biraz güvensiz gözük müştür. Bir gün müşterilerimden biri bana bir bilgisayar ağından söz etti – bütün portları ve port-alanın her köşesini, vizofonları, hatta taşıtları kontrol edebilen, izleyebilen, her yere ve her ana uzanan bir bilgisayar ağı. Dünya Birliğinin bu ağ sayesinde yönetildiğini, hiçbir ülke yönetiminin aslında özgür istenci bulunmadığını, herşeyin manipüle edildiğini, ama bu ağı idare edenlerin kim ve nerede olduğunun bilinmediğini anlattı. Bu benim çok ilgimi çekti doğal olarak – tam o sıralarda Hatn’ın dünyadan haberi olmadığı, ipleri başkalarının çektiği konuşuluyordu. Yaptığım araştırma sonucunda bunun oldukça yaygın bir efsane olduğu sonucuna vardım - yüksek yerlerdeki insanlar, başbaşa kaldıklarında bu efsane hakkında konuşuyordu, fısıltıyla. Bu bilginin gerçek olup olmadığına, hatta inanılır birşey olup olmadığına ben tabii ki tek başıma karar veremezdim. İsta’yı, Yürütme Kurulunu aradım, Paşa’yla konuştum. Bunu tartışmaları gerektiğini, bana haber vereceğini söyledi. İki gün sonra aradığındaysa ona kalacak yer bulup bulamayacağımı sordu.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Paşa’nın Agse’den dinleyip bize aktardığı şeyleri, itiraf etmeliyim ki hepimiz çok ilginç bulduk; aramızdan yalnızca Uuue bunu saçmalık ve fantazi olarak niteledi ve Paşa’nın Neyo’ya gitmesini anlamsız bulduğunu söyledi. Ekva da dahil olmak üzere hepimiz burada en azından araştırmaya değer birşeyler olabileceğini düşünüyorduk.

[Uuue,
Kurtuluşçu]

Kurtuluş Hareketi tam belli bir noktaya gelmişken, insanlarda somut bazı şeyleri değiştirme umudu yaratmışken ve inanılır, güvenilir bir organizasyon ortaya çıkarmışken, bilgisayar ağı, gizemli kontrol merkezleri, herşeyin birbirine bağlı olduğu ama biz ölümlülerin bunun farkında bile olmadığımız yollu fantaziler bana fazlasıyla çağdışı

geliyordu. İnsanlık son beş-altı yüzyıldır bu tür saçmalıklarla zaman yitirmişken ve bu tür binlerce fantaziden birinin bile gerçek olmadığı bilinirken bizim böyle bir zırvanın peşinden gitmemiz o kadar anlamsızdı ki. Yalnız anlamsız da değil – Hareketin zor kazanılmış güvenilirliğini beş paralık etmenin, çok değerli zamanımızı boşa harcamanın mükemmel bir yoluydu bu.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Paşa'nın Neyo yolculuğunun tartışıldığı toplantı oldukça sert geçti ve uzun sürdü. Uue'nin BMA'nın politikalarını da sorgulaması ortalığı iyice elektriklendirdi. BMA hiçbir tepki vermeden bizi dinliyordu. Karar vermemizi sağlayan Ekva oldu yine: Musak'ın tepesinde buna benzer şeyler duymuştu ve bu öyle büyük bir sır filan da değildi. Teknoloji aslında yalnızca kitlelerin elinden alınmıştı ve seçkinlere devredilmişti, çağın devrim olarak alkışlayıp öne çıkardığı şey aslında bir karşı-devrimdi, çünkü kazanılmış haklara el konmasını, insanların güçsüzleştirilmesini ve belirli bir sınıfa tekel yoluyla güç aktarılmasını içeriyordu. Bizim hayal etmeyi bile unuttuğumuz ölçüde ileri gitmiş bir kesim var, dedi Ekva, Ebrino örneğin onlardan biriydi. Zaten Proje'nin de bu ileri ağın bir parçası, bir tür ileri birliği olduğunu düşünüyordu. Ona göre bu işin ucunun Neyo'da olması gayet olasıydı, çünkü bu teknolojinin gizli merkezi orasıydı; Dubl'de olmadığından emindi en azından.

[Hemi,
Neyo
Tarihçisi,
Kurtuluşçu]

Ekva, tarihe dayanarak akıl yürütüyordu ve bence haklıydı, hala böyle düşünüyorum: geçen yüzyılda Neyo'nun bilişim alanında katettiği yolun, Büyük Ayrışma sonrasında birden bire sıfırlanmış olamayacağını, Dünya Birliği kurulduktan sonra Neyo'nun bu konuda hala sürmekte olan avantajını büyük olasılıkla gizli tutmaya karar verdiğini, çünkü temelde, Ayrışmaya yol açan ve aslında hiçbir zaman tam olarak çözülemeyen, daha çok unutulmaya terk edilen sorunlar yüzünden Dubl'e hiçbir zaman tam anlamıyla güvenmediğini Ekva çok güzel anlattı.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Uue Ekva'nın açıklamalarından çok da tatmin olmadı; bir araştırma yapılmasının bize bir şey kaybettirmeyeceğini kabul ettiyse de bunun bizzat Paşa tarafından yapılmasının fazla lüks olduğunu iddia etti. Fakat açıkçası bu öyle belirsizliklerle dolu bir görevdi ki, Paşa dışındaki herhangi biri, Neyo ormanında anında kaybolurdu.

[Hökl]

Paşa Neyo'da uzunca bir süre kaldı. İşi zordu, eskilerin deyimiyle bir telos, ulaşılması gereken bir hedef bulmaya çalışıyordu ve bu da hiçbir zaman kolay bulunur birşey olmamıştır.

[Paşa]

Neyo'ya gidişim çok tartışmalı oldu – işin doğrusu ben de ne yapacağımı pek kestiremiyordum yola çıkarken; Neyo'da yolumu bulmam da uzun sürdü. Başlarda Agse'nin SonSöz dükkanında duruyor, gelen gidenle konuşuyor, bazen bir metin üzerine tartışmaya giriyordum insanlarla, Seneca'nın bir mektubu oluyordu bu bazen, bazense Wittgenstein'in bir aforizması. Geceleri sokaklara vuruyordum kendimi – İsta'yla karşılaşıyordum şehri. Aynı paraleldeydiler, bazı bakımlardan benziyorlardı da: ikisinin de çok belirgin ama kendine özgü bir kokusu vardı; ikisi de karışık yerlerdi, sokaklarında karışık insanlar dolaşıyordu; dikkat kesildiğinizde bir bas sesi duyabiliyordunuz, temayı çıkarmasanız da; elinizin altından sürekli kaçan bir merkezi vardı Neyo'nun, tıpkı İsta gibi; bir türlü yakalayamıyordunuz, siz uyuduğunuzda canlanan

[Neyo
sokakları]

oyuncaklarla doluydu şehir, baktığınız an herşey duruyor, yok oluyordu. Bakmamayı öğrenmem zaman aldı – bazı şeyleri ancak o zaman görebiliyorsunuz.

[Agse,
Kurtuluşçu]

Paşa çocuklarla anlaşabilen ender erkeklerdendir – oğlum Sayr’la iki kişilik bir çete oluşturdular hemen. Sayr’ın daha o yaşında bir webdragon olduğunu, dahası, İsta’daki bir hükümet skandalının ortaya çıkmasında payı olduğunu ancak o zaman öğrendim. Meğer aynı işte çalışıyormuşuz!

[Sayr,
Webdragon]

Agse bana SonSöz’ün aslında ne olduğunu anlatmamıştı, ama ben biliyordum. Daha önce Okyanus Şişeleri Grubuna da yardım etmişim, çünkü sitelerini sürekli polisten kaçırmak zorundaydılar. Paşa gelince üçümüz çok eğlendik, onlara portları hakkında bilmedikleri şeyleri gösterdim. Paşa yaşlı bir adam ama öğrenmeyi seviyor.

[Paşa]

Şehrin bana gelmesini, kendini açmasını bekledim. Bazı insanlar da böyledir ya – dünyaları herkesin zamanına göre değil, kendi zamanlarına göre işler. Siz ne yaparsanız yapın, ancak onlar sizi görmeye hazır olduğunda kayıtlarına girersiniz. Ancak onlar sorduğunda yanıtınız değer taşır; zamanı gelmeden soruyu sormalarını sağlayamazsınız. Sabırlı olmanız, ama o zamanın asla gelmeyebileceğini de kabullenmeniz gerekir. Bazen, bütün gücü ellerinde tuttuklarını düşünüp öfkelenirsiniz – oysa pek doğru değildir bu, başka türlü ellerinden gelmez yalnızca.

[Neyo
Sevanesi
görüntüsü]

Bir gece, sonunda, Neyo bana geldi. Görece salaş bir mahallesinde dolanıyordum, zevk tacirlerine çarpmamaya özen göstererek. Bir sirkte çalışıyormuş izlenimi içindeydim, herkesin farklı bir numarası vardı, bir ufak gösteri bitmeden bir diğeri başlıyordu. Belki de sabah iyice yaklaşmakta olduğu için böyle hissediyordum, bilemem. Bizdeki sevanelere benzeyen bir yere girdim; gerçekten bir sevane havası vermeye çalışmış olduklarını da egzotik dekorasyondan anladım. Bir farkı vardı ama: yemek yenmiyordu burada, yalnızca içki ve duman vardı, her bölmeye birer holo koymuşlardı, antik filmlerin üç boyutlu yeni versiyonlarını izleyebiliyordunuz. İzleme arkadaşı seçebiliyordunuz kendinize; bunlar saydamlıkları içinde çırılçplak gözükten güzel yaratıklardı; dokunabiliyordunuz, ama kaygan bir kılıfa dokunmayı kim, neden istesin ki?

Bölmelerden birine girdim, holoyu nasıl çalıştıracağımı bilmiyordum, bir hostes çağırdım, film arama işini ona bıraktım; doğru bir karar vermiş olduğumu da çok geçmeden anladım. Birkaç değişik filmi üçer beşer dakika izledik, kötü değillerdi, herhangi birini sonuna kadar götürebilirdik, ama başka birşey beni bekliyor gibiydi. Görünce hemen anladım: bir yirminci yüzyıl filmiydi bu, geleceğin dünyası olarak sunduğu tasarımın organik sığınağına ve teknolojik gülünçlüğüne bakarak, bu yüzyılın ikinci yarısına ait olduğu tahmin edilebilirdi. Farklı bir yanı vardı ama; hostesime bunun kimin filmi olduğunu sorduğumda Kilroy Trote dedi, efsanevi Kilroy Trote.

[Kilroy
Trote’un
“Böceklerin
Ödipus’u”
filminden
sahneler]

Filmi uzun uzun anlatmayacağım, görmek isteyen Kurtuluş Müzesine girip görebilir, beynimin neden ve nasıl aydınlanıverdiğini de kolayca anlar. Ama şu kadarını söyleyeyim: bir Usta var, bir kitap yazması ve bu kitabın herşeyi içermesi gerekiyor, çünkü büyük bir dönüşüm planlıyor, külden gül yapma, cıvayı altına dönüştürme – bir tür simya. Usta bunun zorluğunun farkında ve biraz da ağırdan alıyor. Bir devrim hazırlığı bu – insanları kullanarak dünyayı yöneten uzaylılara karşı. Usta Periferi’de; ölümlerin beyinleri üzerinde cerrahi incelemeler

yaparak uzaylıların kontrol mekanizmasını anlamaya çalışıyor. Yazılacak kitap bu devrimin el kitabı olacak. Zaten kitap yazmak başlı başına devrimci bir edim çünkü iki yüz yıldır, uzaylılar geldiğinden beri, hiç kitap yazılmamış. Ancak Usta'nın bir şekilde Merkez'e sızması gerek, çok önemli bazı bilgiler elde etmek için, ancak hem çok yaşlı, hem de şüphe çekip yakalanacağı kesin. Burada Çırac devreye giriyor – avare, gezgin bir çocuk bu, rastlantı sonucu Usta'nın kapısında buluyor kendini, ne iş olursa yapacağını söylüyor. Usta başta onun da uzaylıların hizmetkarlarından biri olduğundan kuşkuluyor, ama zaman içinde, çeşitli gizli sınavlardan sonra ona güvenmeye başlıyor. Ne var ki Çırac işin içine girdikçe Usta'dan işkillenir oluyor bu kez – olası devrimcileri, herhangi bir eyleme kalkışmadan bulup zararsız hale getirmek isteyen uzaylıların maşası olduğunu düşünüyor Usta'nın. Usta onu Merkez'e göndermek isteyince kuşukları doruğa çıkıyor: bir yandan gitmesi gerekli, Devrimi başka türlü gerçekleştirmeleri olanaksız; ama öte yandan bu doğrudan düşmana teslim olmak anlamına da gelebilir. Sonunda gidiyor ve çeşitli maceralardan sonra, bir yeraltı dehlizinde uzaylıların sırrını çözüyor: çeşitli böcekleri kullanıyorlar, bunlar insanların beyinlerine ve bilgisayarlara müdahale edebiliyor, büyük bir kontrol ağı oluşturulmuş bu sayede.

Filmin geri kalanı konumuzla ilgili değil, ama bu kadarının Kurtuluş Hareketiyle nasıl bir bağlantısı olduğunu herkes anlamıştır sanırım. O günden bu yana, Trote'un öngörüsünden esinlenerek ortaya çıkarılan Bugs teorisinin doğruluğu kanıtlanamadı, inorganik yapı eklemeli böceklerin bilgi transferi ve kontrolü amacıyla kullanıldığı ve bunun bütün dünyada uygulandığı, kontrol merkezinin Neyo olduğu, Gatlok'un bütün bu işi yöneten kadın olduğu da kanıtlanamadı. Bilindiği gibi bu da benim için yolun sonu anlamına geldi. Ancak bugün, hala, Bugs'un varlığına inandığım ve bir gün bu gerçeğin ortaya çıkmasını beklediğimi söylemek istiyorum. Deli ihtiyar gözüyle bakacaklar bana, baksınlar. O güne kadar hiç kimse, ama özellikle de Kuzeydoğu Kanadı'nın insanları gerçekten özgür olmayacak. Trote da zamanında yarından fazla kaçık bir ihtiyar olarak biliniyordu, zararsız olduğu sürece bu kaçıklığı eğlenceli buldu insanlar. Trote'la aynı kaderi paylaşacağım aklıma gelmezdi, bundan büyük onur olur mu, bilmiyorum.

[Tant,
İsta Güvenlik
Amiri]

Paşa İsta'ya dönmeden önce Bugs konusunda derinlemesine bir araştırma yaptı. Fazla birşey bulamadı elbette, bulması kuşku uyandırıcı olurdu zaten. Öğrenebildiği şeydu: Dünya Birliği'nin en büyük port yapıcısı olan S-Port, aynı zamanda DB yönetim kademelerinde kullanılan bilgisayarları da üretiyordu. Bu bilgisayarların hepsi bir ağ içinde birbirine bağlıydı ve bu ağın kontrolü bizzat S-Port'un önderi Gatlok'un elindeydi. Dünyadaki bilgisayar uzmanlarının neredeyse hepsi, Yonga adı verilen yerel örgütler aracılığıyla bir birlik oluşturmuş durumdaydı. Bundan çok daha şaşırtıcı olanı, S-Port'un geliştirdiği özel bir biyoteknolojiydi: Bugs adı verilen bu teknolojiyle, dünyanın her yerindeki kişisel portlara bellek birimli ufak böcekler aracılığıyla girilebiliyor, her türlü dosya alışverişi gerçekleştirilebildiği gibi portların yapılanması bile değiştirilebiliyordu. Bu böcekler bir uydu sistemiyle yönetiliyor ve Gatlok'un ana bilgisayarına bilgi aktarıyorlardı. Bütün bu işlemler hiçbir iz bırakmadan gerçekleştiriliyordu. Şok edici iddialardı bunlar – bilgisayar ağları bundan neredeyse yetmiş yıl önce tamamen yasaklanmış, dünya çevresindeki insan yapımı uydulara da, varolan haberleşme ağını destekleyenler dışında yenilerinin eklenmemesi DB tarafından otuz yıl önce karara bağlanmıştı.

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

Paşa başta uzaylılar fikrini işe hiç karıştırmayıp Bugs'a yoğunlaştı; daha sonraki aşamalarda uzaylıları da devreye sokması kendi kaderi için belirleyici oldu elbette. Bugs, uzun zamandır benzeri görülmeyen bir komplo teorisiydi ve yakın tarih boyunca iyi komplo teorilerinin çoğunu doğuran Neyo'da ortaya çıkması belki de doğaldı. Her iyi komplo teorisi gibi Bugs da inanılabilir bir temele oturmakla birlikte yanıtladığından çok daha fazla soru doğuruyor, dolayısıyla da yeni komplo teorilerinin ortaya çıkmasına olanak sağlıyordu. Modern çağda koca koca bilimsel teoriler benzer bir yapıya sahip olmuştu: kendi getirdiği tanımlarla sınırladığı kapalı bir alan geliştiriyor, doğrulanması da yalanlanması da mümkün olmayan bir "görünüşte-bilgi" yığını üretiyorlardı. Bugs sistemi, Gatlok'un herşeyi kontrol etmesi vesaire de kendi içinde tutarlı bir alan oluşturuyor, ama bu kusursuz alan dışarıdan sınamıyordu. Söz konusu böcekleri kimse görmemişti, kişisel portlara yaptıkları iddia edilen şeyleri kimse saptayamamıştı, gerekli uyduların varlığı da kanıtlanamıyordu, ama bunlar zaten görülmez, saptanamaz ve kanıtlanamaz birimler olarak tanımlanmıştı. Hem bütün bir felsefe tarihi, olması düşünülebilen herşeyin eninde sonunda olacağı fikrinin dipnotu olarak gelişmemiş miydi?

[Gung,
İmge
Arkeolojisi
Uzmanı]

Bugs teorisi konusunda benim ilgimi çeken tek şey, kullanılan imgenin arkaikliği oldu. Bu çağda, böyle bir denetim mekanizmasını böcekler üzerine kurmanın gerçekçi hiçbir yanı olmadığı çok açık bence; bir tür nostalji görüyorum burada. "Retro" bir düşünce tarzı. Bu haliyle kitleleri etkileyeceği hesaplanmış olabilir. Gerçekte bu hesabın çarşıya uymadığı anlaşılıyor.

[Hökl]

Paşa'nın elde ettiği yeni bulguların İsta'da önemli sarsıntılara yol açacağı belliydi – en azından, Bugs sisteminin gerçekliğinin her düzeyde yoğun bir şekilde tartışılacağı öngörülebilirdi. Öyle de oldu; ne var ki bu tartışmanın en renkli ve aydınlatıcı elemanlarından biri olacak olan Ekva, bu konuda hiçbir şey söyleyemedi, çünkü Paşa'nın İsta'ya dönüşünde yapacağı toplantının olduğu gün, gerçek kimliği ve hangi örgütün üyesi olduğu hala saptanamayan bir kadın tarafından öldürüldü.

[Utracek,
Poetikacı]

Doğru dürüst hayat, üsluptur sonunda.

Ekva Suikastı

[Tant,
İsta Güvenlik
Amiri]

Ekva'yı ekiplerimiz Musak'taki odasında, yerde cansız yatarken buldu. Yapılan otopside, boynuna batırılan bir şiringayla verilen sıvının diyafram kasını paralize etmesi sonucunda öldüğü saptandı. Sorgulamalar sonunda suikastı gerçekleştirenin Ekva'nın sekreteri olduğu anlaşıldı, ancak üzülererek söylemeliyim ki kendisini henüz ele geçiremediğimiz gibi, arkasında kimler olduğunu da kesin olarak saptayabilmiş değiliz. Sekreterin örgütü tarafından, eylem sonrasında öldürüldüğünü düşünüyoruz. Hangi örgütün bu suikastı planlamış olabileceği konusunda elimizde çelişkili ipuçları var, hepsini değerlendiriyoruz ve yakında önemli bir ilerleme sağlamayı bekliyoruz, ancak şu aşamada daha fazla birşey söyleyebilmem imkansız.

[Hökl]

Ekva öldürülmeden bir süre önce ölüm tehditleri almaya başlamış, ama bu konuda yetkililere haber vermediği gibi, kişisel önlemler almayı da gereksiz görmüştü.

[Ridaf,
Kurtuluşçu,
Ekva'nın
Kız Kardeşi]

Ekva ilk tehdit geldiğinde benimle şakalaşmıştı – “Bach, yeniden!” kampanyasının ilk günleriydi, benim Bach’ı seven ve Musak’ın yeni projesinden nefret eden bir grubun üyesi olup olmadığını sordu önce, böyle birşey yoktu tabii. Sonra anladım ki bir tehdit mesajı almış; yalnız o değil, Musak’taki başka üst düzey yöneticiler de. O zamanlar abimin Kurtuluşçularla ilgisi olduğunu bilmiyordum, ama bu tehdidin Bach yüzünden gelmediği çok belliydi. Sorduğumda konuyu geçiştirdi, İsta’dan taşınmayı birkaç kez önerdiysem de beni hiç ciddiye almadı. Birisi ona hodri meydan demişti ve Ekva da meydana kaçacak biri olmadı hiçbir zaman.

[Hökl]

Ekva ilk başta Proje’den kuşkulandı bu tehditler konusunda. O günlerde Proje açıkça Musak’ı hedef göstermeye başlamıştı, Vezüv’deki kazı alanına yönelik sabotajlardan ve çeşitli saldırılardan Musak’ı sorumlu tutuyordu, ayrıca Musak’ın kendi kazısını başlatmış olduğunu, dünyanın merkezine gizlice ve Proje’den önce ulaşmaya çalıştığını iddia ediyordu.

[Hunt,
Karşılaştırmalı
Şirket İlişkileri
Uzmanı]

Proje’nin Musak’a karşı yürüttüğü karalama kampanyası fazla uzun ömürlü olmadı – iddiaların gerçeği yansıtmadığının anlaşılmasından önce bile, iki şirket arasındaki yakınlaşma kamuoyuna yansımış, Musak’ın meditatif güç üretmeye yönelik bir projesi olsa bile bu konuda Proje’yle işbirliği yapacakları, rakip olmayacakları düşüncesi yaygınlık kazanmıştı. Ekva’nın öldürülmesi, iki şirket arasındaki bir çekişmeden kaynaklanmamıştı belki, ama kişisel bir düşmanlık olmadığını söylemek zordu – Ebrino, kendi iktidarına yönelik olası ve güçlü bir tehdidi peşinen susturmak için Ekva’yı öldürtmüş olabilirdi.

[Hökl]

Ben İsta’ya, Proje’yle Musak arasındaki kapışma nedeniyle geldim; Proje’nin adamıydım, Ekva’yla ilgili araştırmalar yapacak, sonuçlara göre gerekiyorsa Ekva’yı öldürecektim. Böyle birşey yapamayacağımı kısa sürede anladım; bunun da ötesinde, Ebrino’nun Ekva’yı öldürmemi istemediğini de düşünmeye başlamıştım. Ekva öldürüldüğünde yanıldığımı görecektim: suikastı benim işlediğime inanan Proje beni “terfi” ettirdi ve İsta bürosunun başına getirdi. Ekva’yı öldürmediğimi biliyordum; Ebrino Ekva’yı benim öldürdüğümü düşündüğüne göre başka birilerini bu işle görevlendirmiş olamazdı. Ancak ortada başka şüpheli de yoktu.

[Ridaf,
Kurtuluşçu
Ekva'nın
Kız Kardeşi]

Abim kendisini ölümle tehdit edenlerin Proje’yle bağlantılı olamayacağını düşünüyordu ve Hökl’ün ona İsta’da bulunma nedenini itiraf etmesinden sonra bile Proje’nin kendisine böyle bir saldırıda bulunmayacağını düşünmeyi sürdürdü. Ben tersini düşünüyorum – Ebrino daha en baştan abimin öldürülmesi konusunda başkalarını görevlendirmişti ve Hökl’ü hedef şaşırtmak için kullanıyordu; suikasttan sonra Hökl’ün “görev”ini başarıyla tamamlamış gibi ödüllendirdi, cinayetin onun üstüne kalması tabii ki işine geliyordu. Proje yöneticileri, Ekva’nın öldürülmesini hiçbir zaman istemediklerini, böyle birşey düşünemeyeceklerini iddia etmekten geri durmadı. Bu bana çok komik geliyor. Ebrino’nun sorgulanması mümkün olsaydı sorular hemen yanıtını bulurdu.

[Hökl]

Ekva'nın öldürülmesi bizim için gerçek bir darbe oldu. Hamu'nun adamları acaba Ekva'nın yalnızca Musak'la ilgilenmediğini, Kurtuluş Hareketindeki tartışılmaz önemini biliyor muydu? Yoksa NESYD İdaresinin parmağı mı vardı bu işte? BMA'nın bu cinayeti adamlarına işlettiği de bir ara ileri sürüldü. Ben kendi adıma hükümet güçlerinden kuşkuluyorum – Ekva bu konuda her ne kadar dikkatliydiyse de, hiçbir zaman BMA ya da Yürütme Kurulu üyelerinden biriyle birlikte görülmediyse de, hükümetin ve DB'nin haberalma birimlerinin bundan habersiz olmasını mümkün görmüyorum.

[Paşa]

Ekva'nın öldürülmesi benim için herşeyden önce kişisel bir yıkımdı. Dostumu, dava arkadaşımı, örnek aldığım insanı kaybettim. Kurtuluş davasının da yoluna nasıl devam edebileceğini bilmez olmuştum – Ekva'nın keskin zekası, sonuç almaya yönelik kişiliği ve akıl dolu yönlendiriciliği hepimiz için büyük bir şanstı; beynin ve yüreğin yerini neyle doldurabilirsiniz ki? Bu konuda hep kendimi suçladım – Ekva'yı korumasını bilmedik, oysa varlığı hepimizinkinden önemliydi. Hareketin dağılmamış olmasının tek nedeni Ekva'nın oluşturduğu sağlam temelın onsuz devam etmeyi başarması, çizdiği yolun, o yanımızda olmasa bile parlamayı sürdürmesiydi.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Bir savaşıma giriştiğinizde, ölmeyi göze almanız yetmez; aynı zamanda en güvendiğiniz adamları yitirmeyi, arkadaşlarınızın ölmesini, yalnız kalmayı da peşinen kabullenmiş olmanız gerekir. Kurtuluş Hareketi, en değerli evlatlarını bu savaşım süreci içinde yitirmek zorunda kaldı. Hepsinin büyük katkısı olmuştur. Hiçbirinin yeri doldurulamamıştır. Ama kollektif çalışmanın yararı da budur, başlamış olan şey devam etmek zorundaysa, bir şekilde eder.”

[Toke,
Futbol Yazarı]

Ekva'nın öldürülmesi, yalnızca Musak'ın üst düzey yöneticilerinden birinin öldürülmesi olarak görüldüğünde bile, hükümet adına büyük bir acz göstergesidir; ama en ateşli Hatn taraftarları bile artık hükümetten fazla birşey beklemediği için, böyle bir cinayetin nasıl mümkün olabileceği sorusu kimseyi fazla meşgul etmedi. Toplum yapısının nasıl bir krizde olduğu buradan da belliydi. Dahası hükümet, bizzat zanlılar arasında sayılıyordu.

[Soys,
Futbol Yazarı]

Hatn'ın artık tek başına hükümeti götüremeyeceği belli olmuştu. Gürz Partisinin yeni önderi Alpa, Meclisteki diğer parti önderleriyle yaptığı görüşmelerde kazandığı destekle Kartal Partisine yeni bir öneri götürdü: hükümet ortağı olmayı kabul etmelerinin karşılığında liderliği Alpa devralacak, bütün partilerin eşit şekilde temsil edileceği bir Danışma Komisyonu kurulacak, bu komisyon hükümete, içinde bulunulan kriz ortamından bir an önce kurtulma konusunda önerilerde bulunacaktı. Hatn için büyük bir güç kaybı anlamına geliyordu bu elbette. Yapabileceği iki şey vardı: ya hükümetten çekilir ve yeni sezonda daha büyük bir çoğunlukla dönmeyi beklerdi, ki bunu yaptığında sorunların kaynağı ve sorumluluktan kaçan önder haline gelirdi, ya da Alpa'nın önerisini kabul eder, böylece durum sertlikle düzelse ortaya çıkacak kamuoyu desteğinden az da olsa nasiplenebilirdi. Hatn için iktidarda kalmak herşeyden önemli hale gelmişti – ikinci yolu izlemesi şaşırtıcı olmadı.

[Hatn,
İkinci
Koalisyon
Açıklaması]

“Zor günler geçiriyoruz. Böyle bir zamanda başta Gürz Partisi olmak üzere bütün Meclisin hükümetimize gösterdiği desteğe teşekkür etmek istiyorum. Bugünden başlayarak hükümet önderliği görevini Alpa'ya devretmiş bulunuyorum. Bu değişikliğin nedeni, önümüzdeki günlerde, izleyeceğimiz politikanın ilk adımları atıldığında daha iyi anlaşılacaktır. Sabrımız artık taşı. Gürz Partisi önderinin, şiddetin hukuka uygun kullanımı konusundaki uzmanlığını ve deneyimini ülke yararına daha rahat kullanabilmek için yaptığı yeni işbirliği önerisini kabul etmekle, olgunluk çağına yakışır hoşgörümüzü kötüye kullanmak isteyenlere açık bir mesaj verdiğimizize inanıyorum. Yalnız mesaj vermekle yetinmeyeceğimiz de pek yakında anlaşılacaktır.”

[Alpa,
Gürz Önderi]

“Önderimiz Hamu'nun katillerini, toplumun düzenini sarsanları, bu ülkenin Dünya Birliği'nden çıkmasını ya da çıkarılmasını sağlamaya çalışanları, sahte bir özgürlük vaadiyle insanları kandıranları, toplumsal çıkarlarımızın ne olduğunun açıkça görülmesini engellemek için uğraşanları alt etmek için hükümet önderliğine talip olduk. Kendine Kurtuluş Hareketi adını veren, BMA adında ne idüğü belirsiz bir meczup tarafından yönetilen bozguncu örgütün bütün çabalarının bundan sonra boşa çıkarılacağı ve örgüt üyelerinin en sert şekilde cezalandırılacağı bilinmesini isterim. BMA'ya ve adamlarına buradan sesleniyorum: insanları birbirine kırdırmaktan vazgeçin ve teslim olun. Adalet bu davranışınızı değerlendirecektir. Ama isyanınızı sürdürürseniz, olacakların tek sorumlusu sizsiniz.”

[Toke,
Futbol Yazarı]

İki parti önderinin de Ekva suikastından açıkça söz etmekten kaçınması, Ekva'nın Kurtuluşçularla bağlantısının hükümet tarafından bilindiği görüşünü güçlendirdiği gibi, hükümetin bu suikastta parmağı olduğu kuşkusunun da açık açık dile getirilmesine yol açtı. Daha sonra hükümet sözcüleri bu suçlamaları kesin olarak reddettiyse de bu yönetime alışık olanlar, bunu iddiaları destekleyici bir veri olarak değerlendirdi. BMA'ya bağlı çeşitli örgütler bunun üzerine hükümete yönelik saldırılarını arttırdı. Ülkenin bir iç savaşa doğru hızla yuvarlanmakta olduğu içeride de dışarıda da artık rahatça görülüyordu.

[Utracek,
Poetikacı]

Bir bıçağın dostluğu.

Paşa'nın Dönüşü: Yeni Bir Plan

[Hökl]

Ekva'nın öldürülmesi Kurtuluş Hareketinin bir süre bocalamasına yol açtı. Çok önemli kararlar arifesinde Ekva'nın “oyundışı” kalması, özellikle Alpa-Hatn hükümetine büyük bir avantaj sağlamıştı; Kurtuluşçular hemen toparlanmazsa üst üste darbe yiyebilirlerdi. Gidişi tersine çeviren BMA oldu.

[Cela,
Toplum
Sarsıntıları
Analisti]

BMA'nın önünde çeşitli seçenekler var gibi gözükiyorduydu da, aslında izleyebileceği yolların sayısı birden fazla değildi. Paşa'nın Bugs teorisini benimsemek ve bunun üzerine gidecek stratejiler geliştirmek zorundaydı. Neyo'da öğrenilen şeyleri yok sayıp, belirsiz bir süre daha bocalamayı göze almak, sıfırdan bir strateji geliştirmeye çalışmak için vakit artık çok geçti. Kongreden beri geçen her gün, Hareketin aleyhine işliyordu; toplumsal bir krizi pompalayarak kendini gündemin merkezine yerleştiren Kurtuluş Hareketinin gömüldüğü

sessizlik, biraz daha sürdüğünde kendisini kenara itecek yeni gelişmeler ve aktörlerin ortaya çıkmasını kolaylaştırabilirdi.

[Melg,
Edebiyat
Kuramcısı]

Bugs'un varlığını kanıtlamak, insanları portları hakkında uyarmak, kuşkulandırıcı birşey görürlerse bunu bildirecekleri bir merkez yaratmak, olayın uluslararası boyutlarını araştırmak – bütün bunlar mükemmel bir hareket anlamına geliyordu. Kurtuluş Hareketi bir anda dünya çapında bir gündeme sahip bir örgüte dönüşüyordu; üstelik ortaya sürdüğü teori yalnızca kendisine bağlı olanları değil, bütün DB bireylerini ilgilendiriyordu. BMA'nın önüne çıkan fırsat, mahalle takımı kaptanlığından, dünya şampiyonluğuna oynayan bir takımın teknik direktörlüğüne terfi etme fırsatıydı.

[Alib,
Halk
Hareketleri
Tarihçisi]

Kitlesel mobilizasyon açısından baktığımızda Bugs'un, bir örgütün arayıp da bulamayacağı bir nimet olduğunu görüyoruz. Herşeyden önce her bireyin kendi başına düzenle yüzleşmesini gerekli ve mümkün kılıyordu Bugs: herkes artık başka bir gözle bakacaktı portuna, denetlenme-izlenme belirtileri arayacaktı ve kuşkusuz bulacaktı da. Bunun yanısıra bireylerin kendi aralarında örgütsel bağlar oluşturmalarına olanak sağlıyordu – kulaktan kulağa yayılan haberler sonunda bireysel paranoyalar ve tepkiler beslenecek, ayrıca bireyler de bu paranoya ve tepki temelinde dayanışmaya, birbirleriyle ilişki kurmaya başlayacaktı. Bir üst düzeydeyse, Kurtuluş Hareketinin başından beri eksikliğini duyduğu ve nasıl geliştireceğini tam bilemediği “biz” ve “onlar” ayrımını net bir şekilde ortaya koyuyordu; üstelik bu ayırmadaki “onlar”ı yeterince uzağa yerleştirerek, “biz”in kapsayıcılığını olabildiğince artırıyordu. Artık Hatn sempaticanları ya da Alpa'nın kalınbaleklileri rakip gruplar olmaktan çıkacak, dış bir düşmana karşı verilecek savaşta Kurtuluşçuların ortağı olacaktı. Daha doğrusu artık kimsenin Kurtuluşçu olmamak için mazereti kalmamıştı.

[Hökl]

Ridaf ve ben, Ekva'nın ölümü üzerine, ortak arkadaşımız Agse'nin önyak olmasıyla Kurtuluş Hareketine katıldığımızda, Bugs'un ateşlediği heyecan ortalığı yeni yeni sarmaya başlamıştı. Örgütteki herkes büyük bir koşuşturma içindeydi, her an yeni bilgiler geliyor, yeni kararlar alınıyor, bağlılığını bildiren başka örgütler çeşitli eylemler düzenliyordu.

[Ridaf,
Kurtuluşçu]

Ben Ekva'nın yarıda bırakmak zorunda kaldığı savaşımı sürdürmek için katıldım örgüte. İsta'da uzun zamandır süren şiddet, bu şiddetin kanıksanması, bende o zamana kadar tiksinti ve kaçma isteği uyandırmıştı, abime defalarca yalvarmıştım gidelim diye. Müziğimi, benliğimi, nefes almamı etkiliyordu, hiçbir şey için eskisi gibi sevgi besleyemez olmuşum. Ama abimin öldürülmesi bir anlamda uyanmamı sağladı. Toplu bir eyleme katılacak en son insan olarak görürdüm kendimi, artık en önde giden olmak istiyordum, acelem vardı, içimde bir baraj yıkılmıştı ve kendi suyuma kapılıp sürüklenmeye başlamıştım.

[Nilü,
DB Toplumsal
Kurgular
Uzmanı]

Paşa'nın teorisi yalnızca S-Port şirketini ve önderi Gatlok'u değil, bütün DB yönetimini zan altında bırakıyordu, hatta Kuzeydoğu Kanadı hükümetini neredeyse hiçbir şeyin farkında olmayan, masum “düzen kurbanları” haline getirip aklıyordu. Buna karşın en büyük tepkinin yerel hükümetten gelmesi, S-Port'un ya da DB'nin hiçbir önderinin bu konuda açıklama yapmaması, görüş bile bildirmemesi ilginç bir gelişme oldu ve Kurtuluş Hareketi içindeki muhalefetin gözünden kaçmadı.

[Mahp,
Futbol Yazarı]

Kurtuluş hareketinin Yürütme Kurulunun dışında bırakılan ve hareket-içi muhalefetin önderliğini yapan Uuue, Bugs teorisinin zayıf yanlarını vurgulamanın yanısıra, DB çapındaki tepkisizliğin nedeninin, bu teorisinin gülünçlüğü olduğunu her fırsatta söylemekten de geri durmuyordu. Daha önce de Ebrino'nun solitrans aracılığıyla yeni bir seçkinler sınıfı yaratarak kitlesel bir güç kazanma peşinde olduğu savına radikal bir şekilde karşı çıkmıştı. Ne var ki o aşamada kabaran dalganın karşısında durmaya gücü yetmediği gibi, bu dalganın yönünün tersine çevrilebilmesi için de uzun bir süre beklemesi gerekecekti.

[Horkad,
Düşünür]

Kitleleri hesaplamak zordur. Kitlelerin masallara yatkınlığı bilinse de, hangi masallara daha yatkın olacaklarını kestirmek her zaman mümkün olmaz. Modası geçmiş bir paradigmanın terimleriyle söylemek gerekirse, her bireyin kişiliğini oluşturan baskın ve çekinik genler, bireylerin iç içe olduğu kitlesel ortamlarda farklı farklı bileşimlere girer; bireylere teker teker bakıldığında görülmeyen özellikler, çekinik genlerin bileşimi sonucunda kitle içinde ortaya çıkar. Dolayısıyla bireylerin yatkınlıklarından yola çıkarak kitlelerin yatkınlıklarını saptamaya kalkışmak büyük yanılgılara yol açabilir. Ancak bu da değişmez bir yapıya sahip değildir – hangi genlerin yanyana geleceği, dolaşım ve karışma düzeyinin ne olduğu belirleyicidir ve bu zaman içinde değişebilir. Önder olmak, kendi masalına kitleleri inandırmayı gerektiriyorsa, önder kalabilmek de masalın ne zaman yükseldiğini, ne zaman düşmeye başladığını iyi görmeyi ve hareket halindeki bir taşıttan bir diğerine atlar gibi masal değiştirmeyi gerektirir.

[Hökl]

BMA her ne kadar Bugs teorisini tümüyle benimsemiş ve bütün hareket planını bunun üzerine kurmuş, dolayısıyla da Paşa'ya tam desteğini vermiş gözüküyorduysa da, iki adam arasındaki ilk sürtüşme de Paşa'nın Neyo dönüşünde ortaya çıktı.

[Agse,
SonSöz Neyo
Temsilcisi]

Ben Neyo'ya dönmek üzereyken Paşa bana BMA'nın bazı davranışlarını garip bulduğunu söyledi. Bu saatte bunları deşmenin ne gibi bir anlamı olabilir bilmiyorum, bu belgeselin yönetmenlerinin amacını da anlayabilmiş değilim. Sonuç olarak Paşa bir tür kıskançlık krizine kapıldı, o Neyo'dayken BMA'nın Yamu'ya fazla ilgi göstermiş olmasından huylandı, ama ben de onunla birlikte Neyo'daydım o sırada, bu konuda hiçbir şey bilmiyordum, bilmek de istemiyordum. Bence doğrusu da bu – herkes kendi kıçının beççiliğini yapsın.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

İşin doğrusu, BMA ve Yamu o süreçte sık sık görüşmek zorundaydı çünkü Bugs teorisini duyurmak ve gelen tepkileri yönlendirmek doğrudan Yamu'nun işiydi, Hareketin o sıradaki en önemli etkinliği de bu olduğu için doğrudan doğruya BMA'ya rapor veriyordu. Toplantılara çoğu zaman ben de katılıyordum, Yamu'nun asistanı Ridaf da hazır bulunuyordu. Benim kişisel gözlemim BMA'yla Yamu arasında saygılı bir yakınlık olduğu; Yamu'nun BMA'dan rahatsız olmasını gerektirecek herhangi bir olay anımsamıyorum.

[Ridaf,
Kurtuluşçu]

Yamu Paşa'yı çok özlüyordu ve onun adına endişeleniyordu – Neyo hikayelerini bilirsiniz. Yine de bunun örgütteki çalışmasına yansımaması için inanılmaz bir kontrol uyguluyordu kendi üstünde, bunun da göze batmamasını sağlıyordu. Ben sürekli onun yanındaydım, bir süre sonra ayrıntılarını okumayı öğrendim, o yüzden aslında zor bir

dönem geçirdiğini fark ettim, ama diğerlerine göre herşey eskisi gibiydi. BMA'nın, Yamu-Paşa ilişkisi konusunda herhangi bir yorumda bulunduğunu, bu konuda bir yaptırıma giriştiğini sanmıyorum. Ama Yamu'yu rahatsız eden şey benim de dikkatimi çekmişti – BMA Yamu'nun yanındayken Paşa hiç yokmuş gibi davranıyordu, ondan söz edildiğinde konunun değişmesi için örneğin tarot açıyordu hemen. Yamu da sürekli Paşa'dan konuşulmasını ya da sevgili olduklarının altının çizilmesini istemiyordu elbette, ama sonraki olaylar olduğunda o günleri ve BMA'daki hafif garipliği anımsadığımı biliyorum.

[Paşa]

Bir sürtüşmeden söz etmek, durumu abartmak olur. Bunlar çok kişisel şeyler ayrıca, istenmeyen imalar ciddi yaralar açabilir. Yamu'yla BMA arasında olanlar onları ilgilendirir. Beni ilgilendirdiğini varsaydığınız kısım da beni hiç ilgilendirmiyor açıkçası. O günlerdeki yoğun çalışmanın getirdiği genel gerginlik ve yorgunluk tabii ki hepimizi etkiledi, hepimiz birbirimiz hakkında farklı farklı şeyler düşündük, bunları algıladığımızı sandık, sonuçlar çıkardık – normaldir bu. Yamu bana BMA'yla ilgili tedirginliğinden söz etti, doğru, ama herkes herkesten ara sıra tedirgin olur. Ayrıca ben Neyo'dan döndükten sonra, böyle bir tedirginliği haklı gösterecek hiçbir şey olmadı; tam tersine, Ekva'nın yokluğu ve başarmamız gereken işin büyüklüğü, bütün Kurtuluşçuları olduğu gibi BMA'yla benim de kenetlenmemizi sağladı.

[Dase,
Aşk Yazarı]

İsta'da, Kurtuluşçulara yakın bazı çevrelerde, Paşa Neyo'dayken BMA'yla Yamu arasında birşeyler olduğu yolunda dedikodular yapıldığını biliyorum. Olmuştur ya da olmamıştır, bunu bilemem, ama bence daha önemlisi, erkek dostluğu mitinin sürdürülmesi ve kadın sezgisi mitinin küçümsenmesi için gösterilen çabaydı. Gelişmeler ilk miti darmadağın edip ikincisini doğruladığı halde, bu çabanın hala etkin olması sizce de çok garip değil mi?

[Utracak,
Poetikacı]

İçimizde hep bekleyen bir mıknaş, fırtınalı, dingin, hafif, koyu bir düş gibi, farkında olamayacağı bir serüvenin erotik kılınmamış cazibesi ile çekmiştir, özde tersyüz edilmiş bir karabasan çatısı kuran kadınları.

Solitrans

[Hökl]

Proje'nin İsta'daki solitrans çıkartması da bu günlere rastladı. İsta bürosunun yönetimi bana verilmişti, Kurtuluşçu kimliğimi saklamayı başarmıştım. Çok da zor olmamıştı bu – Ekva'nın hareketle bağlantısı açığa çıkmıştı, Ekva'yı da benim öldürdüğümü düşünüyordu Ebrino, dolayısıyla Kurtuluşçuların bana kucak açmayacağını varsayması son derece doğaldı.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Sulb Kongresi sırasında Proje'nin Kurtuluşçulara, daha doğrusu BMA'ya bir solitrans bağışlama girişimi olmuş, BMA'nın Sulb'a girmeye karar vermesiyle bu teklif geri çevrilmişti. Proje yönetimi, Kuzeydoğu Kanadı'ndaki kamuoyu desteklerinin çok düşük olduğunu, enerji nöbetçisi başvurularının da DB ortalamasının çok altında gerçekleştiğini saptamış, bu durumu değiştirmek için de kolları sıvamıştı. Tüm Birlik çapında yaygın destek ve katılım, Proje'nin geleceği açısından yaşamsal önem taşıyordu.

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

Proje'yi en kapsamlı şekilde analiz eden Ekva olmuştur; onun görüşlerinin yeterince erken benimsenmemesi ve buna göre harekete geçilmemesi en azından Kurtuluş Hareketi için büyük bir kayıp oldu. Ekva, Ebrino'nun Dünya Birliğini bile geride bırakacak bir iktidar yapısı kurmayı hedeflediğini, bunun için de solitrans teknolojisinin bir tür yem ya da rüşvet olarak kullanıldığını anlamıştı. İsta'da bunu çok daha aleni bir şekilde uyguladı Proje: buranın halkını birtakım soyut mutluluk sözleriyle, dünya barışına katkıda bulunmanın vereceği tatmin duygusuyla kendi saflarına çekemediklerini görünce, doğrudan doğruya teknoloji bağımlılığı yaratma yoluna gittiler. Eski çağlarda damardan morfin verirlerdi.

[Hökl]

[Solitrans
çıkartması
görüntüleri]

Plan, Proje'nin tanıtım koordinasyon sorumlusu Simu tarafından oluşturuldu ve Ebrino'nun tam desteğiyle uygulamaya kondu. Proje genel merkezinden çok sayıda solitrans İsta'ya getirildi ve İsta bürosunun geniş ve etkili bir şekilde duyurduğu tanıtım gösterisi yapıldı. Ebrino solitrans aracılığıyla Dubl'deki bürosundan, İsta'nın on beş yerine aynı anda geldi ve etkileyici bir konuşma yaptı. İnsanlar solitransı deneme fırsatı buldu. Enerji nöbetçileri deneyimlerini anlattı, gösteriler yaptı, değişik nöbet istasyonları tanıtıldı, Vezüv'deki kazıdan görüntüler verildi, istatistikler aktarıldı, aura enerjisinin kuramsal temelleri hakkında konferanslar düzenlendi. Çıkartma bittiğinde, beklenenin ötesinde bir başarı sağlanmıştı.

[Muar,
Enerji
Nöbetçisi
Adayı]

Proje'nin amacı bana çok cazip geldi. Kendi payıma düşeni yapmak istedim. Meditasyon konusunda her zaman iyi olmuşumdur; nöbetçi olmak, rahatça altından kalkabileceğim bir işti. Solitrans mükemmel bir alet ayrıca – herkesin sahip olamaması kötü tabii, ama ben bir solitransım olsun istiyordum ve hak etmek için yapmam gerekenleri yapmaya karar vermiştim. Ne yazık ki beni seçmediler – enzimlerimde bir problem varmış.

[Ulşa,
Enerji
Nöbetçisi]

Beni asıl ilgilendiren solitrans değildi. Güzel bir oyuncaktı, önemli bir ayrıcalıktı tabii, ama sonuçta bir oyuncaktı. Enerji nöbetçisi olarak iki yıl boyunca çalışıp dünyanın aura enerjisini yükselterek barışa ve tüm insanlığın mutluluğuna katkıda bulunmak bana bir borç gibi gözükte. Bu dünyaya hiç değilse bunu borçlu olduğumu düşündüm. Nöbetimi başarıyla tamamladıktan sonra da Proje'nin ikinci aşamasında görev almayı, deneyimlerimi yeni nöbetçi adayları bulma, hazırlama, genel anlamda Proje'nin gelecekteki başarısına katkıda bulunma yönünde kullanmayı düşünüyordum.

[Hökl]

Solitransın, dolayısıyla da Proje'nin başarısı, uzun vadede Kurtuluş Hareketinin varoluş amacına tümüyle ters düşecekti, bir cendereden kurtulmak için bir diğer cendereden medet ummak demektir bu. Operasyonu yöneten kişi olarak çok zor bir durumdaydım – Proje yönetiminin ikili oyunumu anlamaması için çok dikkatli olmam gerekiyordu, ama Kurtuluş Hareketine ihanet etmem de söz konusu olamazdı. Zaman kazanmamız gerekiyordu. BMA ince bir diplomasi manevrasıyla bunu başardı.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Kuzeydoğu Kanadı'nın çökme sürecine girdiğini anlayanların başında Proje geliyordu. Proje yönetimi İsta'yla her zaman çok yakından ilgilenmiştir – halkımızın diğer DB halklarından farklı bir

zihin yapısına sahip olması Dubl'de şaşkınlık yaratagelmiş, bunu kendi lehlerine çevirmek için çok uğraşmışlardır. Musak'ın merkezinin İsta'da olması ve tüm DB çapında önemli bir güç olarak belirmesi Proje'yi, özellikle de Ebrino'yu rahatsız ediyordu – Ekva'nın ölümü Musak tehdidini önemli ölçüde azalttı. Böylece bir taşla iki kuş vurmuş olmayı uman Ebrino, yanıldığını anlamakta gecikmedi – eğer hemen birşey yapmazsa, İsta'daki çöküşün altından Kurtuluş Hareketi yükselecek, oluşturmak için herşeyini ortaya koyduğu hegemonya büyük bir darbe yiyecekti. Proje'nin solitrans çıkartmasının anlamı budur. Ancak bununla da yetinmediler – Sulb Kongresinin hemen öncesinde yaptıkları gibi, bizimle bağlantıya geçmek, olası bir işbirliğinin zeminini hazırlamak istediler. Amaçları açıktı: Kurtuluş Hareketinin ivmesini, toplumsal desteğini kullanmak, bunu Proje'nin işine gelecek şekilde biçimlendirmek ve hepsinden önemlisi, Kurtuluşu baltalamak. Proje'de adamlarımız vardı, onların varlığı bizim için önemliydi ve tehlikeye atılmazdı; öte yandan Proje'nin İsta'da dilediği gibi at koşturmasına ve geri dönüşü olmayacak bir şekilde yerleşmesine seyirci kalınması da mümkün değildi.

Bunların anlaşılması, işbirliği önerisine sıcak bakıldığının Ebrino'ya benim tarafımdan bizzat bildirilmiş olması gerçeğinin daha kolay anlaşılmasını sağlayacaktır. Proje Kuzeydoğu Kanadı'na girmek istiyordu; yerel hükümetin zayıf düşmesi de işine geliyordu. Her iki amaç için de Kurtuluş Hareketini kullanabileceğini düşünüyordu ve bizi hala yeterince ciddiye almıyordu. Gerçek düşmanın kim olduğuydu bizler tarafından biliniyordu, ama onunla gerektiği gibi savaşılabilmesi için zaman gerekiyordu. Ebrino'ya mesajımda, Proje'nin tüm dünya adına gerçekleştirmek istediği şeylerin tam desteğimize sahip olduğu, yandaşlarımız başta olmak üzere tüm Kuzeydoğu Kanadı halkının fiilen Proje yanında yer almaya davet edileceği ve bir sonraki dönemde bütün dünyanın gurur duyacağı enerji nöbetçilerinin bu topraklardan çıkacağı belirtildi. Bunu yapabilmek için önümüzdeki en büyük engelin o günkü hükümet olduğu, Alpa ve Hatn'ın bertaraf edilmesinin yakın olduğu, ondan sonra herşeyin yoluna gireceği anlatıldı. Bu çabamızda bize yardımcı olabilirlerse minnettar kalınacağı eklendi. Elbette Ebrino'ya gerçek amacımızın boyutları söylenemezdi – büyük devrimimiz hala bir sır olarak kalmak zorundaydı. Ayrıca Proje'den gelecek desteğe de güvenilmesi söz konusu değildi; ancak böyle bir talep onların kendilerini güçlü ve güvenli hissetmelerini sağlayacak, nasıl bir “tehdike” ile karşı karşıya olduklarını anlamalarını zorlaştıracaktı.”

[Zorp,
Komplo
Ekonomisi
Tarihçisi]

Alpa-Hatn hükümeti, ülke gündemini arka arkaya işgal eden Bugs teorisi ve solitrans çıkarmasından son derece rahatsızdı. İki koalisyon ortağı ayrı ayrı yaptıkları açıklamalarda halkı Kurtuluş Hareketine karşı uyarma gereği duydu. Onlara göre bir avuç hayalci komitacının peşinden sürüklenmek, ülkenin parlak geleceğine gölge düşürecekti. Hatn ayrıca devletin hiçbir kademesinde Ağa bağlı bilgisayar kullanılmadığını, böyle birşeyin zaten DB yasalarına aykırı olduğunu söyledi. Solitrans konusunda hükümet daha temkinliydi, belli ki Ebrino ve DB'deki destekçilerini doğrudan karşılarına almak istemiyorlardı, o yüzden Proje'nin girişimini saygıyla karşıladıklarını, gerekli yerel-yasal düzenlemeler yapıldıktan sonra da Kuzeydoğu Kanadı halkının Proje'ye daha rahat katkıda bulunabileceğini belirtip, bu düzenlemeler yapılan kadar sabır gösterilmesini istemekle yetindiler.

[Hökl]

Proje yönetimi, yaptığı resmi açıklamada Kuzeydoğu Kanadı hükümetine, kendilerine verdiği destekten dolayı teşekkür etti ve söz konusu düzenlemelerin kısa sürede tamamlanacağı umuduyla, nöbetçi kayıt işlemlerinin dondurulduğunu duyurdu. Elbette bu işin görünürdeki açıklamasıydı; Ebrino, BMA'nın işbirliği önerisini gizlice kabul etmişti.

Zürafaları Lekeleme Komitesinin duyurusu da bu karışık gündemdeki yerini aldı:

[Zürafaları
Lekeleme
Komitesi
Duyurusu]

“Siz gelmeden önce onlar vardı. Siz gittikten sonra da onlar olacak. Onlar kimsenin hizmetkarı olamayacak kadar onurlu yaratıklardır, ama bunu anlamamız beklenmiyor. Evrenin düzeninin sağlanmasında onlarla işbirliği yapıyoruz ve bununla gurur duyuyoruz. 17. Evrene kötü kokusunu yayan insan soyunu ortadan kaldırdığımızda Kutlama büyük olacak.”

[Utracek,
Poetikacı]

Aynayı gösteriyor bir yorum taşıyan İsa. Ayrılmadan önce, aynanın nedeninin, sakıncalı dönemeci aktaran bir evrenin içinde yer alan bir perde olduğu hemen seziliyor.

Kurtuluş Meclisi

[Hökl]

İlk Kurtuluş Meclisi toplandığında üyelerinin karar vermesi gereken önemli konular vardı: KM'nin, henüz meşruluğunu koruyan Hükümetle ilişkileri nasıl olacaktı, DB'ye karşı nasıl bir tutum izlenecekti, Proje'yle açıktan bir işbirliğine girmek söz konusu muydu? Bundan sonra atılacak adımlar neydi? Games'in önerisine nasıl bakılacaktı?

[Hunt,
Karşılaştırmalı
Şirket İlişkileri
Uzmanı]

Games'in Kurtuluş Hareketiyle ilgilenmesi çok ilginç bir gelişmeydi ve Dünya Birliği yöneticilerinin dikkatini çekmekte gecikmedi. Games yöneticileri, yolladıkları mesajda özellikle Bugs teorisiyle ilgilendiklerini, bu konuda işbirliği yapmak istediklerini, ayrıca Kurtuluş Meclisinin DB çapındaki girişimlerinin sponsorluğuna talip olduklarını söylüyordu. Kurtuluş tarihinde, Hareketin eylemlerinin dış dünya tarafından izlendiğini gösteren az sayıdaki tepkiden biriydi bu. Görünüşte Games bu teklifi prestij için yapıyordu. Ne var ki Kurtuluş Meclisi bu öneriye kuşkuyla yaklaştı. Herşeyden önce, Games'e neden güveneceklerini bilemiyordu Meclis üyeleri – yürüttükleri savaşımın ayrıntılarını dışarıdan bir şirketle paylaşmak, Hareketin güvenliği ve gizliliğine yönelik tehditlere çanak tutabilirdi. Ayrıca Games'in imajı İsta'da hiç de parlak değildi – özellikle Ekva'nın sözleri, yani Proje'nin aslında bir Games tasarımı olduğu ve Ebrino'yu onların desteklediği iddiası, pek çok Meclis üyesi için Games'in düşman saflarında yer aldığı göstergesiydi.

[Takt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Kurtuluş Meclisinin önündeki acil çözüm bekleyen sorunlardan biri de temsildi. Kurtuluş Meclisinin ve ona karşı sorumlu olan Yürütme Kurulunun resmi bir temsil yetkisi olmadığı gibi, karşı çıktıkları sistem hala ayakta olduğu ve meşruluğunu hala yitirmemiş bir hükümet tarafından yönetildiği için, nesnel kıstaslara göre gayrimeşruluktan da kurtulamamışlardı. Alpa-Hatn hükümeti varlığını sürdürdüğü sürece Kurtuluş Meclisinin meşruluğunun sorgulanması kaçınılmaz olacaktı.

[Soys,
Futbol Yazarı]

Kurtuluş Meclisinin bazı üyeleri, Meclisin emrindeki polis kuvvetlerini kullanarak İsta Meclisini lağvetmeyi, hükümet önerlerini tutuklamayı, lig sistemini de tümünden iptal etmeyi öneriyordu. Bu radikal önerinin BMA ve Paşa tarafından gizlice desteklendiği söylentisi vardysa da, üyelerin çoğu bu adımı atmak için ya koşulların henüz olgunlaşmadığını düşünüyor, ya da böyle bir girişim için öncelikle DB'nin desteğinin alınmasını istiyordu. Bunun akla yakın bir yanı vardı elbette – İsta hükümeti belki belirsiz bir süre daha içeriden gelen baskılara dayanabilirdi, ama DB'den gelecek kararlı bir yaptırım karşısında durması zordu. Öte yandan DB'nin böyle bir destek vereceği hem çok kuşkuluydu, hem de bu desteğin istenirliği tartışmalıydı. Ekva-Paşa teorisine göre Bugs'un arkasındaki güç DB'nin kendisiydi; böyle bir durumda, düşmandan yardım istemek saçma ve hatta aptalca olurdu. Ayrıca belirtmek gerekir ki İsta hükümetini karşlarına almayı hala istemeyen, işbirliği yolları aramanın ve diyalog kurmanın gereğine inanan bir grup da vardı.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Ekva da Kurtuluş Meclisinde hakim olan genel kuşkuculuktan nasibini sonunda aldı. Bu kuşkucuların en önemlilerinden biri olan Adna, sert tartışmalara yol açan ve sonunda BMA'nın bizzat müdahale etmesini gerektiren konuşmasında, eğer Bugs teorisi doğruysa Musak'ta da Ağa bağlı bilgisayarlar olması gerektiğini söyledikten sonra, Ekva'nın bundan niye hiç söz etmemiş olduğunu sordu. Acaba Ekva S-Port'la, Proje'yle, Dünya Birliği'yle ya da Games'le işbirliği içinde olabilir miydi? Ekva'nın Ebrino'yla ilişkide olduğu biliniyordu – acaba Ekva gizli bir hesaplaşma sonucu mu öldürülmüştü? Ayrıca Proje'nin Games tarafından kurulduğunu yalnızca onun bilmesi de garipti Adna'ya göre – yoksa gerçek düşman Games miydi?

[Suki,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi]

Kurtuluş Meclisi üyeleri arasında benim en tehlikeli bulduğum ve Kurtuluş davasına büyük zarar vermelerinden her zaman korktuğum bir grup vardı. Bunlar önlerini göremeyen, ama miyopluklarına bakmadan koca bir halka gelecek biçmeye kalkan kendini bilmezlerdi; işin kötüsü, kitleler arasında yandaş da topluyorlardı. Bu grup, Proje'yle işbirliği yapılmasından yanaydı, ama Proje'nin art niyetli olmadığını düşünen bir avuç Meclis üyesi kadar saf değillerdi, tam tersine Ekva'nın iddialarını veri kabul ediyor, Proje'nin DB çapında yeni bir kast sistemi kuracağına kesin gözüyle bakıyorlardı. Onlara göre bu, çok daha istenir bir toplumsal düzendi ve eğer çabuk davranılırsa, Proje'ye gerekli destek verilir, ayrıca enerji nöbetçileri arasında Kuzeydoğu Kanadı'ndan gideceklerin oranı arttırılırsa, yeni dünya düzeninde ülkenin ağırlıklı bir yerinin olması sağlanacaktı. Eskilerin deyişiyle, kazanacağından emin olduklara ata oynamamızı istiyorlardı. BMA'nın bu konuyu daha o zamandan kestirip atması gerekirdi, ama kesin bir tavır sergilemekten kaçınması bize zaman kaybettirdi, bunu itiraf etmek lazım.

[Falh,
Kurtuluş
Meclisi Kayıt
Amiri]

O günlerde herşeyden ve herkesten kuşkulanıyorduk aslında. Bütün sistem, sistemin içindeki bütün yapılar sanki bize karşıydı, Kurtuluş Hareketini çökertmeye çalışıyordu. Birilerinin güvendiğini diğerleri güvenilmez buluyordu. Herkesin güvenebildiği kimse olmadığı için, Meclisin ortak tavrı kimseye güvenmemek olarak belirdi. Bunun sonucu olarak da, en azından Bugs aracılığıyla Meclis kararlarının dışarıya sızmasını engellemek amacıyla, bütün Meclis üyelerinin port kullanımı kesinlikle yasaklandı. Böylece iletişimin kontrol edilmesi

engellenecek, ayrıca portlardan verildiği öne sürülen bilinçdışını etkilemeye yönelik yayınların da etkili olmaması sağlanacaktı. Haberleşme aracı olarak ulaklar kullanılacak, hiçbir mesaj hiçbir şekilde kaydedilmeyecek ve taktik/stratejik önemi olan konularda yapılacak konuşmaların üçüncü kişilerce kaydedilmesini engellemek için gerekli önlemlerin alınmasına özen gösterilecekti. Tahmin edilebileceği gibi, Meclis üyelerinin bu kısıtlamalara uyum sağlaması çok zor oldu.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Meclisimiz, nereden başlaması gerektiğine bir türlü karar veremeyerek, hiçbir yerden başlayamama tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı, oysa hemen çözüm bulması gereken ciddi sorunlarla yüz yüzeydi. Arkadaşlarım, bir kısmınız o günlerin zorluklarını, sancılarını bizimle birlikte yaşad; aramıza yeni katılan arkadaşlar bunu tam olarak anlamakta zorlanacaktır. Benim korkum, bayrak bizden çıktıktan ve hepimiz unutulduktan sonra, bu deneyimlerin de unutulmasıdır. O yüzden sorumu dürüstçe, mertçe, kalbinize kulak vererek yanıtlayın: her kafadan bir sesin çıktığı bu Meclis, yani ülkenin içinde bulunduğu hali çok güzel yansıtan bu Meclis, keşmekeşten kendi kurtulmasaydı ülkeyi kurtarabilir miydi? Konuşmanın erdemi, elbette iyi niyetle, elbette insan ve vatan sevgisiyle gevezeleşmiş arkadaşların arasında daha iyi anlaşılmalı mı? Ve konuşarak boşa zaman geçirmek yerine eyleme geçmeyi yeğleyen kişiye güvenmekle, onun gördüğünü görmese bile ona desteğini vermekle Kurtuluş Meclisi en doğrusunu yapmadı mı? Her halk kendi önderini bulur. Bu halk da buldu, onun peşinden gitti ve hep birlikte bu günlere gelindi. İyi edilmedi mi?”

[Yoğun,
ayakta
alkışlar]

[Bült,
Hukuk
Analisti]

BMA bundan yüz-yüz elli yıl önce yaşasaydı, Kurtuluş Meclisindeki çoğulculuğu, canlı tartışmaları susturmasıyla kesinlikle anti-demokrat olarak yargılanırdı. Neyse ki bizler, atalarımızın hatalarından zor da olsa ders almayı başarmış, fikirlerin ve kararların aslında o kadar da önemli olmadığını anlamış bir kuşağız. Kurtuluş Hareketi Olgunluk Çağı için her yönüyle geçmişten gelen bir hortlaktı, zorunlu bir hortlaktı, ama bir an önce derdi neyse halledip gitmesi gerekiyordu. BMA sayesinde bu sürecin hızlanmış olduğunu görüyoruz. Yürütme Kurulunun duruma el koyması, gerçekten de koymamasından iyi oldu.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

O günleri herkes anımsıyor, bu iyi, çünkü bir süre sonra bu ortak anı, resmi söylem tarafından verilen şekliyle beyinlerde ve söylemlerde yer edinecek. Yürütme Kurulunu ve onun ardından Kurtuluş Meclisinin seçtiği Kurtuluş Hükümetini unutmamalım. İkisi de dönemin en önemli kararlarının alınmasına önayak oldu, Meclise çözüm önerileri getirdi, yol gösterdi. Ve bu yapı içinde BMA tek başına değildi; eşitler arasında daha eşitti belki, ama silah arkadaşları yanında olmasaydı neler olabileceğini düşünmek bile istemiyorum. Toprağından mıdır, suyundan mı bilmiyorum, ama buranın insanları takımlardan hoşlanmadı hiç, muhatap olacağı, gerektiğinde yücelteceği ve tanrı katına çıkartacağı, gerektiğindeyse bütün suçu yükleyip cehenneme yollayarak kendini temize çıkarabileceği tek bir kişi olsun istedi hep. Bir gün, belki de çok yakında bir gün, Kurtuluş Hareketinin tek bir beynin ürünü olduğuna inanılırsa, çok yazık olacaktır.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Yürütme Kurulunun ve Kurtuluş Hükümetinin savaşım döneminde önemli bir rol oynadığı yadsınamaz tabii, ama yapamadıklarının yine de yapabildiklerinden fazla olduğunu

unutmayalım. Kurtuluş Hareketinin toplu muhasebesinden söz etmiyorum, Meclisin kurulmasıyla birlikte başlayan ve İsta Meclisinin kapanmasına kadar olan süreci göz önünde bulunduruyorum bunu söylerken. Kurtuluş Meclisinin kendine biçtiği görevler neydi: ortak bir cephe oluşturmak ve saldırıyı da, savunmayı da tek bir merkezden yönetmek; İsta hükümetini kendini lağvetmeye zorlamak ve yeni bir sistem oluşturmak; Dünya Birliği içindeki varlığını yeniden tanımlamak ve kendi koşullarını DB'ye kabul ettirmek; Olgunluk Çağının temel felsefesiyle bağdaşmayan ikiyüzlülükleri ortaya çıkarmak ve yok etmek – örneğin şehir farelerini özgürleştirmek, teknolojinin kitleleri boyunduruğu altına almasını engellemek ama aynı zamanda seçkinlerin kendi güçlerini teknoloji sayesinde arttırdıkları toplumsal düzeni alaşağı etmek. Bu saydıklarımın çoğu uzun vadeli amaçlardır elbette, ama bugün Kurtuluş Hareketinin zafere ulaştığını haykırıyorsak, bunlardan kaçının gerçekleştiğini, kaçının gerçekleşebileceğini açıkça söylememiz gerekir. Sözünü ettiğim süreç içinde Kurtuluş Hükümetinin yapmayı başardığı tek şey, birleşik bir cephe oluşturmak oldu. Bunun dışında örneğin şehir farelerinin durumuna eğilmeye yeltendiğinde, sonucun ne olduğunu biliyoruz. Ama en acısı, bugün gelinen noktada, iki yıl önce saptanan hedeflere bırakın ulaşmayı, bu hedefleri tümüyle unutmuş olmamızdır. Bizden başka sorumlusu yok bunun, ama kendimize hesap sormayı, kendimizi suçlu hissetmeyi hiçbir zaman sevmedik ki biz.

[Hökl]

Kurtuluş Hareketinin başlangıcında, Son Timsahın Kuşsal Zembereği en iyi örgütlenmiş savaşıma odağıyken, getto-centrumlarda karışıklıklar çıkmaya başladığı duyuluyor, ama neler olup bittiği tam olarak öğrenilemiyordu. Daha sonra Jams'ın İsta'daki şehir farelerini örgütlemeye başladığı duyuldu, ancak kendisine ulaşmak mümkün olmuyordu. Bazı şehir fareleri kaçmayı başardı ve Kurtuluşçularla ilişki kurdu; bu kişilerin gerçekten şehir faresi olup olmadığı konusunda çeşitli kuşku dile getirildi – bugün bile Horkad çapında bir düşünür bu konuda kesin ifadeler kullanmaktan kaçınıyor. Kurtuluş Meclisi bir gece oturumunda Ekva'nın bu konudaki görüşlerini ve eldeki verileri tartıştı.

[Çalın,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi,
Spor Yazarı]

Ben hep dedim ki sömürü düzeni vardır, şehir fareleri de bu düzenin temelini oluşturur. Ama sakalımız yok ki lafımız dinlensin. Kurtuluş Meclisi diye birşey kurduysanız ve bunun herhangi bir işe yaramasını istiyorsanız, işe nerden başlayacağınız belli, alim olmaya gerek yok ki bunu bilmek için: yalan devrini sona erdireceksiniz, eşitlik, kardeşlik ve özgürlüğü geri getirmek için çalışacaksınız, değil mi? Olay bu. Haa, bugünden yarına olacak iş değil diyorlar, varsın olmasın kardeşim, ben bunun peşini bırakmam, başkaları da bırakmaz, merak etmeyin, bu memlekete yetecek kadar bekçi var burada. O gece Paşa müthişti, onun ittirmesi sayesinde Kurtuluş Hükümetinin bu sefaletle öncelik vermesine karar verildi. Kuzeydoğu Kanadı'ndaki bütün şehirlerin, başta İsta olmak üzere açılmasını, bütün şehir farelerine tam vatandaşlık verilmesini, getto-centrulların denetim ve yönetiminin DB'den alınarak Kurtuluş Hükümetine devredilmesinin sağlanması doğrultusunda karar alındı. Eğer "Kurtuluş" lafını ağzımıza alacaksak ve bunun içine anlam koyacaksak, en başta bazı şeylerle ciddi bir kopuş gerçekleştirmek gerekir, öyle poz yaparak olmuyor bu işler. Paşa bunu yapmak istemiştir, ben oradaydım, beni şahit yazın.

[Hosb,
Olgunluk Çağı
Tarihçisi]

Kuzeydoğu Kanadı'ndaki Kurtuluş Meclisinin radikal bir çıkış yaparak getto-centrulları Dünya Birliği yönetiminden çıkartmak

istediğini duyurması, Olgunluk Çağının başından beri yeni dünya düzenine yöneltilmiş en ciddi tehditti. Dubl'de Kurtuluş Hareketinin ne kadar dikkate alınması gerektiği konusunda bir uzlaşma yoktu, konunun uzmanları bunu Kuzeydoğu Kanadı'nın ayırıcı özelliklerinden biri olarak algılanagelen, daha muhafazakar eleştirmenler tarafından "başbozukluk rejimi" olarak nitelenen, çok sayıda gizli ve yarı-gizli örgütün oluşturduğu ilişkiler yumağının parçası, anarşist-devrimci eğilimli bir çete hareketi olarak görüyordu. Bunun mantıksal sonucu olarak herhangi bir kalkışmada başarılı olamayacağı düşünülüyor, durum tehlikeye girerse hukuksal meşruiyetini DB gözünde hala sürdüren İsta hükümetine gerekli desteğin verilmesi öngörülüyordu. Alpa'nın bizzat yaptığı açıklama, Kurtuluş Meclisinin getto-centrumlarla ilgili girişimlerinin derhal ve hiçbir şekilde hoşgörü gösterilmeden bastırılacağını, bu konuda DB'yi kesin bir şekilde arkalarına aldıklarını gösteriyordu.

[Hökl]

Alpa'nın açıklamasının ardından Kurtuluş Meclisinde yapılan gece oturumuna İsta'nın getto-centrumlarından kaçmayı başaran şehir fareleri de katılmıştı. Büyük gizlilik içinde yürütülen bu oturumda İsta'nın merkezine nasıl girileceği de ayrıntılı olarak tartışılmıştı. Dubl'ün bu tartışmadan kelimesi kelimesine haberdar olduğu daha sonra, Proje skandalı patlak verince anlaşıldı ve Hareket içinde büyük çalkantılar yaşandı. Herkes birbirini suçluyordu.

[Tant,
İsta Güvenlik
Sorumlusu]

Şehir farelerinin DB tarafından, onların bilgisi dışında, izleme ve kontrol altında tutma aracı olarak kullanıldığını anlamamız biraz zaman aldı. Ondan sonra Meclis oturumlarına girmeleri yasaklandığı gibi Kurtuluş Hükümetinin kararlarından da haberdar edilmez oldular. İsta hükümeti şehir farelerinin varlığını ve herhangi birilerinin onları bu şekilde kullandığı iddiasını yalanladı, Dubl de her zamanki gibi hiçbir bir açıklama yapmadı.

[Kazk,
Kurtuluş
Güçleri
Komutanı]

BMA Kurtuluş Meclisinin onayını aldıktan sonra beni yanına çağırdı ve İsta merkezine girileceğini, bunun için gerekli hazırlıkların yapılmasını, bu hazırlıkların en üst gizlilik düzeyinde yürütülmesini ve yalnızca kendisine rapor edilmesini istedi. Bir hafta zarfında hazırlıklarımızı tamamladık ve BMA'nın emrini beklemeye başladık. Ne var ki keşif birliklerimiz getto-centrumda beklenmedik bazı değişikliklerin meydana geldiğini bildirince saldırı planı Kurtuluş Hükümeti tarafından askıya alındı. Görünüşe göre yüksek tahribat gücüne sahip kalkan-silahları merkezin çevresine yerleştirilmiş, ya da daha önce varlığı saptanamayan püskürtme silahları, havadan saldırıyı da imkansız kılacak şekilde aktive edilmişti.

[Paşa]

Dünya Birliği bize gözdağı veriyordu – bunu bekliyorduk; Ekva'nın söylediği gibi sistem getto-centrumlara dayanıyordu, dolayısıyla onlara yönelik herhangi bir tehlikeyi kararlı bir şekilde ortadan kaldırmaya çalışacaktı. Kurtuluş Hareketi ilk kez gerçek bir savaşla yüzyüze geliyordu ve alınacak sonuç, hepimiz için yolun sonu anlamına gelebilirdi.

[Hökl]

Tırmanan kriz Proje'yi de endişelendirmişti – nöbet istasyonlarında kullandığı kilbleri şehir farelerinden aldığı için, bu sistemde ortaya çıkacak bir aksaklık ya da köklü değişiklik onları birinci elden etkileyecekti. Ebrino BMA'ya kişisel bir mesaj çekip bu konunun en azından şimdilik daha fazla üstüne gidilmemesini rica etmekle

kalmadı, özel elçisini de İsta'ya, Kurtuluş Hükümetiyle görüşmeye yolladı.

[Ridaf,
İletişim
Sorumlusu
Yardımcısı]

Proje'nin Tanıtım Koordinasyon Sorumlusu olan Simu'yla yapılan toplantıya BMA katılmadı, onun yerine Kurtuluş Hükümeti İkinci Önderi Paşa, İletişim Sorumlusu Yamu ve onun yardımcısı olarak da ben vardık. Bizim taraftan daha çok Yamu konuştu; öncelikle Proje'nin bu konuyla niye bu kadar yakından ilgilendiğini öğrenmek istedi, çünkü görünüşte kilblerle şehir fareleri arasında hiçbir bağlantı yoktu, daha doğrusu "resmi söylem" buydu. Simu Proje'nin Kurtuluş Hükümetini doğal müttefiki olarak gördüğünü ve uzun vadede kendisi için son derece zararlı olabilecek bir hata yapmasını istemediğini söyledi. Paşa bu sözler üzerine dayanamadı ve Ekva'yı öldürtenlerin, bizim uzun vadeli çıkarlarımız hakkında konuşmaya ve kendilerini bizim müttefikimizmiş gibi göstermeye kalkışmaması gerektiğini söyleyerek toplantıyı terk etti. Simu'nun beti benzi attı, ama Ekva cinayetiyle Proje'nin bir ilgisi olmadığını, tam tersine Ekva öldürülmeden hemen önce Musak'la Proje arasında işbirliği için görüşmeler yapıldığını söylemeyi becerdi. Şehir faresi diye birşey olmadığını iddia etmeye kalkışınca bu kez Yamu sert çıktı, "Jams diye biri de mi yok yani?" diye soruverdi. Simu Jams'ın bir kilb olduğunu, DB'nin yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmadığını, ama kilblerin şehir fareleriyle bir bağlantısı bulunmadığını söyledi.

[Simu,
toplantı
sonrasında
yaptığı
açıklamadan
görüntüler]

"Proje'nin Kurtuluş Hareketine gösterdiği ilgide ve son krizde yapıcı bir arabuluculuk göreviyle beni İsta'ya yollamış olmasında art niyet arayanların olduğunu biliyorum. Bunun yersiz olduğuna lütfen inanın. Bizim başlıca kaygımız, bu türden yapay ve gereksiz bir kriz nedeniyle bölgedeki istikrarın bozulması ve Kuzeydoğu Kanadı'nın DB içindeki saygınlığının zedelenmesidir. Açıkça söylemeliyim ki biz bu bölgede çok ciddi ve geniş çaplı yatırımlar yapmayı düşünüyoruz. Bunun önkoşulu da elbette güvenlik ve istikrar. DB içindeki pek çok bölge, hem kendi içinde, hem de DB yönetimiyle ilişkilerinde çeşitli sorunlar yaşıyor. Dubl'ün bile Dubl'le alıp veremedikleri var. Bütün bu sorunların çözümü için çeşitli mekanizmalar bulunuyor ve bunlar iyi kötü işliyor; bu mekanizmalar kullanılıp tüketilmeden, şiddete başvuran ve neyi ne kadar çözeceği, ne gibi yeni ve içinden çıkılmaz sorunlar yaratacağı bilinmeyen bir yola başvurulmasını endişe verici buluyoruz. Ben, müttefik gördüğümüz Kurtuluş Hareketinin önderlerine bunu anlatmak için İsta'ya geldim ve sanırım görüşmelerimiz iki taraf için de yararlı oldu."

[Hökl]

Simu'nun açıklamasını izleyen saatlerde Kurtuluş Hükümetinin İsta merkezine her an saldırılabileceği söylentisinin yayılmasına Alpa'nın tepkisi sert oldu.

[Alpa]

"DB'nin önde gelen bir şirketinin yöneticilerinin, Kuzeydoğu Kanadı'nın içişlerine karışır bir tutum izlemesini ve bizzat İsta'ya gelip anarşist bir çeteyle görüşmesini, bu çeteden "müttefikimiz" olarak söz edip destek vermesini affedilmez buluyoruz. DB nezdinde bunun peşini elbette bırakmayacağız. Bu bir avuç anarşistin, devletin polis gücünden kendi saflarına kattığı bir grup onursuz memura güvenerek silahlı bir eyleme kalkışmayacağını umuyoruz. Ülkenin iç barışına yönelik böyle bir saldırıyı anında durduracak, sorumlularını ezecek güce sahip olduğumuzun bilinmesini isterim."

[Kazk,
Kurtuluş
Güçleri
Komutanı]

İsta hükümetinin iddia ettiği güce sahip olup olmadığı çok tartışmalıdır; zaten daha sonra gelişen olaylar da aslında merkezi gücün ne denli zayıf düşmüş olduğunu gözler önüne serdi. O aşamada bizim asıl hesaplamaya çalıştığımız faktör, DB'nin somut olarak nasıl bir tepki vereceğiydi – İsta merkezinin savunulmasında aktif rol oynamayı seçmesi yüksek bir olasılıktı, böyle bir durumda neyle karşılaşacağımızı kestirmek zordu. Şehir fareleri aracılığıyla içeriden bir destek sağlayıp sağlayamayacağımız da belli değildi. Bizim önerimiz, herkes İsta'nın merkezine saldırmamızı beklerken başka bir getto-centruma yönelmekti. Başka bir şehirde kazanılacak zafer elbette İsta'yı almakla bir tutulamazdı, ama hem askeri açıdan daha mümkündü, hem de siyasal açıdan önemli bir koz sağlayacaktı. Karar BMA'ya aitti.

[Hökl]

Aslında karar BMA'ya değil, bütün Kurtuluş Meclisine aitti – BMA bu olayda başkumandan olarak hareket edemeyişini, daha sonra Meclise karşı kullanacak ve bu seferki başarısızlığın faturasını Meclise çıkarıp, aynı sonuçla bir daha karşılaşılması için, savaş durumunda başkumandanlık yetkilerinin, alacağı kararların Meclişçe onaylanmasını gerektirmeyecek şekilde kendinde toplanmasını isteyecekti.

[Adna,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi]

BMA'nın Kurtuluş Meclisine tahammülünün azalmasını çok tehlikeli bir gelişme olarak görüyorduk – yoksa kendi elimizle, başına buyruk, kimseyi dinlemeyen, bildiğini okumakta ne pahasına olursa olsun direnen bir canavar mı yaratıyoruz diye kendimize çok sorduk. Mecliste başta hakim olan görüş, yani şehir farelerinin özgürlüklerine kavuşturulması ve getto-centrumların yönetiminin devralınması görüşü, sonraki gelişmeler sonucunda değişmişti. Benim ve birçok arkadaşımın düşüncesi, önce Alpa-Hatn hükümetini düşürmemiz ve ülkenin meşru hükümetini çıkaracak meşru Meclisi haline gelmemiz gerektiğiydi. Kısıtlı olanaklarımızla ve hükümet olmanın getireceği lojistik ve stratejik avantajları elde etmeden böyle bir savaşa girişmek, özellikle İsta'daki savunma araçlarını ve silahları gördükten sonra delilik olurdu. Biz delilik peşinde değildik, ülkeyi esenliğe çıkarmak ve bunu yaparken de mümkün olduğunca az hasar yaratmak istiyorduk.

[Takt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

İsta merkezi çevresindeki kuşatmanın kaldırılmasına Kurtuluş Meclisi tarafından karar verilmesi, Alpa tarafından Kurtuluşçuların geri adım atması ve İsta Hükümetinin büyük bir zafer kazanması olarak sunuldu. Bu tabii ki gerçeği yansıtmıyordu. Kurtuluş Hareketi, bu olay sayesinde büyük bir özgüven kazandı – daha hiçbir şey yapmadan, yalnızca yapacağı söylentisiyle bütün Dünya Birliği'ni ayağa kaldırmayı başarmıştı. BMA, eğer aceleci davranmazsa çok geçmeden istediği devrimi çok daha kolay bir şekilde gerçekleştirebileceği bir konuma geleceğini gördü. Bu durumda da hırsına yenik düşmeyen her akıllı önderin yapması gerekeni yaptı: düşmanın hata yapmasını beklemeye başladı.

[Hökl]

Bu gelişmeyle birlikte BMA'yla Kurtuluş Hükümetinin diğer üyeleri ve genelde de Kurtuluş Meclisi arasındaki gerilim de su yüzüne çıkmış oldu. Bugün bu karar konusundaki tartışma hala sürüyor – Kurtuluş Hareketi bir daha hiçbir zaman, gerçek anlamda ve dünya çapında devrimci bir eylem gerçekleştirmeye bu kadar yaklaşmadı. Yeni yönetim, otuz yıl boyunca şehir merkezlerini açma konusunda herhangi bir girişimde bulunmayacağına söz vermek zorunda kaldığı için bugün ancak Jams'ın kurtarılması konusunda DB'den ricacı olabiliyoruz ve bir

ilerleme sağlamakta zorlanıyoruz. Zaman geçiyor, belki artık çok geç, ama bunu bile bilmiyoruz. Milyonlarca insanın bütün DB’de köleliğe mahkm edildiği bu düzeni değiştirmek için elimizden gelen herşeyi yapmak yalnızca Kurtuluş kuşağının değil, Kuzeydoğu Kanadı’nın özgürleşmiş bütün insanların boynunun borcu olmalı. Yüzlerce yıl önce yaşamış bir düşünürün dediği gibi, hepimiz herşeyden sorumluyuz ve birileri acı çekiyorsa biz halimizden hoşnut olamayız.

[Utracek,
Poetikacı]

Boşluğun üzerinde gerili kalmakla yetinmiş sahici vurgun.

Olgunluk Kitabı

[Hkl]

Olgunluk Kitabı, Olgunluk ağının en ilginç olgularından biri sayılıyor pek çok uzmana göre. Özellikle tarihçiler, daha önceki çağlarda genelde kitaba, özellikle de bazı kitaplara geniş kitleler tarafından verilen önemin bu ağla birlikte iyice ortadan kalkmış olmasına karşın, *Olgunluk Kitabı*’nın tüm yasaklamaların ve hor grmelerin üstesinden gelerek böyle bir popülerlik kazanmış olmasının üstünde durulması gerektiğinde hemfikir. Ancak bu kitabın ne zamandan beri var olduğu, kim ya da kimler tarafından yazılıp güncellendiği, neden yalnızca artık arkaikleşmiş kağıt-kitap formatında bulunabildiği ve port-alandayayınlanmadığı konularında görüş birliği olduğunu söylemek mümkün değil.

[Hosb,
Olgunluk ağı
Tarihçisi]

Olgunluk Kitabı hakkında bildiklerimizi bir sayalım. Dünya Birliği’nin en çok okunan kitabı olduğunu biliyoruz, ama onun gibi yasak olmayan diğer kitapların (ki eşitleri de iki yüz yıl öncesiyle karşılaştırılmayacak kadar azdır) okuyucu sayısı o kadar düşük ki, bu tanımlamayı ne kadar ciddiye almak gerektiğini bilmiyorum. Bu kitabı gerçekte kaç kişinin okumuş olduğunu da kesin olarak söylemek zor; Suç şirketleri grubu, *Olgunluk Kitabı*’nı okumak suçundan kaç kişiye müdahale ettiğini açıklamıyor, kaldı ki bu sayıyı bilmek bizi fazla ilerletmezdi, çünkü yakalanmayanların oranını kestirmek de g. Öte yandan DB vatandaşlarının yüzde yetmiş üçünün bu kitaptan haberdar olduğunu, yirmi beş yıl kadar önce, Kamuoyu lmleri Duyurum Yasası çıkmadan açıklanan araştırma sayesinde biliyoruz. Dolayısıyla eğer bu kitabın kitlesel etkisinden söz edilecekse, bunun nesnel yayınlığından değil, efsanesinin yayınlığından kaynaklandığını kabul etmemiz gerekir.

[Agse,
SonSöz Neyo
Temsilcisi]

Bizim dükkana gelip *Olgunluk Kitabı*’nı isteyen çok müşteri oluyordu. Doğrusu ben de bir ara merak edip buldurmaya çalıştım, ama olmadı. Oradan buradan bir-iki bölümü elime geçti, ama pek de matah şeyler değildi, kopyasını çıkarmaya bile gerek görmedim. Kim okumuştur kitabın tamamını ben de merak ediyorum aslında.

[Nil,
DB Toplumsal
Kurgular
Uzmanı]

Olgunluk Kitabı’nın ne zamandan beri dolaşımda olduğu konusunda çeşitli görüşler var, ki bu görüşlerin bir kısmı bizzat kitabın içinde yer alıyor, ama sanki bambaşka bir kitaptan söz ediyormuş gibi işin aslı açıklanmıyor. Bunu bir ipucu olarak değerlendiriyorum ben – bir metnin kendine üst-metin olması, eskiden, yani edebiyat araştırmalarının yarı-bilimsel bir kisveye büründüğü karanlık çağlarda kullanılan bir teknikti, oldukça da yaygındı. Yayınlığının zirvesine çıkmasından

yaklaşık elli yıl sonra bu teknik ve ona bir paket halinde eşlik eden diğer bazı teknikler neredeyse hiç görülmez oldu. İkinci bir ipucu da kitapta kullanılan dil. Bazı bölümlerin oldukça yakın zamanlarda, hatta günümüzde yazıldığını biliyoruz, ancak yapılan incelemelere göre, sözcük seçimi ve cümle kuruluşu bakımından oldukça geriye giden bir biçim de söz konusu. Her iki ipucu da bizi yirminci yüzyıla, büyük olasılıkla da bu yüzyılın sonuna götürüyor. Eğer *Olgunluk Kitabı* bu dönemde yazılmamışsa, bu dönemin edebi modalarını ve dilini çok iyi bilen biri tarafından yazılmış olmalı.

[Apul,
Kitap Uzmanı
(yalnızca ses)]

Ben uzun yıllardır bu kitapla ilgileniyorum. Sekiz farklı baskısını gördüm. Baskılar arasında yıllar var – toplumsal gelişmelere bağlı olarak, bu gelişmeler hakkında yorumlarda bulunan bölümler ekleniyor, artık geçersizleşmiş bölümlerin çıkarıldığı da oluyor. Ancak işin ilginç, bazı bölümlerin içeriği aynı kalsa da dili güncelleştirilmiş. Yani ilk kitabın ne zaman yazılmış olduğunu söylemek bence mümkün değil – bin yıl önce de olabilir. Kitabın eski versiyonlarının kısa sürede dolaşımdan bir şekilde kalktığı için kesin karşılaştırmalar yapmak da güç. Bunun nasıl olduğunu bilmiyorum – bir örgüt işi olabilir.

[Hökl]

Bilindiği gibi Ekva, bu kitabın Proje önderi Ebrino tarafından yazılmış olduğunu düşünüyordu. *Olgunluk Kitabı* söylendiği kadar eskirse, en azından Ebrino'nun tek yazar olamayacağını kabul etmemiz gerekir. Bekleneceği gibi Ebrino'nun kendisi ve Proje'nin diğer yöneticileri ve sözcüleri, bu konuda yorum yapmaktan kaçındı.

Olgunluk Kitabı kendi içindeki ilginçliğinin ötesinde, Kurtuluş Hareketinin tarihi açısından da önemli oldu bilindiği gibi: Hareketin ikinci yılının sonuna doğru, kitabın yeni bir baskısının yapıldığı duyuldu. Bu baskıdaki yeniliklerden ikisi, Kuzeydoğu Kanadı'nın yakından tanıdığı Zürafaları Lekeleme Komitesine ayrılmış bir bölümün eklenmiş olması ve Kurtuluş Hareketinde İletişim Sorumlusu olarak görev alan Yamu'nun yardımcısı Ridaf'ın adının geçmesiydi. Kitaptan doğrudan alıntı yapmamız elbette mümkün değil, ama konunun uzmanlarının açıklamaları da yeterince aydınlatıcı.

[Hunt,
Karşılaştırmalı
Şirket İlişkileri
Uzmanı]

Zürafaları Lekeleme Komitesi adlı örgüt hakkındaki bilgimiz çok sınırlı – kuruluş amacı, çalışma biçimi, kimlerden oluştuğu, nasıl yönetildiği gibi sorulara kısmi yanıtlar bile bulunmuş değil. Aslına bakılacak olursa *Olgunluk Kitabı*'na bu örgütten söz eden bir bölüm eklenmiş olduğu anlaşılana kadar Komiteyi önemseyen yoktu pek; daha çok garip ve gerçeklikle bağları zedelenmiş birinin hezeyanlarına benzeyen mesajları hakkında konuşulurdu, ama bu mesajları DB'nin ilgili kurumlarının bile ciddiyle çözümlenmiş olduğunu sanmıyorum. Kitabın yeni baskısı bunu kökünden değiştirdi.

[Apul,
Kitap Uzmanı]

Olgunluk Kitabı'nın son baskısında alışılmadık birşey vardı – bir tür tedirginlik. Daha önce görmediğim birşeydi bu – kitap her zaman biraz soğuk, kendinden emin, hatta umursamaz bir tavra sahip olmuştu. Bu kez, Zürafaları Lekeleme Komitesinin yazarı endişelendirmiş olduğu anlaşılıyordu, satır aralarından tabii, yoksa açık açık söylenmiş herhangi birşey yoktu; Komitenin, hala var olup olmadığını bilmediğimiz bir başka örgütle, Holéy Sevner'le yaşıt olduğunu, “Evrenin On Sekizinci Dönüşümü” adını verdikleri ve ne olduğu bilinmeyen bir projenin gerçekleşmesi için uğraştıklarını anlıyorduk, *Olgunluk Kitabı* bunları anlatırken her zamanki gibi poker suratlı bir fikra anlatıcısıydı, ama

Komitenin başarılı olmamasının neredeyse yaşamsal bir önemi var gibiydi; birilerinin bu konuda çalıştığı ve bu birilerine gereken anda gereken yardımın sağlanmasının da çok önemli olduğu anlaşılıyordu. Yani ortada anlatılamayan ama ciddi olduğu anlaşılan bir durum vardı ve bu konuda birşeyler yapılması gerekiyordu, ama bunun ne olduğu da anlatılmıyordu.

[Hökl]

Rıdaf da tam bu noktada konuya dahil oluyordu: *Olgunluk Kitabı*'nın Zürafaları Lekeleme Komitesinden neredeyse üstü kapalı bir şekilde söz edilen bölümünde Rıdaf'ın adı açık açık kullanılmıştı.

[Rıdaf,
Kurtuluşçu,
Ekva'nın
Kız Kardeşi]

Adımı kitapta görmek karışık duygular yarattı bende. Önce çok meraklandım; adımı nereden biliyorlardı, neden beni seçmişlerdi, ne yapmam bekleniyordu, ne yapmalıyım? Biraz korktum da işin doğrusu – birden gün ışığına çıkmış gibiydim ve abimin başına gelenler benim de başıma gelebilirdi. Biraz daha düşününce bunun Ebrino'nun bir oyunu olduğuna karar verdim – Zürafaları Lekeleme Komitesine karşı savaşım verilmesi gerektiğini ve bunda özellikle benim önemli bir rolümün olacağını söylemesi beni pek ilgilendirmiyordu, böyle bir örgütün var olduğuna da inanmıyordum ayrıca; asıl önemlisi benimle yüzleşmeye karar vermiş olmasıydı. Adımın Ebrino'nun yazdığı kitapta geçmesini bir tür davet olarak aldım – abimin katilinden bir davet. Bu beni heyecanlandırdı.

[Agse,
SonSöz Neyo
Temsilcisi]

Rıdaf Kurtuluş Hareketine katıldığından beri ilk kez kendini bu kadar güçlü hissediyordu; konuştuğunuzda ondan yayılan enerjinin sizi etkilememesi imkansızdı. Ebrino'yla karşı karşıya gelmeyi zaten Ekva öldüğünden beri tasarlıyordu, bu gelişme kararının kesinleşmesini sağladı. *Olgunluk Kitabı*'nı Ebrino'nun yazdığından emindi, ben değildim, ona yanılıyor olabileceğini anlatmaya çalıştım, yani kitabı yazan başka biri olabilirdi, bizim bilmediğimiz nedenlerden ötürü Rıdaf'ın yardımına gereksinim duyuyor olabilirdi, bu yardım da iyi ya da kötü yönde ciddi sonuçlar doğurabilirdi. Rıdaf'ın bu konuda daha çok şey öğrenmeye çalışması gerekmez miydi? Bence gerekirdi; ama o Ebrino'ya takmıştı bir kere, boşuna konuşuyordum.

[Hökl]

Gerçekten de öyleydi. Kurtuluş Hareketinin bu konuda resmi bir tavrı yoktu; Kurtuluş Hükümeti ve Meclis *Olgunluk Kitabı*'nı tartışmak için toplanana kadar Rıdaf Dubl'e gitmişti bile.

[Paşa]

Rıdaf'ın kendi başına karar verip Dubl'e gitmeye hakkı var mıydı? Elbette vardı. Onun yerine kendinizi koyun – ben olsaydım belki daha da ileri gitmiştim. Sorun haklı olup olmadığı değil – doğru zamanda doğru adımı attı mı, atmadı mı, sorun bu bence. Bunu tartarken yalnızca kendi gündemini düşünmemeliydi, Kurtuluş Hareketini de hesaba katmalıydı; zaten ikincisi birinciyi büyük ölçüde içeriyordu. Ekva'yı öldürenlerin, öldürülmesini sağlayanların cezalandırılmasını hepimiz Rıdaf kadar istiyorduk, hala istiyoruz. Ama örneğin Rıdaf'ın kendi yaşamını tehlikeye atarak, desteksiz bir şekilde, ne yapacağı belli olmadan Ebrino'nun karşısına dikilmeye kalkışması, bu isteği gerçekleştirmenin en iyi yoluymuş gibi gelmiyordu bana.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Rıdaf'ın kafasındaki planın ne olduğu bilinmediği için Kurtuluş Hükümeti eni konu endişelenmişti, çünkü Ebrino'ya saldırmaya kalkışması bizi çok zor durumda bırakırdı, tanınan bir Kurtuluşçunun

böylesi bir eylemi bütün Hareketi bağlardı. Ridaf'ın böyle bir saldırı düzenlemeye çalışması o kadar da fantastik bir düşünce olarak gözüküyordu o sırada. Nasıl bir tutum takınılması gerektiği konusunda kabinede tartışma çıktı – bu aşamada konunun Meclis gündemine getirilmesi kararlaştırıldı, ama bir olay çıkması halinde ne yapılacağı belirlenemedi. Paşa derhal güvenilir militanlardan oluşan küçük bir grubun Dubl'e yollanmasını ve Ridaf'ı sağ salim İsta'ya getirmesini, ondan önce bir olay çıkarsa da Hareketin koşulsuz olarak Ridaf'ın arkasında olduğunu açıklamasını istiyordu. Uue'nin başını çektiği grupsa Ebrino'ya yaranmaya çalışıyor, bir saldırıya arka çıkmak şöyle dursun, Ridaf'ın derhal görevden el çektirilmesi, Hareketle tüm ilişkisinin kesildiğinin açıklanması ve Ebrino'ya, kendisine yönelik tehdit hakkında zaman geçirilmeden bilgi verilmesi gerektiğinde ısrar ediyordu.

[Mahp,
Futbol Yazarı]

Ridaf'ın Dubl'e gitmesinin yol açtığı kriz, Alpa-Hatn hükümetinin işine geldi. Kurtuluş Hareketinin sorumsuz, ne yaptığını bilmeyen maceracılar tarafından oluşan ve ülkenin geleceğini tehlikeye atan bir grup olduğunu vurgulama fırsatını kaçırmadılar. Kurtuluş Meclisi o geceyarısı olağanüstü toplanarak Kurtuluş Hükümetinden bilgi istedi. Birkaç saat içinde kriz, hükümetin güvensizlik oyuyla yüz yüze gelme noktasına tırmanmıştı.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Ridaf'tan haber alınamayan o geceyarısı oturumu, Paşa'nın siyasi kariyeri açısından belirleyici oldu. Kabine toplantısında söylediklerini Meclis toplantısında yineleyen ve Ebrino'yla işbirliği yapmayı düşünenin bile ihanet sayılması gerektiğini söyleyen Paşa'ya karşı BMA, Uue'den yana ağırlık koydu; Meclisteki genel hava da, istenmeyen bir "tatsızlık" çıkması durumunda bunun Kurtuluş Hareketinin geneliyle ilişkilendirilmemesini sağlamaktan yana olduğu için, Paşa savaşımının başından beri korumayı başardığı genel desteği, onayı bir anda kaybetti. Meclis çoğunluğuyla birlikte ilk kez BMA'yı da açıkça karşısına alan Paşa, hükümetin ikinci önderliği görevinden istifa ettiğini açıkladı. Meclis Başkanı ve Hükümet Önderi BMA, bu göreve Uue'yi getirdi. Hükümetteki dengeler birden alt-üst olmuştu.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Bütün bu ses ve öfke ne içindi? Ridaf'ın Ebrino'yu öldürmeye kalkacağına gerçekten inanan var mıydı? Sanmıyorum. Bir iç hesaplaşmanın mazeretinden başka birşey değildi bu, o aşamada sonuçlanmayacak bir hesaplaşma.

[Hökl]

Paşa'nın karşılaştığı bu yenilgi çeşitli tepkilere yol açtı.

[Suki,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi]

Her devrim kendi evlatlarıyla beslenir. Paşa'nın başına gelen de bu oldu. Kurtuluş Hareketi öyle bir noktaya gelmişti ki, birden fazla liderinin olması çelişki, zaman kaybı ve güçsüzlük yaratıyordu artık. Kişilikler önemli olmaya başlamıştı, çünkü gerçek bir kriz vardı – böyle bir anda çokbaşlılık, tehlikelerin en büyüğüdür. Paşa'nın, Son Timsahın Kuşsal Zembereği gibi idealist bir örgütten, Kurtuluş Hareketi gibi sonuç almaya yönelik, iktidara talip, adım adım kurumlaşan bir yapıya geçişteki rolü, başka herkesten daha büyüktü. Bunu hiç çekinmeden ortaya koymak lazım. Fakat bu yapının önderi olmak istemeyen ve zamanı geldiğinde kendisi dışında bir önderin ortaya çıkmasını sağlayan, bunun için en başından beri gerekli koşulları hazırlayan da Paşa olmuştur, başkası değil. Ridaf olayında Paşa, kendi kurduğu makinenin, tasarladığı şekilde kendisine karşı çalışmaya başladığını gördü. Buna içerlemiş olması çok

doğal, çok insanca, ama bunun böyle olması gerekiyordu. BMA ipleri elinde tutmak için oradaydı ve artık yavaş yavaş ipleri başkalarından topluyordu.

[Nisa,
Yamu'nun
Arkadaşı]

Rıdaf'ın Dubl'e gidişini bahane edilerek Paşa'nın ayağının kaydırılması Yamu'yu da, beni de çok üzdü. Ben Paşa'nın Kurtuluş Hareketini yönetmek istemediğine, yönetemeyeceğine kesinlikle katılmıyorum. Paşa, Hükümetteki pek çok insandan daha namuslu ve şerefli olmanın cezasını çekti bence – bir oligarşi oluşmaya başlar başlamaz kişisel hırslar da belirginleşti çünkü. Paşa'nın inandığı bir dava vardı ve önceliği buydu, konumu değil. Bunu Hükümetteki herkes için söylemek çok zor. Kimseyi suçlamak istemiyorum, ama erkeklerin kendi aralarında yaptığı kalleşlikler beni bu çağda utandırıyor, onun da ötesinde korkutuyor. Gece gündüz birlikte olan, aynı uğurda savaşıyan, aynı şeylere inanan iki dost arasında böyle birşeyin yaşanabilmesini ancak korkuyla karşılıyorum. Evet, bazı insanlar yalnız doğuyor belki, ama onların yalnızlığı, can dostu bellediği insan tarafından yalnız bırakılanın kadar derin bir uçurum olamaz. Yamu belki de Paşa'dan daha çok üzüldü bu olayda. Bana "Aklımdan olacağım," demişti.

[Hökl]

Rıdaf ertesi gün Ebrino'yla görüştüğünde bütün proje yönetiminin ve Dubl güvenlik birimlerinin bundan haberi vardı, şirketin merkez binasında olağanüstü önlemler alınmış, Rıdaf baştan aşağı sıkı bir taramadan geçirilmiş ve ancak iki eşlikçiyle Ebrino'nun odasına girebilmişti.

[Rıdaf,
İletişim
Sorumlusu
Yardımcısı]

Yokluğumda çıkarılan olayları Ebrino'nun ağzından dinlemek benim için ilginç oldu tabii; bir kaşık suda koparılan bu fırtına yüzünden utandığım kadar az utanmışımdır hayatımda. Ebrino'yla pek çok konuda konuştuk, benim için kişisel önemi olan şeyler söyledi – bunlar benim sırrım olarak kalacak. Ekva'nın ölümünde parmağı olmadığına direnmesinin benim için bir hükmü olmadığını ona anlattım ve yaşadığım sürece benim kişisel düşmanım kalacağını söyledim. Buna üzüldüğünü ama yapabileceği birşey olmadığını anladığını söyledi. Yapmam gerekeni yapmış olduğuma inanarak çıktım odasından. İki sportmen düşman olarak ayrıldık.

[Hökl]

Paşa'nın istifaya zorlanmış olduğunu öğrenen Rıdaf, büyük bir haksızlık olarak gördüğü bu gelişmeyi protesto etmek için Kurtuluş Hareketindeki görevinden ayrıldığını açıkladı.

[Rıdaf]

Ayrılmamın Hareketi fazla etkileyeceğini düşünmüyordum, zaten etkilemedi de. Yamu'yu yalnız bırakmak zorunda kaldığım için üzüldüm daha çok, yükü çok fazlaydı ve Paşa'ya yapılanlar onu tabii ki kahrediyordu. Bu konuda hiçbir şey yapamadığı, Paşa'yı savunmaya kalksa sevgilisini savunduğu düşünüleceği ve söyledikleri önemsenmeyeceği için üzülyordu. Yine de bütün bunlara ben yol açtığım için kendimi, bu kadar ahmak oldukları ve hiçbir anlama çabası göstermeden peşin kararlarını uygulamaya koydukları için Meclis üyelerinin birçoğunu hiç bağışlamayacağım.

[Paşa]

Herşey olacağına varır – yıllar bana bunu gösterdi. Sonraki olaylar da bunu açıkça doğruladı, yani nasıl olsa böyle birşey yaşanacaktı. Buna karşı koymak, kaçınılmazı değiştirmeye çalışmak bana çok yorucu geliyor artık. Rıdaf yapması gerekeni yaptı, hatta Dubl'den

hemen dönmeyip Simu'yla da görüşerek belki de hareket adına pek çoğumuzdan daha yararlı oldu.

[Ridaf]

Solitransı İsta'da tanıtmak için geldiğinde tanışmıştık Simu'yla; Dubl'e gittiğimde onunla da görüşmek istedim, benimle birşeyler içmek inceliğini gösterdi. Dubl'e gidişimin böyle gizemli ve heyecanlı bir olay haline getirilmesinden ve olmayan şeylerin varmış gibi gösterilmeye çalışılmasından nefret ediyorum, kusura bakmayın, üstelik buna bizzat katkıda bulunuyor olmaktan da çok sıkılıyorum, ama söylenecek birşey yok, Simu'yla havadan sudan sohbet ettik, sonra olanlarla bağlantısı olabilecek hiçbir şey konuşulmadı aramızda. Her kurtuluş hareketinin sonunda böyle mi olur, herkes birilerini kahraman, birilerini de hain ilan etmek için birbiriyle yarışır mı bilmiyorum, ama bu oyunu oynamak istemiyorum ben. Gerçek bir Kurtuluşçu olmadım hiç, itiraf ediyorum: abim inançları yüzünden öldürüldü, uğruna ölmeyi göze almayı gerektirecek inançlardı bunlar, ondan güç alarak katıldım Harekete, belki boyumdan büyük işlere kalkıştım ve herşeyi karıştırdım. Katkıda bulunmak istemiştım yalnızca. Başka amaçlara alet edilebileceğimi hiç düşünmemiştim. Politikadan tiksiniyoruz, bunun geçerli nedenleri olduğunu kendi deneyimimden öğrendim. Bu çağı eleştirebiliriz, ama hiç değilse bu konuda hakkını vermemiz lazım – sağlıklı düşünebilen, sağlıklı hissedebilen bir insanın politikaya bulaşmak isteyebileceğini sanmıyorum.

[Utracak,
Poetikacı]

Kişisel boyutlardaki bir rastlantının tarihsel boyutlara ulaşması, etkisinin, tıpkı karşı karşıya konulmuş iki aynada çoğalan suretler gibi, başkalarına doğru durmadan uzanmasıyla olur.

Düzenin Çöküşü

[Hökl]

Ligin bitimine birkaç hafta kala, az bir farkla da olsa liderliği elinde tutan Kartal'la, koalisyon ortağı olan ikinci sıradaki Gürz arasında oynanacak maç, çekişmeli ancak oldukça sert geçiyordu. Kartal dokuz kişi kalmıştı, Gürz ise sekiz oyuncuyla sürdürüyordu karşılaşmayı; son düdüğe iki dakika kala, skor altı-altıyken hakemin Kartal lehine penaltı vermesi üzerine tribünler bir anda karıştı. Karışıklık sahaya da yansıdı – güvenlik güçlerinin müdahalede yetersiz kalması üzerine her iki takımın destekleyicilerinden kalabalık bir grup sahaya inerek birbirlerine ve futbolculara saldırmaya başladı. Destek ekiplerinin stada gelmesi ve arbedeyi yatıştırması saatler sürdü. Bilanço otuz beş ölü, iki yüzlü aşkın yaralıydı. Maçın hakemi de ağır yaralılar arasındaydı.

[Maç
görüntüleri]

[Doba,
Kartal-Gürz
Maç Hakemi]

Çok zor bir maç olacağını tahmin ediyordum, liderin kim olacağını büyük oranda belirleyecek bir maçı bu, iki tarafta da bunun gerginliğinin olduğu daha ilk dakikalarda anlaşıldı – taca çıkan bir top yüzünden yumruk yumruğa birbirine giren iki oyuncuyu oyundan atmak zorunda kaldım. Açıkçası maçı kazasız belasız bitirdiğimize sevindiğim bir anda oldu penaltı olayı. Kararım doğrudu – tartışmaya açık bir pozisyon değildi, gelen ortaya yükselirken öndeki rakip oyuncunun sırtına yüklenip diziyile tekme attı Kartal oyuncusu. Düdüğü çaldım. Herşey birbirine girdi, neye uğradığımızı şaşırarak arkadaşlarla. Ben pek anımsamıyorum zaten, dört kişinin üzerime doğru koştuğunu gördüm yalnızca, ben sahanın kenarına yaklaşmıştım o sırada, ama polisi

göremedim, sonra işte hastanelik olduk. Kendime geldiğimde duydum penaltıyı yapan çocuğu öldürdüklerini.

[Faht,
Futbol Yazarı]

Şimdi bu maç herhalde futbol tarihine geçmiş bir maçıdır, hem de hakemlik tarihine geçmiş bir maçıdır. Çok zor meslek hakemlik, hakikaten bir ring düşünün, içinde ayılar, aslanlar, çakallar var, hepsinin kendilerine öğretilen numaraları birbirlerine saldırmadan yapmasını sağlama ve arada da kelleyi kaptırmama sanatı. Hakemlik bu. Nedir hakemden beklenen, kurallara uyulmasını sağlamak, ihlalleri doğru olarak saptamak ve gerekiyorsa uygun cezayı vermek, oyuncuların birbirleriyle değil topla oynamasını sağlamak, değil mi? Hayır efendim, onunla bitmiyor iş, hakem dediğimiz adam insan sarrafı da olacak, kamera hakeminden gelen yönlendirmeleri kendi süzgecinden geçirmesini de bilecek, ruh şamanı da olacak, oyuncuları ve izleyicileri hissedecek, bütün bunları da oyunun yazılı kurallarıyla dengeleyecek. Doba o gün çok iyi yönetti maçı, zamanında çaldı düdüklarini, sertliklere net tepki gösterdi, tartışmalı pozisyonları yakından izledi ve doğru kararlar verdi. Penaltı da penaltıydı. Haa, fakat burada işin içine izleyici unsuru giriyor. Düdüğü çalmadan biliyordu Doba olay çıkacağını bence, bu kadarını tahmin etmiyordu herhalde ama kimsenin sakın sakın oturup penaltı atışını izlemeyeceğini kesinlikle biliyordu. Ne yapsaydı peki? Sen ne yapardın? Kendi canını ortaya koydu adam ve görevini yaptı, cesaret gösterdi, helal olsun, o zaman da geçmiş olsuna gittiğimde kutlamıştım kendisini, buradan yine kutlamak istiyorum.

[Soys,
Futbol Yazarı]

Olay statta bitmedi, bilindiği gibi. Bugün geriye baktığımızda, halkta kimsenin ölçemediği, saptayamadığı bir tür canına tak etme durumu oluştuğunu, halkın demek ki bir süredir taşmaya hazır beklediğini görüyoruz.

[Takt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Diyorlar ki Kurtuluş Hareketi geniş halk kitlelerinin desteğinden yoksundu, hatta halk kimin hükümet olduğuyula, kimin devrim yapmaya çalıştığıyla, Kurtuluşla filan hiç ilgilenmiyordu, bir tür duyumsuzluk ve aldırılmazlık içindeydi. 18 Mayıs olayları bunun tersini kanıtladı – halk, tüm bu iddiaların aksine, var olan düzenden bıkmıştı, en ufak bir kıvılcım onu patlatmaya yetecekti. Elbette çıkan olayları, katliam düzeyine varan adam öldürme olaylarını onaylıyor değilim, bunların hepsi korkunçtur ve suçluların cezalandırılması gerekir, buradan hepsini lanetliyoruz, ama bütün bir halkı baskı altında tutmaya kalkarsanız olacağı budur. Bu olaylarda Kurtuluş Hükümeti aklıselim sahibi bir tutum izledi ve yatıştırıcı açıklamalar yaptı, ama bir yandan da ayağa kalkmış olan bu kitlenin tek umudunun kendisi olduğunun farkındaydı. Zaten sonuçta olayların durulmasını sağlayan da bu olmuştur.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Kartal-Gürz maçı sonrasında, bugün nedenlerini ve mekanizmasını hala tam olarak anlayamadığımız kitlesel bir histeri yaşandı – geniş çaplı yağma, linç ve vandalizm vakaları oldu, ölü sayısı yüzleri buldu ve gerçek bir anarşi ortamı oluştu. Bu Kurtuluş Hareketinin planladığı, istediği, yönlendirdiği birşey değildi. Ayrıca olayların Kurtuluş önderleri sayesinde yatıştığını söylemek de doğru olmaz, çünkü olaylar yatışmadı. Ben bugün bazı yorumcuların bu konudaki oportünizmini esifle karşılıyorum o yüzden – bu bir halk ayaklanmasıydı ve çok büyük oranda kendiliğinden gelişti. Kayıtları incelediğinizde görürsünüz ki Kurtuluş yanlısı slogan neredeyse hiç atılmamış. Küçük çaplı örgütlenmeler mutlaka olmuştur, bunların bazılarında Kurtuluşçular

destek vermiştir, ama İsta'nın her yerinde ve Kuzeydoğu Kanadı'nın başka büyük şehirlerinde peşisıra ortaya çıkan yıkım ve saldırı olaylarını Kurtuluş hareketine mal etmek hem olgusal, hem de ahlaksal açıdan yanlıştır.

[Alib,
Halk
Hareketleri
Tarihçisi]

18 Mayıs olaylarının bu boyutlara varması, anarşi hareketlerinin böylesine yaygınlık kazanması ve yalnızca çeşitli örgütlerin militanlarının değil, neredeyse her nüfus grubundan insanın bu eylemlerde yer alması, duruma önemli bir özgünlük kazandırıyor. O günden bu yana geçen zaman içinde, bu olayları örgütlediği düşünülebilecek bir "beyin" çıkmadı ortaya; bu da bize, zaman ve coğrafya açısından geniş bir alana yayılan bu anarşi yöneliminin kendiliğinden gelişen, örgütlü olmayan, ama var olan örgütsel ağlardan yararlanan bir hareket olduğunu düşündürüyor. Ancak asıl sorun burada başlıyor: insanlar bir gecede çıldırmayacağına göre, 18 Mayıs giden bir yol vardı ve bu yolda biz toplum olarak adım adım ilerledik. Bundan da ne yerel hükümetin, ne de DB yönetiminin haberi oldu. Herşey olup bittikten sonra bakıldığında bazı göstergeler saptamak mümkün: Hatn-Hamu hükümetiyle başlayan, Alpa-Hatn hükümetiyle süren bir çözünme sürecinden geçiyordu devlet; bunun karşısında bugün artık Kurtuluş Hareketi olarak özetlediğimiz, yerel birtakım hoşnutsuzlukların ve kıpırdanmaların güç ve yaygınlık kazanması, daha sonra da merkezi bir otorite çevresinde birleşmesi bu sürece katkıda bulundu. Dünya Birliği'nin bu gelişmeler karşısında neredeyse tarafsız kalması ve ağırlığını koymaktan kaçınması –getto-centrum olayını saymazsak- halktaki boşluk duygusunu güçlendirdi. Bunların hepsi ancak daha temelde yatan bir doyumsuzluk, tıkanıklık, düşkünlük varsa, derinlerdeki bir haksızlığa uğramışlık duygusuyla besleniyorsa, tanık olduğumuz çapta bir olaylar zincirine dönüşebilir. Eğer bu doğruysa, Kuzeydoğu Kanadı insanların hak ettiklerini düşündükleri konumdan uzak tutuldukları için, bunun sorumlusu olarak gördükleri DB yönetimini ve onun uzantısı olan yerel hükümeti suçladıklarını ve koşullar olgunlaşınca bu tarihsel sürece başkaldırdıklarını söyleyebiliriz.

[Zorp,
Komplo
Ekonomisi
Tarihçisi]

Nedensellik ilişkilerini zorladığınızda ortaya gerçeklikten kopuk bazı kuramların çıkmasını kolaylaştırmış olursunuz. 18 Mayıs ve sonrasını açıklamaya çalışan arkadaşlarımız bana kimi zaman öküz altında buzağı arıyor gibi geliyor, ki olmayacak şey değildir, ama büyükbaş hayvanlarda ensest, oral seks ve sübyancılığın bir arada görülmesini nasıl açıklayacağımızı da düşünmüş olmanız gerekir böyle bir iddiayla ortaya çıkacaksınız. Olgulardan hareket etmek bizi birtakım yanılsamalardan kurtaracak – ne tür olaylar çıktı? Soygunlar oldu, yağmalama oldu, kortlar basıldı ve insanlar evlerinden dışarı atıldı, tahribat yapıldı, adam öldürüldü, ama örneğin DB ve devlet kurumlarına, mahkemelere, büyük şirketlerin kurumsal varlığına yönelik hiçbir saldırı olmadı neredeyse. Yani yaşanan şey, bir halkın onu ezen, sömüren güçlere karşı sonunda başkaldırması değil, meydan boş kalınca ortaya çıkan mahalli çapulculuk eylemleriydi. Tek özelliği de farklı farklı yerlerde ve uzunca bir zaman dilimi içinde gerçekleşmesiydi. Bunda da şaşılacak birşey göremiyorum: doğa boşluğu sevmez, hemen doldurur; eğer siz yönetim olarak boşluk yaratırsanız, birileri bu boşluğu doldurmak üzere genleşecektir.

[Hökl]

Kartal-Gürz maçının üzerinden bir haftayı aşkın bir süre geçmesine rağmen olaylar kesilmemiş, tam tersine başka şehirlere

sıçramış, hükümeti ve güvenlik güçlerini giderek daha zor bir durumda bırakmaya başlamıştı. Polis birlikleri arasında bile bir karmaşa yaşanıyor – çok sayıda ekip, her gün amirleriyle birlikte isyanlara ve yağmalara katılıyor, kimi Kurtuluş Hareketini destekliyor, kimiye bağımsız çalışacağını duyuruyordu. Alpa'nın kendisine bağlı örgüt üyeleriyle karşı-anarşi hareketine girişmesi olayları bastıracağına daha da kötükledi.

[Nakt,
Suç
Muhasebesi
Uzmanı]

İsta'da, Atin'de, Jeru'da, Cair'de sokaklar, gündelik olağan şiddet olaylarına sahne oluyordu, gürültü düzeyi önemli oranda artmıştı, sürekli birşeyler kırılıyor, parçalanıyor, yerle bir ediliyor, patlatılıyor, sürekli birilerine saldırılıyor, insanlar yollarda ölü ya da yaralı olarak yatıyor, çocuklar bu yatanları soyuyor, diğer insanlar onların yanından geçiyor ve dönüp bakmıyordu bile. Toplumsal dokunun hırpalana hırpalana yok edilmekte olduğunu görebiliyordunuz.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Ayaklanmanın onuncu günü Alpa ve Hatn, hükümetin istifa ettiğini ve ligin iptal edildiğini açıkladı. O hafta oynanması gereken maçlar, hakemlerin çekilmesi nedeniyle zaten oynanamamıştı. Aynı gün DB, Kuzeydoğu Kanadı'nın yönetimine el koydu ve KK Meclisini dağıttı. Meclis üyelerinin bir kısmı, tutuklanma korkusuyla Alta bölgesine kaçtı. Ertesi gün polis gücünün de dağıtıldığı duyuruldu; DB'nin merkezi askerlerinden oluşan ve bir hafta dolmadan mevcudu dört yüz bini bulan birlikler, ülkenin kilit bölgelerinde konuşlandırıldı. Getto-centrumlarda olası bir kalkışmayı ezmek amacıyla özel önlemlerin alındığı bilgisi sızdı.

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Dünya Birliği'nin, yerel hükümetlerin görev ve yetkilerini geçici bir süre için de olsa devralması, DB tarihinde rastlanmadık bir olaydı. Gerçi daha önce de DB çatısı altında toplanan ve birbirinden önemli farklılıklar gösteren yönetimlerden bazılarında yerel krizler yaşanmış ve DB'nin müdahalesi gerekmişti, ama bu denli geniş bir bölgede böylesine kapsamlı bir kriz yönetimi zorunluluğu ortaya çıkmamıştı. Hukuksal açıdan DB yönetiminin böyle birşeye hakkı olup olmadığı da son derece tartışmalıydı. Bir yerel meclisin dağıtılması demek, varolan sistemin kendini yenileme şansını ortadan kaldırmak ve DB merkezi otoritesi tarafından uygun görülecek bir şekilde sıfırdan başlamak demekti.

[Hosb,
Olgunluk Çağı
Tarihçisi]

Dubl'de de bu konuda yoğun tartışmalar ve görüş ayrılıkları yaşanıyor. Genel Kurul üyelerinden bazıları, Kuzeydoğu Kanadı'nın Birlik üyeliğinin, krizin kalıcı bir şekilde çözümlendiği konusunda emin olunana kadar askıya alınmasını öneriyordu. Bu aslında en kolay ve temiz seçenektir, çünkü Dubl'ün Kuzeydoğu Kanadı'nı bir süreliğine de olsa yönetmeye kalkışmaması, çözümün dışarıdan dayatılması yerine sorun sahipleri tarafından bulunup uygulamaya konması anlamına geliyordu ve yerel yönetim hakları ilkesine uygundu. Öte yandan bu seçenek sorumluluktan kaçmak ve durumun içinden çıkılmayacak derecede kötüleşmesine seyirci kalmak anlamına da geliyordu ve bunun belirgin riskleri vardı. Başka bazı Kurul üyeleriye öncelikle anarşi olaylarının önüne geçilmesi, sonra da dağıtılan Meclisteki partilerin tümünün katılımıyla bir geçiş hükümeti oluşturulup ligin tamamlanmasını, yeni hükümetin lig sonuçlarına göre kurulmasını, bu arada yolsuzluk ve görevini kötüye kullanma iddiaları hakkında kapsamlı soruşturmalar açılmasını istiyordu. Dubl'ün resmi tavrı da bu görüşten yana oldu.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Kurtuluş Meclisi DB kararlarına sert tepki verdi, başka türlü davranması da beklenemezdi. Ne Kurtuluş Meclisinin, ne onun hükümetinin, ne de Kurtuluş Hareketinin meşruluğu tanınmıştı. Hareketin sürdürmekte olduğu savaşım, “anarşi olayları”ndan biri sayılarak halk iradesine hakaret edilmişti. Kurtuluşçular yalnız İsta hükümetine değil, DB yönetimine de karşı savaşmakla ne kadar haklı olduklarını bir kez daha görüyordu – Dubl, karşısına çıkan ilk fırsatta ülkenin bağımsızlığını ve özerkliğini yok etmek için elinden geleni yapmaya başlamıştı. Birdenbire ülke, bambaşka güçlerin eline geçme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. Getto-centrum krizinde DB’nin karşısına çıkmaktan son anda vazgeçen Kurtuluş Hareketinin bu aşamada başka seçeneği kalmamış gibiydi.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Hükümetin istifasını izleyen günlerde Alpa, DB’nin tüm çağrılarına karşın kendi örgütünü dağıtmadı ve Gürzlerin önderi olarak Kurtuluşçulara, Hareketin çeşitli şehirlerdeki merkezlerine ve SonSöz dükkanlarına saldırılar düzenledi. BMA bu ciddi sorunla baş etmeye çalışırken bir yandan da Hatn’la görüşmelere girmişti – sabık hükümet ortağının Kurtuluş Hükümetinde görev almaya hazır olduğu haberi ortalığı karıştırdı.

[Tokt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Hatn’ın BMA’ya yanaşmaya ve Harekete katılmaya çalışması tam bir kepezelikti, böyle bir yüzüzlük herhalde eski Bizans’ta görülebilirdi ancak. Hatn bu manevrayla kendi geleceğini güvence altına almak istiyordu, Kurtuluşçular arasında her zaman destekçileri olmuştu, buna güveniyordu; gerçekten bazı Meclis üyeleri, özellikle Paşa’nın Neyo dönüşünde ortaya attığı tezin tartışıldığı günlerde Hatn’ın masum olduğunu ve bir komploya kurban gittiğini çok söylemişti. Ancak BMA’nın bu konuda gerçekten seçeneği yoktu – her ne kadar Kurtuluş Hareketi kendi ayakları üzerinde durmaya çalıştığı sırada Hatn’dan bir tür destek görmüşse de, sonuçta Hareketin karşı olduğu ve devirmeye çalıştığı düzeni simgeleyen kişiydi Hatn. Onun komplo kurbanı olduğunu söyleyenler de aslında Hatn’ın altını oyuyordu, çünkü başka güçlerin kuklası bir yönetimin varlığını kabul ediyorlardı ve zaten bundan kurtulmaya çalışıyorlardık. Takdir edersiniz ki bu da kuklayı kabineye almakla yapılamazdı.

[Suki,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi]

Hatn herhangi bir göreve razı olduğunu, amacının Kuzeydoğu Kanadı’nın bağımsızlığı uğruna çarpışmak olduğunu, deneyim ve bilgilerinin çok işe yarayacağını söylerken kuşkusuz ciddi ve içtendi, ama ironik bir yanının olduğunu da görmemek olanaksızdı. Onu aramıza almamız söz konusu olamazdı, ona güvenemezdik herşeyden önce, her taraf casus kaynakken, her yaptığımız izlenirken ve biz Bugs sistemine karşı savaş açmışken, böyle bir riski göze alamazdık. Ayrıca ben hiçbir zaman Hatn’ın, bazılarının iddia ettiği gibi kendi döneminde olup bitenlerden habersiz olduğuna, hatta bunları bizzat yönlendirmediğine inanmadım. Dubl çevrelerinde İsta için Truva atı denir ya, Hatn bu atın sürücüsüydü bence. Belki başka etmenler vardı, bilemiyorum. Ben Hatn’ın Hareketten uzak tutulması ve yargılanması gerektiğini BMA’ya da söyledim. Onun da benzer görüşte olduğu izlenimini edindim.

[Dase,
Aşk Yazarı]

Hatn’ın Kurtuluş Hareketine açık bir yakınlık göstermesi ve BMA’dan görev istemesi yalnızca maddi kaygılarla atılmış bir adım

değildi elbette, ancak Paşa-Yamu örneği dururken ve BMA'yla yandaşları, özellikle de Uue Paşa'yı bu konuda sert bir şekilde, hatta insafsızca eleştirmişken, böyle bir yakınlığın kurulmasına izin vermek BMA'nın yapabileceği birşey değildi. Kim ne derse desin, ben yine de Hatn'ın hareketinde duygusallığın ağır bastığını, kadının sanıldığı kadar hesapçı olmadığını düşünüyorum. Her çağ gibi bizim çağımız da kendi masallarını yarattı, ama eski masalların unutulsa bile ölmediğini görüyoruz işte; Hatn romantik ve epik bir masal kurmak istedi kendine, sevdiği erkek sayesinde doğru yolu gören ve onun yanında, yüce bir amaç için savaşan kadın olmak istedi. Bu onun hakkıydı bence, böyle bir masalın izleyicisi olmak da bizim hakkımızdı. İzin vermediler.

[Hökl]

BMA Hatn'la üç kez görüştü ve İsta hükümetinin DB yönetimiyle ilişkisi konusunda ayrıntılı bilgi aldı; Kazk önderliğindeki Kurtuluş Güçleri komutanlarıyla hükümetin bir araya geldiği toplantıda DB işgaline karşı bir hareket planı çıkarılmaya başlandı. Ancak gelişmeler, bu hazırlıkların sil baştan ele alınmasını gerektirecekti.

[Utracek,
Poetikacı]

Kısacası kirliçıkı kılınmıştır melankoli burcunun insanları.

Proje: İskambilden Şato

[Hökl]

Dubl, Kuzeydoğu Kanadı'ndaki olaylara yoğunlaşmışken ve kolluk güçlerini yolladıktan sonra nasıl bir yol izleyeceğini, İsta'yı nasıl gemleyeceğini tartışırken Proje Tanıtım Koordinasyon Sorumlusu Simu'nun açıklamaları DB çapında bir depreme yol açtı.

[Simu,
Proje Tanıtım
Koordinasyon
Sorumlusu,
kamuoyu
açıklaması]

“Proje bünyesinde bir yıldır büyük bir gizlilikle sürdürülmekte olan soruşturmanın sonuçlarını tüm Dünya Birliği kamuoyuna açıklamakla ben görevlendirilmiş bulunuyorum. Öncelikle söylemeliyim ki bu sonuçlar herkesten çok Proje için çalışan, nöbetçilik yapan, kuramsal araştırmalar yürüten, Proje'nin tüm dünyada yaygın bir destek kazanması için uğraşan, bu dünyayı daha yaşanır bir yer haline getirmeyi görev bilmiş insanları şaşırtacak ve eminim ki derinden yaralayacaktır. Bu noktada yapabileceğimiz tek şey gerçekle yüzleşmek ve geleceği yeniden kurmak olacaktır.

Bilindiği gibi başlangıcından beri Proje'nin güçlü düşmanları oldu ve geçen yıllar içinde bu düşmanların sayısı ve etkisi arttı. Pek çok saldırı ve sabotaja göğüs germek zorunda kaldık; DB'nin en büyük şirketlerinden bazılarının Proje'ye karşı işbirliği yaptığı, hatta dünyanın merkezine ulaşmak için kendi kazılarını başlattığı haberleri her zaman gündemdedi. Aynı çevreler, Proje'nin amaçlarına da dil uzatmaktan geri kalmadı, yapılan herşeyin büyük bir aldatmaca olduğunu, kişisel güç peşinde koşan bir avuç insanın yarattığı ve tüm dünyayı alet ettiği bir yalan olduğunu iddia ettiler. Bizi gerçilikle, teknisizmle, sınıfçılıkla suçladılar.

Bütün bunları baştan söylememin nedeni, kendimi bir Proje üyesi olarak aldatılmış hissetmem ve çalışma arkadaşlarımda kendilerini aynı şekilde hissedeceklerini bilmemdir – birkaç kişinin günahı bizi elbette üzecek, ama yıldıramayacak.

Korporatif yargı ve Birlik yargısının işbirliğiyle yapılan soruşturma sonucunda, Proje'nin Vezüv'de dünyanın merkezine ulaşmak ve burada kırk bin nöbetçiyi barındıracak bir meditatif enerji istasyonu

kurmak amacıyla yürüttüğü sanılan kazının var olmadığı, bundan yaklaşık beş yıl önce altı bin iki yüz elli metreye ulaşıldıktan sonra bir ilerleme kaydedilmediği halde kazının sürdüğü izlenimini vermek için çalışmaların kesilmediği, esasen bu kazının amacına ulaşmasını sağlayacak teknik donanımına hiçbir zaman sahip olunmadığı anlaşıldı.

Bu kazı için DB'nin sağladığı kredilerin kimler tarafından hangi amaçlarla kullanıldığı, bu aldatmacanın sorumlularının kimler olduğu, bu soruşturmanın sonuçlarının Proje'nin geleceğini ve meditatif güç üretimiyle elde edilmesi amaçlanan enerji kılıfının olabirliğini nasıl etkileyeceği, önümüzdeki günlerde yargı sürecinin bir sonraki aşamaya geçmesiyle ve uzmanların araştırmalarını derinlestirmesiyle ortaya çıkacak.

Sözlerimi tüm Proje çalışanlarına ve Dünya Birliği halkına bir çağrıda bulunarak bitirmek istiyorum: dünyanın mutluluğunu düşünmek, dünyanın mutluluğu için düşünmek, bunu yapanları destekleyerek tüm insanlığın hiçbir çağda başaramadığı şekilde birleşmesini, bir olmasını sağlamak şimdi her zamankinden çok gerekli. Kat edilmiş bir yol var, bunu hiçe saymayalım ve kaldığımız yerden devam edelim. Bunu ancak güçlerimizi birleştirirsek başarabiliriz, güçlerimizi çarpıştırarak değil. Proje hiçbir şey öğretmediyse bunu öğretmiş olmalı bize. Küllerimizden yeniden doğacağız.”

[Hunt,
Karşılaştırmalı
Şirket İlişkileri
Uzmanı]

Proje'nin içinden bazı çalışanların, yargı organlarının temsilcileriyle gizli bir soruşturma-denetleme komisyonu oluşturması ve uzun süren bir çalışmanın sonuçlarını kamuoyuna duyurması daha önce benzerine rastlanmamış bir uygulamaydı ve iyi ya da kötü, şirketler hukukunda yeni bir devir açtı. Soruşturma genişletilerek sürdürüldü ve sonuç alma süresi uzadı – Hrades ve Vletos'un kuramsal çalışmalarının aura enerjisi konusunda tam olarak ne söylediği, bunları temel alan Proje araştırmacılarının meditatif güç kalkanı konusundaki çıkarımlarının ne ölçüde sağlam olduğu da soruşturma kapsamına alındı. Saptanmak istenen şey, eğer ortada kasıtlı bir aldatmaca olduğu kesinleşirse bunun ne kadar geriye gittiği ve sorumlularının kimler olduğuydı. Ancak bu konuda üç farklı komisyon herhangi bir karara varamayıp görevsizlik talebinde bulunduğundan Yüce Mahkeme sonunda soruşturma kapsamını daraltmak zorunda kaldı. Buna karşın, Proje'nin DB yönetimiyle ve Games gibi bazı şirketlerle ilişkileri, Proje'nin iç işleyişindeki karmaşıklık, kılbler sorunu bu davayı içinden çıkılmayacak bir hale getiriyordu.

[Nilü,
DB Toplumsal
Kurgular
Uzmanı]

Ebrino'nun, remi açıklamalardan birkaç saat önce ortadan kaybolması ve o zamandan beri bulunamaması, soruşturma komisyonu üyelerini ve özellikle Simu'yu zan altında bıraktıysa da, yapılan sorgulama ve ek araştırmalar sonucunda ilgili kişilerin bilgi sızdırmış olduklarını gösteren bir kanıt bulunamadı. Dava henüz sonuçlanmadığı için şu anda birşey söylemek zor, ama gidişten anlaşıldığı kadariyle Proje önderi Ebrino'nun bu kamu sahtekarlığı olayında büyük sorumluluğu var. Kesin olarak bilinmeyen şey bu sorumluluğu kimlerin paylaştığı. Akla ilk önce sevgilisi ve Tanıtım Koordinasyon Sorumlusu olan Simu geliyor elbette. Proje'ye verilen kredilerin denetlenmesinden sorumlu DB İkinci Önderi ve ekibi derhal görevlerinden istifa etmek zorunda bırakıldı ve haklarında kovuşturma açıldı. Games'in Ebrino ve seçkin bazı DB yöneticilerinin siparişi üzerine Proje'yi tasarladığı iddiası da halen araştırılıyor. Games'in diğer DB şirketlerinden farklı bir yapıyla yönetiliyor oluşu bu araştırmanın hızlı götürülmesini engelleyen en

önemli etkenlerden. Bilindiği gibi Games, *in absentia* bir kurul tarafından yönetiliyor ve şirketin üstlendiği her iş, bir proje birimi tarafından, diğer birimlerden büyük oranda bağımsız ve hatta habersiz olarak gerçekleştiriliyor. DB'nin en büyük 500 şirketi arasında Games, şirket geleneklerine uymadığı için port-alan sistemine geçmemiş tek şirket – DB komisyonları bu konudaki yasa değişikliklerini bir türlü çıkaramadığı için DB denetimcileri Games'i buna zorlayamıyor. Ebrino'yla Games arasındaki bağlantı kanıtlanırsa bile, bunun Games için ne kadar bağlayıcı olacağı sorusu da hukukçuları uğraştırıyor.

[Hosb,
Olgunluk Çağı
Tarihçisi]

Vezüv'de Proje tarafından kazı yapılmadığının ve dünyanın merkezinde, öngörüldüğü gibi bir enerji istasyonunun kurulamayacağını anlaşılması, herşeyden önce Proje için büyük bir yıkım oldu. Merkezdeki istasyon olmadan da Proje'nin çok önemli bir hizmet vereceğini anlatmaya çalışan Proje yöneticileri, ne çalışma arkadaşlarını, ne de sokaktaki insanı ikna edebildi. Nöbet istasyonlarında yaygın huzursuzluklar yaşandı ve Olgunluk Çağı tarihinde ilk kez görülen kitlesel grev olayında dört yüz bini aşkın kilb iş bırakıp görev yerlerini terk etti; bunların doksan bini, tüm engellemelere karşın Dubl'e ulaşarak büyük bir gösteri yaptı. Proje yönetimi kilblerle masaya oturmayı reddederek istasyonlara gönderilmek üzere yeni kilbler bulacağını söylediye de, bunun yarattığı büyük ve beklenmedik kamuoyu tepkisi sonunda geri adım attı. Anlaşılan DB halkı, Proje'nin bu maçı kaybetmesini istiyordu artık. Bütün nöbetçiler geçici bir süre için nöbet yerlerinden geri çağırıldı ve kendileri için üçer aylık kurslar düzenlenmeye başladı. Nöbet sistemine dönülüp dönülemeyeceği bu aşamada belirsizliğini koruyor. Kesin olan birşey varsa o da Proje'nin yarattığı hüsranın sıradan bir düş kırıklığı olmadığıdır. Proje gerçekten de adını hak ediyordu, bu çağın en iddialı projesiydi, bu çağla neredeyse özdeşleşmişti – belki de olabileceğinden fazlasını olmaya çalışmak, böyle bir yalanı doğurdu, bu belki de kaçınılmazdı, ama bütün bir dünya toplumunun imgelemine saplanan bu hançeri, kesinlikle hak etmemiştik. Önümüzdeki onyıllarda bu yarayı unutturmasa da bir ölçüde saracak başka projeler çıkar diye umuyorum. Endişeliyim – depremden daha zararlı birşey varsa, o da deprem korkusudur. Korkumuza yenilip çabuk toparlanmaz ve görkemli düşler kurmaya bir an önce başlayamazsak, sonra çok geç olabilir.

[Çalın,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi,
Spor Yazarı]

Kilblerin düzenlediği eylem haliyle şehir farelerini ve Jams'ı da gündeme getirdi bizde. Proje yönetimi bu kilblerin yerine iddia ettiği gibi yenilerini nasıl koyacaktı? Nereden geliyordu bu kilbler? Getto-centrumlardan. Tartışılacak hiçbir yanı yok ki bunun. Şehir farelerinin bellekleriyle oynayıp kilb haline getiriyor ve nöbete yolluyordu Proje, bunu da tabii ki DB yönetiminin bilgisi dahilinde yapıyordu. Biz şehir merkezlerine girebiliyor muyuz? Hayır. Proje nasıl giriyor öyleyse? Bunu görmek için dahi olmaya gerek yok. Proje'nin yalnızca meditasyonun yaygın ve sistematik kullanımıyla uğraşmadığı, çeşitli teknolojilerin geliştirilmesi ve gizli bir şekilde uygulanması konusunda uzmanlaştığını bilmeyen kaldı mı yahu? Lens biçiminde port üretimi konusundaki çalışmalarının son aşamaya geldiği söyleniyor mesela. Bellek konusunda araştırmalar yaptıkları da enerji nöbetçileri sayesinde ortaya çıktı – meğerse solitransın bellek yitimi gibi bir yan etkisi varmış, hay allah. Ama en akıl almaz numaraları, dört yüz bin kilbin dakika dakika ne yaptığını izleyebildikleri anlaşıldığında ortaya çıktı. Bu demektir ki İsta'nın merkezinden kaçıp Kurtuluşçulara katılan şehir fareleri sayesinde

Proje ve herhalde Dünya Birliği, hakkımızda geniş bilgi toplayabiliyordu. Daha kötüsü, Jams'ın sürdürdüğünü bildiğimiz organizasyonun başarısız olması, bu durum değişmedikçe kaçınılmazdı. Zaten Jams da gerekli önlemleri aldı, ama o zamana kadar yaptığı herşeyin biliniyor olması, manevra alanını büyük ölçüde daraltmıştır, ben size söyleyeyim. DB'nin ikiyüzlülüğünü bundan iyi gösteren birşey bulmak da zordur bak! Onca kıyamet koptu kilbler hakkında, Proje'nin ipliği pazara çıkarıldı, ama şehir fareleri hakkında tek kelime ediliyor mu? Tık yok. Bu adamlar böyledir, işlerine geldiği zaman herkese ahlak havariliği taslarlar, yalanlarının ortaya çıkacağını ve iskambil kağıtlarının bir üfürüşte yıkılacağını anladıklarında da en adi ahlaksızlıkta elbirliği yaparlar.

[Dase,
Aşk Yazarı]

Proje skandalında insanları meşgul eden konulardan biri de, Ebrino'yla Simu arasındaki ilişki oldu tabii. İsta'da çok başarılı bir solitrans kampanyası düzenleyerek Proje'ye büyük destek toplayan ve Proje yönetiminde yıldızı parlayan Simu'nun, kendi özelliklerinin yanısıra Ebrino'yla olan yakınlığının da yararını gördüğü fısıldanıyordu bazı çevrelerde. Ancak çiftin sonunda neden ayrıldığı bir türlü anlayamamıştı; bugün dönüp baktığımızda hangisinin önce geldiğinin de çok belirleyici olduğunu görüyoruz: Simu Vezüv araştırma komisyonuna seçildikten sonra mı Ebrino'dan ayrılmıştı, yoksa ayrıldıktan sonra mı komisyona girmişti? Bir ilke uyuşmazlığı mı aşkın tükenmesine yol açmıştı, yoksa aşk acısı intikam arzusunu mu körüklemişti?

[Ebrino ve
Simu, Lond'da
bir şirket
yemeğinde]

[Hökl]

Kurtuluşçular için bu skandalın önemli başka bir yanı daha vardı kuşkusuz: Ekva'nın öngörülleri ve BMA başta olmak üzere bazı Kurtuluşçuların Ebrino'yla işbirliği yapmaya hazır olmaları, en azından onu karşılarına almak istememeleri, son gelişmeler ışığında yeniden değerlendirilecekti.

[Çoms,
Toplum
Sağlığı
Uzmanı]

Kurtuluş Hareketinin en büyük şansı Ekva gibi bir gözlemci ve kuramcıya sahip olmaksız, en büyük şanssızlığı da Ekva'nın zamansız ölümlü ve ardından, saptama ve çözümlenmelerinin gerektiği kadar dikkate alınmaması oldu. Elbette herkes hata yapar, Ekva'nın da hataları ve aşırılıkları oldu, örneğin *Olgunluk Kitabı*'nı Ebrino'nun yazdığını ısrarla savunmasına karşı bugün bunun doğru olmadığını biliyoruz; ancak yine de ondaki zihin berraklığını Hareketin genelinde görmek zor. Bu belki de Ekva'nın eylem adamı olmamasından kaynaklanıyordu – durup düşünecek zamanı vardı. BMA'nın, yalnız BMA da değil bütün Kurtuluş Hareketinin, hatta Meclisin, olaylara ve gündeme yetişmeye çalışmaktan kovalamaya, kendi istedikleri yönde koşmaya ve kendi gündemlerini ortaya koymaya fırsatı olmuyordu.

[Adna,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi]

Meclisteki fırsatçılar grubu, yani Proje'nin peşine takılıp yeni dünya düzeninden torpilli pay almak isteyen arkadaşlar, Proje'nin yalanının ortaya çıkması ve Ebrino'nun kaçmasıyla birlikte büyük bir bozguna uğradı, ama başından beri Ebrino'ya yaranmaya çalışan onlar değilmiş gibi, bir gecede dönerek, Kurtuluş Hareketinin kimsenin desteğine muhtaç olmadan, kendi gücüyle ve halkın iradesiyle amacına ulaşması gerektiğini söylemeye başladılar. Tarih, hatasını kabul etmeyenler, fikir değiştirdikten sonra bile hata yapmamış olduğunu söyleyenler için bir utanç belgesi olmuştur.

[Tökt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Tabii günün koşullarını göz önünde bulundurmak gerek. Kimseye gerçekler vahiy yoluyla inmiyor, kimsenin Hakikate özel port

hattı yok. Kurtuluş Meclisi günün belirsizlikleri içinde bir çıkış yolu arayan ve ülkenin çıkarını gerçekten iyi niyetle korumaya çalışan, şerefli insanlardan oluşan bir meclisti. Proje konusunda zamanında doğruyu göremediği, ya da doğru kararı alamadığı için Meclisi ve önderlerini eleştirenler olabilir. Bunların arasında bizzat o Meclisin üyeleri de yer alabilir. Ben bunu biraz fazla acımasız buluyorum, eğer iyi niyetle yapılmışsa; kötü niyetlilerince fırsatçı olduğunu düşünüyorum. Şimdi ortaya çıkıp Proje'nin büyük bir aldatmaca olduğunu, Ebrino'nun kişisel hırsının peşinde koşan sahte bir peygamber olduğunu en başından beri bildiğini söyleyenler, zamanında bu konular tartışılırken neredeydi? Neden seslerini duyurmadılar? Neden Meclisteki arkadaşlarını uyardılar? Bu bir. İkincisi, ben Kurtuluş Hükümetinin o zamanki politikasını da yanlış bulmuyorum. Herkese birden savaş açamazsınız; düşmanlarını sıraya sokmayı becermek, bir savaş taktisyeninin sahip olması gereken en büyük meziyettir. Bütün bunlar olmadan önce Proje'yi açıkça karşımıza almanın bize getireceği hiçbir şey yoktu.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

Dünya Birliği getto-centrumlar nedeniyle karşımızdaydı, fakat henüz zamanı gelmediği için çarpışmaya girilmiyor, bekleniyordu. Bu kararımızın ne kadar doğru olduğunu çok geçmeden görme fırsatı çıktı. Alpa-Hatn hükümetinin istifa etmesiyle oluşan boşluğu DB yönetimi doldurmaya yeltendi, bizim egemenlik haklarımıza, bu halkın kendi geleceğini belirleme hakkın aldırış etmeden topraklarımıza girdi. Ama ne yapacaklarını bilmiyorlardı, bu ülkeyi, bu ülkenin insanlarını tanımıyorlardı. Düşman kendi sahamızda yakalanmıştı. Proje olayının ortaya çıkması, DB'nin kendi kalesine gol atması gibiydi – kalecileri orta sahada dolaşırken aşırı bir topla yiyiverdiler golü. Maçta olduğu gibi savaşta da beklemeyi ve rakibi oyalamayı bilmek gerekir. Yapılan budur. Zamanında bizi eleştirdiler, Ebrino'nun neler yaptığını bildiğiniz halde neden bunları açıklamadınız, neden zaman kaybettiniz dediler. Zaman kaybetmedilmemiştir kardeşim; zaman çalınmıştır. Zaman bizden yana işledi. Ama herkes herşeyi bilecek diye de birşey yok, değil mi; bunlar sırası geldikçe söylenecek şeyler. Sırasını bileceksiniz. Yedikten sonra yumurtayı soyamazsınız.

[Alkışlar,
"Bravo!"
sesleri]

[Utracak,
Poetikacı]

Doğru belirginleşmeye başlıyor – düzenli, kararlı, *soğuk* bir çizgiyle sınırlandırılmış, usul usul çürümeye yüz tutan gerçek nedir öyleyse? Yüreğim. Hamle yapılmıştır aslında. Şimdi ne olacak? Gün gelecek. Bir ipucu doğacak. Simyacılar ölmez.

Uzay Böcekleri

[Hökl]

Rıdaf'ın Dubl'e gitmesinden kısa bir süre sonra Simu'nun DB'yi sarsan açıklamaları ve Ebrino'nun sırta kadem basması dikkatlerin Rıdaf'ta toplanmasına yol açtı. Rıdaf'sa bu konuda bir açıklama yapmaktan ısrarla kaçındı ve bazı Meclis üyelerinin kendisini Kurtuluş saflarına yeniden katma çabalarına olumlu yanıt vermedi. Rıdaf'ın Dubl gezisinin olaysız sonuçlanması aynı zamanda Paşa'ya haksızlık edildiği yönündeki görüşün güçlenmesine yol açmıştı. Onun halefi olan Uuue'nin, Meclis'teki "Projeciler"ın başını çekiyor olması da, Paşa'nın geri gelmesini isteyenlerin sayısını arttırdı.

[Mahp,
Futbol Yazarı]

Meclis-içi dengeler hızla değişiyordu, bu da aslında istikrarlı bir dengenin oluşturulmadığını gösteriyordu. BMA'nın önderlik tarzının bir yansıması sayılabilir bence bu: ikinci adamlık konumu için adayları kapıştırmak, ama kendisiyle bu konum arasında mesafe bırakmaya özen göstererek, gerektiğinde hataların sorumluluğunun "daimi" önderlikte değil, değiştirilebilir önderlerde kalmasını sağlamak. Kurtuluş Hareketi gibi bir organizasyonda bunun yararlarını açıkça görmek mümkün – bir yanıyla yönetime esneklik kazandırıyor ve değişik görüşlerin dönüşümlü olarak ağır basabileceği bir mekanizma yaratıyor, bir yanıyla da kritik bir anda Hareketin ve ülkenin öndersiz kalmamasını, bir önder bulma krizine girmemesini sağlıyordu.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Paşa'nın Hükümet Önderliğine yeniden seçilmesi Meclis gündemine geldiğinde genel bir sevinç havası yaşandı. Uue'yi destekleyen daralmış grup sessiz kalmayı yeğledi, üyelerin geri kalanıysa Paşa'nın istifasına neden oldukları için duydukları suçluluktan olsa gerek, coşkulu bir şekilde lehte oy kullandılar. Uue'nin böyle bir oylama hezimetine gerek kalmadan istifa etmesini bekleyenler vardı, ama Uue son ana kadar güvenoyu alacağını düşündüğü için böyle birşey yapmadı ve sonuçlarına katlanmak zorunda kaldı. Aile üyeleri yeniden bir araya gelmiş, ekip yeniden kurulmuş gibiydi. Kurtuluş Meclisi uzun süredir gereksinimini duyduğu özgüvene nihayet kavuşmuştu sanki.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

BMA, Paşa ve ekibi, zaman yitirmeden bir "Savaş Programı" hazırlamaya koyuldu: düşman kimdi, izlenecek strateji neydi, bunun için gerekli ökoşullar nelerdi? Bu soruların yanıtlarını içeren bir programı resmen Meclis onayına sunmayı düşünüyorlardı. Bu aşamada artık Ekva doktrininin sorgulanacak bir yanı kalmamıştı; programın ideolojisi neredeyse tümüyle bu doktrin üzerine kuruldu, Paşa'nın getirdiği açılımlar da eklenerek Ekva-Paşa doktrinini halini aldı. Buna göre Dünya Birliği'nin getirmiş olduğu düzende ülkeler çifte kısıka alınmıştı: bir yandan DB, ülkelerin özerkliğini ve egemenliğini lafta bırakacak denli merkezietçi bir yönetim anlayışı izliyor, öbür yandan şirketler hegemonyası, bazen DB çıkarları ve öncelikleriyle çatışacak ölçüde kendi çıkarlarının peşinden koşuyor, bunu ülke yönetimi düzeyine taşımdan çekinmiyorlardı. Bütün bunlar, çok ileri düzeyde bir biyo-bilişim teknolojisi kullanarak yapılıyordu. Olgunluk Çağı ideolojisi olarak sunulan pasifizm, evrensel barış ve aşk, teknofobi, doğaya ve büyüye dönüş, bütün bunlar, aslında uygulanan tekno-elitizmi gizlemek için uydurulan kılıflardı. Uyuşmacı küresel toplum yalanı, yine küresel boyuttaki sınıf çatışmasını, şehir fareleri üzerine kurulu sömürü düzenini saklamaya yarıyordu. Böyle bir yapılanmada ulusal devlet, bireyleri bu yalanlardan özgürleştirebilecek tek kale olarak beliriyordu.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Savaş Programının kuramsal diyebileceğimiz gerekçelendirme bölümünde yeni birşey yoktu. Ekva'nın analizi de, Paşa'nın Bugs teorisi de artık günlük yaşamın parçası olmuştu İsta'da. Yeni olan şey, şimdi ne yapılması gerektiği konusunda söylenenlerdi. Bu belgede Kurtuluş Hareketinin tepe yönetimi, iki yönlü ve eşzamanlı bir saldırı önerisini vurguluyordu. Bir cephede Kurtuluş güçleri, DB güçleriyle açık savaşa tutuşup işgalin sona ermesini sağlayacak, DB'nin empoze ettiği yönetim biçimini engelleyerek Kurtuluş Meclisinin ve onun hükümetinin tanınmasını sağlayacak, ikinci cephedeyse bir halk hareketi yaratıp Gatlok'un kurduğu ve DB'nin kullandığı düşünölen bilgisayar-böcek temelli kontrol düzeninin ortadan kaldırılması için çalışılacaktı.

Yerel Kurtuluş birimleri bu konuda bilgilendirilecekti. Kuzeydoğu Kanadı'nın tam bağımsızlığı ancak bu iki cephede birden kazanılacak zaferle elde edilebilirdi.

[Çalın,
Meclis Üyesi,
Spor Yazarı]

Paşa'yla BMA kafa kafaya verip yazdı Savaş Programı dedikleri şeyi. Hükümetteki diğer Kurtuluşçuların aklı ermezdi böyle şeylere – hep birlikte yazdık demelerine bakmayın yani. Bunu yazarken de, tarihçiler bilir, biraz Platon'un felsefeci kral hayali gibi birşeye kapıldıkları belli – kendimiz için birşey istemiyoruz diyorlar ama bir yandan da kendilerini işaret ediyorlar. Yani BMA'nın tüm yetkileri toplamış, Meclis'in bile üstünde bir başkumandan olması filan. Savaş zamanında hızlı karar verip uygulayabilmek için, ayrıca gizliliği koruyabilmek için gereklidir tabii bu tip şeyler. Ama Meclis'in buna tepki göstermesi de bir o kadar normal. Ne olacaktı yani, buyrun bizi adam yerine koymadan istediğinizi yapın mı diyecekti Meclis? Devredışı kalmaktan ve ne kadar güvenirlerse güvensinler BMA'yı, denetleyemeyecekleri kadar güçlü kılmaktan korkuyorlardı. Sonuçta genç kız korkularıdır tabii bunlar, ilk seferden sonra kurtulursunuz.

[Hökl]

Savaş Programının Mecliste tartışılması öngörüldüğü gibi olaylı oldu. Adna ve Uue'nin başı çektiği muhalefet grubu, BMA'nın ölçüsüz yetkilerle donatılmasının gerekli olmadığını, bir dikta rejimi yaratılmaya çalışıldığını, Meclis'in yağmurdan kaçarken doluya tutulmaktan kaçınması gerektiğini savundu.

[Tokt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Meclis'in birtakım üyelerinin öne sürdüğü çekinceler aslında tümüyle yersizdi. Programın yaratmaya çalıştığı şey bir diktatör değil, hızlı işleyen bir savaş makinesiydi. Bu makine de elbette Meclis'e karşı sorumlu olacaktı, gizli oturumlarda Meclis üyelerini gerektiği ölçüde bilgilendirecekti. Ama takdir edersiniz ki savaş sırasında alınacak her kararın koca bir Meclisten geçirilmesi yalnızca gülünç olur.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Savaş Programının çok sağlam bir oy çokluğuyla Meclis'ten geçmesini sağlayan, Paşa'nın yaptığı konuşma oldu. Alışılmadık ölçüde sertti, Meclise neredeyse gözdağı verdi, bu Programın onaylanmamasının vatana ihanet sayılacağını ve sorumluların yakasına bizzat kendisinin yapışacağını söyledi. BMA'nın bu göreve talip olmasının Kurtuluş Hareketi için bir şans olduğunu ikna edici bir şekilde anlattı; sanırım BMA bile bu kadarını yapamazdı. O gece BMA'nın başkumandanlık yetkileri almasına ve geçici bir süre için de olsa ülke yönetiminin tek sorumlusu haline gelmesine kabul oyu verenlerin çoğu aslında Paşa'ya oy verdi bence. BMA konuşmuyor olmasını o zamana dek hep kendi lehine çevirmeyi becermişti, ama o durumda yanında Paşa olmasaydı ya da herhangi bir başkası olsaydı, Meclis'in güvenini alması gerçekten çok zor olurdu.

[Hökl]

Meclis'te alınan bu zaferi kutlamak için BMA'nın kurmaylarından ve çevresinde bulunmasından hoşlandıklarından oluşan kalabalık bir grup, BMA'nın en sevdiği sevaneye gitti – grupta Paşa, Aei, Yamu, Ridaf, Falh ve Tant'ın yanısıra küskünlerden Uue ve Adna da vardı.

[Ezkö,
Spor Yazarı]

Kurtuluş Hareketinin üst yönetiminin toplu halde bir sevaneye gitmesinin politik bir içeriği vardı tabii – Dünya Birliği uzun bir süredir sevanelere karşı Kuzeydoğu Kanadı yönetimine telkinlerde

bulunuyor, yer yer baskı da yapıyordu. Bu doğrultuda yapılan yasa değişiklikleri Dubl'de yeterli bulunmamıştı – artık sevanelerin tümünden kapatılması için diretiliyorlardı. BMA'nın ekibini büyük güvenlik önlemleri altında bir sevaneye götürmesi bir anlamda bir meydan okumaydı.

[Ridaf,
Eski İletişim
Sorumlusu
Yardımcısı]

Benim böyle bir toplantıda yerim yoktu aslında, Kurtuluş hikayesinden uzak durmayı istemem bir yana, sevanelerden de hoşlanmam, fakat BMA'nın bunu kişisel kırgınlıkları ortadan kaldırmak için bir vesile olarak gördüğü anlaşılıyordu, beni kendisi davet etti, Yamu da çok ısrar edince gittim. Mekan gerçekten çok güzeldi, Karadeniz'le Boğaz'ın birleştiği burunda, camlarla kaplı, yay şeklinde bir yapıydı gittiğimiz sevane. En güzel bölme bize ayrılmıştı, her yanımız deniz ve gökyüzüydü, yemekler nefisti, grubumuz işletmenin diğer hizmetlerinden de son derece memnun kaldı.

[Falh,
Kurtuluş
Meclisi Amiri]

İç gerilimi çok yüksek bir ekipti aslında. Bunun tek nedeni katılanlar değildi – Kurtuluş Güçleri Komutanı Kazk da katılmayarak gerilimi arttırmıştı. Kazk'ın BMA'nın başkumandanlığını tanımazlık edeceğini kimse düşünmüyordu, ama yine de bir çekişme yaşanacağı belli olmuştu. Katılanlar arasındaki gerilimse çok geçmeden gevşedi – bunda BMA'nın tarot kartlarıyla yaptığı esprilerin yanısıra, geceye katılan herkesin nasıl seviştiğini taklit etmesinin de büyük payı vardı. Partner olarak seçtiği delikanlının da çok becerikli olduğunu eklemeliyim. Beklemediğimiz kadar eğlendik doğrusunu isterseniz. Ondan sonrası da, herkesin birbirine zekice laf geçirmesi, geçirilen laflara zekice yanıtlar vermesi ve kimsenin bu oyundan kalbinin kırılmaması şeklinde özetlenebilir.

[Tant,
İsta Güvenlik
Amiri]

Hadi düşmanlıkların demeyelim ama bütün karşıtlıkların bir yemekte çözüldüğünü söylemek biraz abartılı olur, ama bu sevane toplantısı orada bulunanlara, sonuçta kendi kişisel meseleleri ne olursa olsun, daha üst bir ortak amaç için çalıştıklarını, bir davayı paylaştıklarını anımsattı. Elbette bu savaşımın verilmesi sürecinde ciddi görüş ayrılıkları ortaya çıkacaktı, herkes akıllı ve hırslıydı, herkes ne yapmalı ve nasıl yapmalı soruları üzerine kafa patlatıp kendince en doğru yanıtları bulmuştu; eh, bunların çatışması, kişiliklerin çatışması kaçınılmazdı. Ama günün sonunda toplama çizgisi çekildiğinde elde kalan, bütün bu itiş-kakıştan öte, o ortak amaç yönünde atılmış olan adımlar. Önemli olan bu. O gece sevane bulunanların hepsinin bunu hissettiğinden eminim.

[Hökl]

O gece orada bulunan herkesin düşünmediği bazı şeyleri düşünen biri de vardı.

[Ridaf,
Eski İletişim
Sorumlusu
Yardımcısı]

Paşa'da bir gariplik olduğunu sezmiştim – yemeğini biraz didikleyip bırakmıştı, istediği kıza da doğru dürüst dokunmamıştı bile. Önce bunu günün yorgunluğuna verdim, Meclis'teki performansından tabii ki haberim vardı. Fakat daha sonra bunun yorgunlukla ilgisi olmadığını anladım – aklı başka yerdeydi ve harıl harıl çalışıyordu.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Paşa birden yanındaki kızı yolladı, bölmedekileri süzdü ve “Aptalız, hepimiz aptalız,” dedi. Adna “Tabii bazılarımız daha eşit,” dedi, herkes güldü, ama Paşa'nın yüzündeki ifadede birşeyler vardı. BMA “Ne oldu, anlat,” dercesine araba kartını gösterdi Paşa'ya. “Hiçbir şey görüldüğü gibi değil,” dedi Paşa.

[Paşa]

Bütün yaşamımızın nasıl bir anlam biriktirdiğini, dünya üzerindeki varoluşumuzun içeriğini bir anda berrak bir şekilde görürsünüz, kapılar açılır önünüzde, nefesiniz kesilir – herkesin başına gelmiş olan bilindik bir deneyimden söz ediyorum. O gece sevandede dostların ve düşmanların arasında, bir saldırmazlık dairesinde otururken böyle birşey oldu – görmeye başladığımı hissettim birden. Hiçbir şey gerçek değildi. Bunu nasıl daha açık anlatacağımı bilemiyorum. Kilroy Trote'un filmi sayesinde Dünya Birliği'nin nasıl bir kontrol mekanizması kurduğunu anlamıştım, ama o günden beri içimde bir huzursuzluk vardı, Bugs teorisinde bir eksiklik olduğunu hissediyordum, temel birşeyi atlıyorduk sanki. Çok karmaşık bir sistemden bahsediyorduk, gizli bir bilgisayar ağı vardı, en azından bütün DB'ye yayılmış ve belirsiz bir merkezden denetlenen, sayısı herhalde yüz milyonları bulan biyo-mekanik böcekler vardı, kortlara, işyerlerine, yönetim merkezlerine, kişisel ve kurumsal portlara girip çıkıyorlar, bilgi toplayıp naklediyorlar, portlarda yazılım ve dosya değişiklikleri yapıyorlardı, portlardan bilinçdışına mesajlar yayınlanıyordu belki de. Bu yetmiyormuş gibi şehir fareleri de aynı merkezden kontrol ediliyordu, belki getto-centumlar dışında da vardı şehir fareleri – bakıyorlar, dinliyorlar, başka hiçbir şey yapmalarına gerek kalmadan öğrendikleri herşeyi bu gizemli merkeze aktarıyorlardı. O sırada, pencereyle divanın birleştiği yerde kıyın kıyın yürüyen bir böcek gördüm ve nedense Zürafaları Lekeleme Komitesinin duyurusu aklıma geldi – “Siz gelmeden önce onlar vardı. Siz gittikten sonra da onlar olacak. Evrenin düzeninin sağlanmasında onlarla işbirliği yapıyoruz.” Onlar, böceklerdi elbette! Dubl'deki sersem, içiçeçmiş bürokratların böyle bir sistemi ne kurmaları, ne de idare etmeleri beklenebilirdi. Zürafaları Lekeleme Komitesini düşünün –bildiğimiz, her gün çevremizde gördüğümüz örgütlerden birine benziyor mu? Hayır. Dev bir komployu ortaya çıkardığımızı sanıyorduk, ama bu sanı bile, asıl ve daha büyük bir komplonun bir parçasıydı: uzaylıların saldırısıyla karşı karşıyaydık. Trote'un filmi bütünüyle bir kehanetti – ilk başta filmin mesajının bir kısmını atmış olmamı artık affedilmez bir ahmaklık olarak görüyordum.

[Falh,
Kurtuluş
Meclisi Kayıt
Amiri]

Paşa masadan bir peçete aldı ve hızla dönüp cama vurdu, sonra bize dönüp öldürdüğü böceği gösterdi, peçeteyi masaya fırlattı, “Uzaylıların işi bu,” dedi. Sonra oracıkta, Geliştirilmiş Bugs Teorisini anlatmaya başladı. Port taşımak yasak olduğu için not alamıyordum ve bu beni deli ediyordu – gözümün önünde tarih yapılırken ben öylece oturmaktan başka birşey yapamıyordum.

[Ridaf]

Paşa'nın anlattıklarından sonra bölmeye sessizlik çöktü. Söylediklerinin deli saçması olduğunu düşünenler vardı herhalde, Uuee örneğin, ama kimse ağzını açıp tek bir kelime edemiyordu. Bir yanıyla büyüleyici bir mantığı vardı çünkü. Yamu'nun aklına *Olgunluk Kitabı*'ndaki Zürafaları Lekeleme Komitesi maddesi geldi. Benim de kafamı karıştıran buydu aslında – Ebrino o maddede benden de söz ediyordu ve o yüzden onu görmeye gitmişim, ama konuşmamız sırasında uzaylılarla ilgili herhangi birşey söylediğini anımsamıyordum. Acaba biliyordu da benim ya da Kurtuluşçuların bilip bilmediğini mi sınamak istemişti? Bilmiyorum – o noktada benim için fazla karışık hale geldi herşey. Keşke abim burada olsaydı, diye düşündüm, nasıl eğlenirdi.

[Falh,
Kurtuluş
Meclisi Kayıt
Amiri]

Kilitlenmiştik. Kilidi açan BMA oldu. Aslında böyle durumlarda BMA hiç karışmaz, kendi eğilimini hiç belli etmez, herkesin kucağındakini dökmelerini bekler ve en sonunda kullanır oyunu. Onun bu huyunu her zaman çok akıllıca bulmuşumdur – hem herkesin ne düşündüğünü öğrenir böylece, hem de en son konuşmanın bütün avantajlarını kullanır. Bu kez öyle olmadı ama. Kimse birşey dememişken iki kart sürdü masaya: majör arkananın ilk kartı, yani Joker ve on ikincisi, yani Asılan. Paşa'nın riskli bir yolda olduğunu, hedef gösterileceğini, saldırılara uğrayacağını, ama sonuçta bu yolun doğru yol olduğunu vurguluyordu.

[Adev,
Retorikçi]

BMA'nın o gece Paşa'ya verdiği destek, belki onca darbe almasına rağmen yıkılmayan dostluklarındandı, belki Paşa'nın Meclis'teki desteğine karşılık bir teşekkürdü, ama ne olursa olsun, Kurtuluş Hareketinin tarihi içinde ayrıcalıklı bir yeri olduğunu söyleyebiliriz. Bundan önce Kurtuluşçuların amacı, hegemonik ve totaliter olarak tanımladıkları DB yönetimine karşı bir ülkeyi ayaklandırmak ve bu rejimden kurtulmasını sağlamaktı. Oysa Geliştirilmiş Bugs Teorisi, bütün dünya halkı için büyük bir tehlikeye işaret ediyordu ve bu tehlikenin ortadan kaldırılması için dünya çapında bir liderlik konumuna soyunmayı gündeme getiriyordu.

[Uue,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi]

Benim bu konudaki görüşlerimin ne olduğu herkes tarafından biliniyor. Paşa Neyo'dan dönüp Bugs Teorisi dediği şeyi ilk açıkladığında bunun bir saçmalık olduğunu açıkça söylemişim. Geliştirilmiş Bugs Teorisi de geliştirilmiş bir saçmalıktan başka birşey değildi. Bence hiçbir şey Kurtuluş Hareketine bu kadar büyük zarar vermemiştir. Uzaylılara karşı savaşılması gerektiğini kime nasıl anlatırsınız? Nerede bu uzaylılar, kim görmüş diye sormazlar mı adama? Onurlu bir Hareketin, kendi kendinin karikatürü olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu görüyordum ve bunu herkesin görmesi için elimden geleni yaptım.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Paşa'nın yeni teorisi Meclis'te büyük kargaşa yarattı. Üyelerin çoğunun kafası tümüyle karışmıştı ve ne diyeceklerini bilemiyorlardı; teoriye destek verenlerin arasında da bundan sonra ne yapılması gerektiği konusunda görüş ayrılığı vardı. Bazılarına göre bu teoriyi gizli tutmakta fayda vardı, böylece gerçek düşman, kimliğinin anlaşılmadığını düşünerek gafil avlanabilirdi. Buna karşı bazı üyeler, bütün dünyanın savaşa katılmasını sağlamanın tek yolunun, uzaylı istilasıyla karşı karşıya olunduğunu açıkça anlatmaktan geçtiğini savunuyordu. Yine bazıları, Teoriye temel oluşturan Zürafaları Lekeleme Komitesinin ortaya çıkarılmasının öncelikli hedef olarak belirlenmesi gerektiğini iddia ediyordu. Paşa'ya başından beri karşı olan Uue'ye Kurtuluş Güçleri Komutanı Kazk'ın desteğini almayı başarmış, boş kuramsal tartışmaları bir yana bırakıp artık eyleme geçme zamanının geldiğini söyleyerek Meclis'teki konumunu güçlendiriyordu.

[Taht,
Uygulama
Kuramcısı]

Bugün dönüp baktığımızda, Paşa'nın o dönemdeki çıkışının sağlam temellerden yoksun olduğunu görüyoruz. Dünyanın uzaylı saldırısına karşı birleşmesi çağrısını yapmak ve bunun ciddiye alınmasını sağlamak için, bu çağda bile bazı somut verilere gerek var. Tarihçilerin nostaljik bir yaklaşımla teori olarak nitelendirdikleri şey, yine eski çağların terminolojisini kullanacak olursak, yalnızca bir hipotez, hatta hipotez bile değil, çünkü yanlışlanabilir değil. Uzaylıların bu “teori”de

iddia edilen şeyleri yapıp yapmadığını sınamak mümkün değil. Ayrıca Kurtuluş Hareketi gibi çok daha gerçekçi bir kapsamı olan, uygulanabilir bir eylem programı öneren bir hareketi, belirsiz bir düşmana karşı belirsiz yöntemlerle savaşmaya kalkışan bir hareket haline getirme riski taşıyordu. Kurtuluş örgütünün uzun vadede böyle birşeye yanaşması beklenemezdi, kendi kendilerini iptal etmeleri anlamına gelirdi yoksa bu. Nitekim Geliştirilmiş Bugs Teorisi kısa bir süre parlayan bir alev olmaktan öteye gidemedi, ama bu sırada Hareketin en değerli neferlerinden birinin başını yedi.

[Tokt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

BMA'nın yeni fikirlere açık olduğunu, bu açıklığı liderlik anlayışının temeline oturttuğunu Geliştirilmiş Bugs Teorisi çevresinde kopan fırtına dolayısıyla bir kez daha gördük. Geçmişe bakıp bazı şeyleri saçma bulmak kolay, ama bir tarihçi, her saçmanın kendi koşulları ve bağlamı içinde nasıl akla yakın gelebileceğini anlamakla yükümlüdür. BMA'yı, böyle bir aşırılığa izin verdiği için suçlayanlar, o günün koşullarını unutuyor. Her taşın altında başka bir düşmanın görüldüğü günlerdi onlar. Böyle bir teorinin gündeme gelebilmesi, sonra da tarihin çöp sepetine atılması, aslında BMA'nın kurduğu sistemin ne kadar sağlıklı işlediğini, özeleştirme mekanizmasının kurulabilmiş olduğunu gösteriyor. Ayrıca kimilerinin iddia ettiği gibi bu, zaman ve saygınlık kaybına da neden olmadı. BMA'nın başkumandanlık yetkileriyle donatılmasından Topyekün Savaş ilanına kadar geçen süre dört gün bile değildir.

[Utracek,
Poetikacı]

Taze kaynaklardan su içme yolunda sıraya girmeyi göze almak. Bir kurşun mermisi sıkıkmak toplamın sığ umarsızlığına. Kolaylıkla ayırıldilebilir boyalı palyaço boyasız palyaçodan. Yakından bakılırsa.

Meydanlar, Savaşlar

[Hökl]

Kurtuluş Meclisi, topyekün savaş kararını ve bunun gereklerini tartışmaya başladığında, birden fazla cephede savaşılmasının zorunlu olduğu, bu yüzden de eşgüdümün yaşamsal önem taşıdığı konusunda görüş birliği oluşmuştu. Geliştirilmiş Bugs Teorisi gündemden düşmüş, yerini Savaş Programı almıştı, ama bu aşamada Paşa'ya karşı bir hareket görünmediği gibi, eski Bugs Teorisi de bu programın temelini oluşturuyordu.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Paşa Hükümet adına Meclis'e Savaş Programı hakkında bilgi vermiş, BMA'nın başkumandanlığıyla birlikte bu program da kabul edilmişti. Buna göre Kurtuluş Güçlerinin, Kazk komutasında saldırıya hazır hale getirilmesi ve DB birliklerine karşı derhal bir saldırı planının geliştirilmesi gerekiyordu. Bunun yanısıra bütün yerel Kurtuluş örgütlerine, *blatella* türü böceğe karşı kullanılacak kimyasal silahlar ve Weiss şirketi tarafından üretilen frekans tabancaları dağıtılacak, ülke çapında port imha istasyonları kurulacaktı. Böceklerin ve portların ortadan kaldırılmasında halkın işbirliğine gerek vardı, bunun sağlanması da öncelikle Yamu'nun ve ekibinin göreviydi. Askeri, yarı askeri ve sivil bir harekattı söz konusu olan.

[Tokt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Kurtuluş Hareketi, üç yıllık sürecin en belirleyici dönemeci olan açık savaş döneminde büyük bir başarı elde etti, tek kelimeyle bir

destan yazdı. Bu destan kuşkusuz tüm ülkenin önderi olma sıfatını hak ettiğini defalarca kanıtlayan BMA, onun yanısıra Kurtuluş Hükümeti, Kurtuluş Meclisi, Kazk'ın komutasındaki Kurtuluş Güçleri ve en önemlisi, yerel örgütler ağı oluşturarak DB güçlerine karşı yenilmez bir dev yaratan Kuzeydoğu halkı tarafından yazıldı. Kazk, BMA'nın dahice planlarını büyük bir başarı, cesaret ve bağlılıkla uyguladı. İsta'nın merkezinde konuşlandırılmış 200 bin DB askerini buldukları korunaklı konumdan çıkartmak için, çok daha savunmasız olan Zmit getto-centrumunu hedef alan Kurtuluş Güçleri, bu amaçlarına ulaştı. Eski tarihçilerin dediği gibi, "mübalağa cenk olundu" – zaten yapısı açısından da eski türden bir savaş oldu bu. Kazk için DB birliklerini Dilo'da esir almak çocuk oyuncağı oldu, yenilmez atalarımızın bizimle gurur duymasını sağladık. Gerisi çorap söküğü gibi geldi – iki hafta gibi kısa bir süre içinde tüm DB askerleri Kazk'ın komutası altına geçmiş bulunuyordu. DB yönetimi şaşkınlık içindeydi – hiç ummadıkları bir hezimet oldu bu.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Böcek Harekatı tam bir sivil savunma operasyonu şeklinde gerçekleşti. Ülkenin her yerinde, binalara girip köşe bucağa ilaç sıkın, frekans tabancalarıyla ortaya çıkmaları sağlanan blatellaları ezen, süpüren, yakan binlerce insan, yorulmak bilmeden çalıştı. Portların imhası için Kurtuluşçular dışında başka pek çok örgüt de canını dişine taktı. İlk iki günde istasyonlarda toplanan portların sayısı on beş milyonu geçmişti.

[Hökl]

Savaş Programının başarısına karşın, tedirginlik verici bazı gelişmeler de oluyordu. Ülkenin çeşitli yerlerinde küçük huzursuzlanmalar şeklinde başlayıp kısa sürede kapsamlı ve iyi organize edilmiş ayaklanmalara dönüşen olaylar, zafer coşkusuna gölge düşürdü.

[Alib,
Halk
Hareketleri
Tarihçisi]

İlk hareketlenmeler merkez İsta'dan uzak şehirlerde, Jeru, Tehr ve Baku'da çıktı, ancak inanılmaz bir hızla diğer şehirlere de sıçradı; sanki olayların haberini alır almaz insanlar sokağa fırlıyordu. Kurtuluş tarihçileri bu olayları tekil olarak değerlendirmeyi yeğleyerek önemsiz gösterme eğilimi içinde olageldi, ancak soğukkanlı bir bakışla bakıldığında, bir halk ayaklanmasıyla karşı karşıya bulunduğu söylenebilir. Ayaklanmaya katılanların talepleri vardı ve daha önce görülen yağma ve vandallık olaylarından farklı olarak, her şehirde aynı talepler dile getiriliyordu. Futbol liginin iptal edilmiş olmasına büyük bir tepki olduğu anlaşılıyordu bir kere; ligin yeniden başlatılmasını istiyordu halk ve bu konuda koşul öne sürülmesine tahammül edilmeyeceği anlaşılıyordu. İkincisi portların el konup imha edilmesi de sempatiyle karşılanmamıştı en hafif deyimle; insanların büyük kısmı, kim olduklarını bile bilmedikleri birtakım çetecilerin, kortları basıp insanların portlarını gasp etmesini, yolda ellerinden almasını ve bunun devlet adına, Kurtuluş Meclisi'nin verdiği yetkiyle yapıldığının söylenmesini kişisel haklara bir saldırı olarak algılamıştı. Bu saldırı, daha önceki solitrans yasağıyla birleştiriliyor, Kurtuluş Hareketinin köktendinci yanının ortaya çıkmaya başladığı düşünülüyordu. Bu konuda ajitasyon yapan şahısların olduğu da saptandı sonradan.

[Yalk,
Alternatif
Tarih
Araştırmacısı]

Kurtuluş Hareketi adı verilen şey, hiçbir zaman halka mal olmamış bir kurgudur, çoğu zaman nesnel gerçekliğe bile tekabül etmez. Örneğin BMA ve Kazk komutasında düzenli bir ordusu olduğu, bu ordunun Dilo'da DB ordusuyla karşılaştığı ve onu yendiği iddiasını

destekleyecek hiçbir ciddi veri yoktur. İnsanların bu çağda hala orduların var olduğuna ve bunların fiziksel olarak karşı karşıya gelip savaşacaklarına inanmalarını beklemek kadar gülünç ve saçma birşey olabilir mi? Kuzeydoğu Kanadı insanının Kurtuluş Hareketini desteklediği, DB yönetiminden kurtulmak istediği, bu yönetimin onu sömürdüğünü ve sinsi bir kontrol altında tuttuğunu düşündüğü yönünde de hiçbir gösterge yoktur. Sulb Kongresine katılanları, Meclis üyelerini, yerel örgüt üyelerini, Kazk'ın birliklerini toplarsanız, karşınıza yaklaşık iki yüz binlik bir Kurtuluşçu örgütü çıkar. Buna karşın futbol liginin yeniden başlaması ve anti-teknolojik baskının sona erdirilmesi için ayaklananların sayısı on milyonu geçmektedir. Halkın Kurtuluşçuları fark etmiş olması bile başlı başına şaşırtıcı bence. Nitekim Kurtuluş Hareketini dünyanın da fark etmemiş olduğunu insanlardan, ama özellikle de kendilerinden saklamak için çok uğraşmıştır Kurtuluşçular. Paşa'nın yaşadığı Neyo ve Dubl fiyaskoları kesinlikle onun suçu değildi, ama bunu kabul etmek Hareketin yetersizliğini ve kaydadeğmezliğini kabul etmek olacağından Paşa feda edildi. Bugün devrim diye sunulan şeyin neyi devirmiş olduğunu çok merak ediyorum ben – herşey eskisi gibi sürüyor, kadrolar bile oldukları yerde duruyor. Bunları söylediğim için istenmeyen adam ilan edildim, ama herkesin kendi tarihini kendi istediği gibi yazabileceğini sanma ilkelliğinin, modern çağın sonunu getirdiğini de unutmayalım.

[Hökl]

Yalk'ın iddiaları elbette ilginç ve her zamanki gibi kışkırtıcı, ama herhalde Kurtuluş Hareketi diye birşeyin olduğuna, bu Hareketin kurduğu Meclisin şu anda Kuzeydoğu Kanadı'nı yönettiğine itiraz etmek mümkün değil. Öte yandan, DB güçlerine karşı savaş verildiği sıralarda birtakım insan avı olaylarının yaşanıp yaşanmadığı, o günlere tanıklık etmiş gözlemcilerin bile üzerinde görüş birliğine varamadığı bir konu.

[Taam,
Folklor
Uzmanı]

Yeşilgözlülerin incebileklilere karşı öteden beri çeşitli saldırılar düzenlediği biliniyor. Son Timsahın Kuşsal Zembereği'nin Hükümet binasına ünlü mesajını yazdığı günlerde bu tür saldırılar yoğunlaşmış, çok sayıda incebilekli öldürülmüştü. Ancak bu, Savaş Programı döneminde yaşanan ve kıyım boyutuna ulaşan olaylarla karşılaştırılabilecek birşey değildir. İncebileklilerin yoğun olarak yaşadığı Zmir ve Anka'da meydana gelen toplu cinayetlerin tam da savaş ve ayaklanma dönemine denk gelmesi, karanlıktaki bazı noktaların aydınlatılmasını zorlaştırıyor. Kurtuluş Hükümetinin bu olayları bastırmakta tümüyle etkisiz kalması bir yana, bu kıyıma en azından bazı yetkililerin destek vermiş olması da mümkün. Bu konuda hala kapsamlı bir soruşturma açılmamış olması bence utanç verici. Bu kıyımın kim ya da kimler tarafından organize edildiği açığa çıkarılmadan, Kurtuluş Hareketi tamamlanmış olmayacak.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“DB'ye karşı canlar dişlere takılmış, halkla omuz omuza savaşılırken bazı sütübozuklar, birtakım vatan hainleri Kurtuluşçuları arkadan vurmaya kalkıştı. Sayıları azdı, istediklerini yapamadılar ve bizzat halk tarafından cezaları verildi – bu hainler Savaş Programının aslında en zorlu ve en önemli kısmı olan Port İmha Harekatını baltalamak için herşeyi yaptı, halkı kışkırttı, Kurtuluşçulara saldırdı. İki cephede birden savaşmaya hazır olunmasına rağmen, içimizden bir düşman çıkması beklenmiyordu. Bu köpeklerin önemli bir kısmının incebilekli olduğunu üzülerken ve diğer incebileklileri tenzih ederek söylemek gerekir. Bunlar yüce Kuzeydoğu halkının arasına karışmış parazitlerdi,

dışarıdan destek görüyorlardı ve esasen bilgisayarçıydılar, hepsi Gatlok'un uşağıydı. Bu halkın kurtuluşunu içeriden engellemek için para ve silah almışlardı. Ama güçleri buna yetmedi. Savaşın ortasında bulunduğu halde, halkın bu birkaç incebilekliden oluşan çeteye saldırması engellenmeye, hainlerin kanun gücüne teslim edilmesi sağlanmaya çalışıldı. Bakın, olağanüstü bir dönemden söz ediliyor, bir halkın esaretten kurtulmak için şaha kalktığı bir dönem, herşey karmakarışık olmuş, elbette bazı boşluklar doğmuştur, elbette bazı istenmeyen olaylar yaşanmıştır, ama bunlar ne iddia edildiği gibi yaygındır, ne de Kurtuluş Hareketini karalayacak niteliktedir. İncebilekli kardeşlerimizin kurulan yeni toplumun, yeni düzenin ve bu Meclisin en gözde üyeleri arasında olduğunu söylemeye gerek var mı? Dolayısıyla, birtakım tekil olaylar nedeniyle bu yeni topluma karşı kan davası gütmek isteyenler şiddetle kınanmakta ve akıllı olmaya davet edilmektedir.”

[Lokam,
Sağlık
Şamanı]

Dilo Savaşı günlerinde incebileklilerin yoğun saldırılarla karşılaşması ve pek çok incebileklinin öldürülmesi elbette trajiktir. BMA hükümetinin bu ölümlerde doğrudan payı olmasa bile, hükümet olarak yönettikleri bölgelerde böyle olayların meydana gelmiş olmasından, bu olayları önleyememiş olmaktan dolayı sorumludurlar. Savaş dönemiymiş, düşmanla karşı karşıya olmuşlar, arkadan vurulma tehlikesi varmış, bunlar hiçbir şeyi değiştirmeyiz. Devletin öncelikli görevi kuruyu yaştan ayırmak ve vatandaşını korumaktır. Bunun yanısıra Kuzeydoğu Kanadı halkının sorumluluğundan kimse söz etmiyor. Hiçbir suçluluk duygusu yaşamadan bu travmatik olayın izini yok mu edeceğiz, ileride benzerlerini gerçekleştirirken zorluk çekmeyelim diye? Biz yapmadık, yeşilgözlüler yaptı diyerek kendimizden kurtulabilecek miyiz?

Bunlar trajedinin katmerli olmasına yol açıyor. Ancak birşey daha var ki, hala yeterince araştırılmadığı için sonuçlarının ne kadar korkunç olacağını kestirmek güç. İncebileklilere yönelik saldırılarda hepsinin öldürülmesinin hedeflenmediği, genetik silahlarla kromozom yapılarının bozunuma uğratıldığı ve bunun etkisinin ancak bir sonraki kuşakta görülebileceği yolunda söylentiler var, birtakım kanıtlar da gösteriliyor. BMA yönetiminin acil olarak eğilmesi gereken bir konu bu – yalnızca sağlık açısından ortaya çıkacak sorunlar nedeniyle değil, bu silahları kimin, nereden, nasıl bulduğu, başka ne tür silahların piyasada dolaştığı gibi soruların yanıtlarının bulunması için de bu konuda derhal soruşturma açılmalı, gerekiyorsa DB'yle işbirliği yolları aranmalı bence.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Kurtuluş Hareketi sözcülerinin ve yandaşlarının üzerinde konuşmaktan hoşlanmadığı, hatta çoğu zaman açıkça inkar ettiği bir durum yaşandı Ayaklanmalar Döneminde: BMA'nın başkumandanlığında ve Kazk'ın yönetimindeki Kurtuluş Birlikleri, ülkenin her yerinde ortaya çıkan bu halk isyanlarına, örgütlerin halka ve birbirlerine yönelik saldırılarına müdahale etmekte çok zorlandı, açıkçası yetişemedi bile. Kurtuluşçuların bir kısmı bunun nedeninin neredeyse bütün birliklerin Dilo Savaşına sevk edilmesi olduğunu söylüyorsa da bu bana pek akla yatkın bir açıklama gibi gelmiyor. Nasıl olur da bir ülkenin bütün güvenlik güçleri tek bir yere toplanabilir? Ayrıca her ne kadar Yalk'ın Dilo Savaşının aslında olmadığı iddiasını aşırı bulsam da, bu savaşın söylendiği gibi topyekün bir savaş olduğuna katılmıyorum. Hatta iki tarafın karşılaşmasının ertesinde, sıcak çatışma başladıktan bir süre sonra diplomatik bir çözüme ulaşıldığına ve DB birliklerinin teslim olmak yerine Kurtuluş Hükümetinin emrine verildiğine dair göstergeler var bence. DB yönetiminin Kurtuluş Meclisini tanımaya hazır olduğunun

Yamu tarafından kamuoyuna duyurulması ve ertesi gün DB'nin takınağı haline gelmiş olan sevanelerin yeni bir yasal düzenleme yapılana kadar tüm ülkede kapatıldığıının duyurulması, iki taraf arasında pazarlığa dayalı bir anlaşma yapılmış olduğunu düşündürüyor. Zaten eğer DB birlikleri gerçekten esir alınmış olsaydı, bunların ülkenin iç güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılması düşünülemezdi. Oysa sonuçta olan tam da buydu – Kurtuluş Güçlerinin tek başına altından kalkamadığı iş, DB birlikleri sayesinde yapılmış, iki hafta gibi kısa bir süre içinde ayaklanmalar bastırılmış, asayiş yeniden sağlanmıştı.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Savaş gerçekten de farklı silahlarla yapılan bir siyaset biçimi. Benim değerlendirmem şöyle: BMA öyle bir noktaya geldi ki, borsacı ağzıyla söylersek, elindeki hisseleri iyi bir fiyattan satabilmek için çok az zamanı kaldığını, kısa bir süre sonra hisselerinin büyük bir düşüşe geçeceğini gördü. DB, Kuzeydoğu Kanadı'nın saatbaşı değişen iç dengelerini yeterince yakından ve sağlıklı olarak izleyebilseydi BMA'nın elinde böyle bir avantaj olmazdı, ama demek ki bütün o port ve böcek ve şehir faresi organizasyonu fazla bir işe yaramıyordu. BMA ve Kurtuluşçular DB'nin gözünde ülkenin meşru yöneticileri durumuna gelmişti, bazı sorunları vardı Kurtuluşçuların, ama bunlar biraz yardımla çözülemeyecek şeyler değildi. Ülkenin kendine bir yönetici takımı çıkarmış olması Dünya Birliği'ni çok rahatlatmıştı, daha önce hiç yapmadığı bir işe kalkışmaktan ve olası bir batağa sürüklenmekten kurtuluyordu böylece. BMA bu izlenimden yararlanmasını çok iyi bildi. Eğer biraz daha gecikseydi Kurtuluş Birliklerinin düşmana karşı aslında çaresiz kaldığı anlaşılacak, isyanlar farklı bir gözle değerlendirilecek ve belki de DB, destekleyebileceği başka bir takım arayışına girecekti. Yeni yönetimin kendi konumunu pekiştirebilmek için vereceği ödünler, sevanelerle sınırlı kalmadı – imzalanan barış anlaşmalarına bu açıdan bakmak gerekir.

[Hökl]

Kuzeydoğu Kanadı'nın yeni yönetim biçimi konusunda Dünya Birliği'yle anlaşma imzalamak, Kurtuluş Hareketinin savaşım sürecinde o güne kadar geldiği en önemli aşamayıdır. Ne var ki bu aşamayı geçmek, öncesindeki savaşım kadar zor ve bir anlamda da kanlı olacaktır.

[Utracek,
Poetikacı]

Dipten yükselen umudun denge birimlerini kılıpında yaratma edimlerini düşlerken, bütün gözlerinden keder bıraktığını bilmeyen bir terazi şahdamarı, delici devinimi zorlu değilmişcesine gerektiriyor.

Dış Dünya

[Hökl]

Dünya Birliği'yle yapılacak anlaşmanın kapsamı, Kurtuluş Meclisinde kavgaya varan tartışmalara neden oldu; o kadar ki bir aşamada, o zamana kadar yapılmış olan herşeyin boşa gideceğinden korkuldu. “Sahada kazanıp masada kaybetmek” deyiimi neredeyse gerçek oluyordu. Bu dönemin değerlendirmelerinde henüz bir uzlaşma sağlanamamış olması da, ne zor günlerden geçilmiş olduğunun bir göstergesi. Nesnel ve serinkanlı bir yaklaşımla o dönemin koşullarını ve bunların doğurduğu gelişmeleri ele almaya çalışmak, herhalde Kuzeydoğu Kanadı tarihi açısından en yararlı tutum olacaktır.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

DB'yle Kurtuluş Güçleri arasında ateşkes ilan edildikten ve Kuzeydoğu Kanadı'nın pek çok yerinde çıkan isyanlar bastırıldıktan

sonraki genel durum şuydu: ülke çapında otuz sekiz milyon portun imha edilmiş olduğu hesaplanıyordu; iki milyon dolayında frekans tabancası dağıtılmış, binlerce ton böcek ilacı kullanılmıştı; sevaneler kapatılmıştı ve bunda NESYD İdaresinin parmağı olup olmadığı tartışılıyordu; hiçbir getto-centruma girilmemişti; yaklaşık 17 bin kişi tutuklanmış, yargılanmaları için DB'yle yeni bir protokol imzalanması bekleniyordu. Kurtuluş Meclisi, Kuzeydoğu Kanadı'nın DB'nin bir parçası olmayı sürdürüp sürdürmeyeceği konusunda görüş birliği sağlayamamıştı. DB'den ayrılmanın mümkün olup olmadığı bile tartışmalıydı, çünkü daha önce hiçbir ülke böyle birşeye kalkışmamıştı. Gürz lideri Alpa yakalanmış, Birlik Yargısı Alpa'nın adil yargılanması konusunda bir ultimatom vermiş ve kendi yargıcını yollayacağını bildirmişti. Alpa'nın yakalanmasına karşın Gürzcüler eylemlerini sürdürüyordu – Hatn'a karşı bir insan avı başlatmışlardı, çünkü olayların sorumlusu olarak onu görüyorlardı. Nitekim Paşa'nın Dubl'e hareket edeceği gün Hatn'ın beyni, Meclis binasının önüne bırakıldı, ancak cesedi tüm aramalara karşın bulunamadı.

[Suki,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi]

Mecliste o günlerde genel anlamıyla iki eğilim vardı. Birincisi gerçekçilerdi, ki ben de kendimi bu gruptan sayıyorum; biz DB'den ayrılmanın Kuzeydoğu Kanadı için uzun vadede zararlı olacağını söylüyorduk ve zaten böyle bir seçim yapmaya gücümüzün yetmeyeceğini düşünüyorduk. Ancak DB'den ayrılmadan da elde edebileceğimiz pek çok hak vardı; açıkçası DB, kendi genel ilkelerine tümüyle aykırı taleplerde bulunmadığımız sürece, yeniden bir çatışmaya girmeyi ve Birlik çapındaki kargaşanın sürmesini göze almaktansa, Kurtuluş Hareketiyle uzlaşmayı yeğleyecekti. İkinci grupsa hayalcilerdi; bunlara göre kazanılmış olan zaferin kredisi o kadar fazlaydı ki DB'ye dahil bazı ülkeleri kendi yanımıza çekip yeni bir birliğin temellerini atmamız bile mümkündü. Ayrıca DB'yle herhangi bir uzlaşma aranmasından kesinlikle yana değillerdi, yalnızca bizim koşullarımızın kabul ettirilmesi söz konusuydu onlara göre.

[Mahp,
Futbol Yazarı]

Kurtuluş Meclisi üyeleri arasında, başarının değerlendirilmesinde ve beklentilerin büyüklüğünde ortaya çıkan farklılıklar, Dubl'de Paşa'nın işini çok zorlaştıracaktı. Ancak Paşa'nın KK temsilcisi olarak Dubl'e gidecek heyetin başkanlığına seçilmesi bile bu farklılıklar nedeniyle çok zor oldu. Meclistekilerin bir kısmı, BMA'nın Dubl'e gitmesini ve yeni bir zaferle dönmesini istiyor, bu konuda Paşa'ya hiç güvenmiyordu. BMA gitmeyeceğini kesin olarak belli ettikten sonra protokoldeki sıra, doğal olarak hükümet önderi olan Paşa'nındı. Ancak Paşa'nın Meclisteki düşmanları, garip bir şekilde, zafere rağmen artmıştı; bunda BMA'ya açıkça muhalefet etmekten çekinen bir kesimin, onun en yakın dostu ve en güvendiği dava arkadaşı olan Paşa'ya yönelmesinin de payı vardı. Geliştirilmiş Bugs Teorisi de her ne kadar gündemden düşmüşse de Paşa'nın eksiler hanesine yazılmıştı. Bu kesim Paşa'nın, yanında BMA olmaksızın Dubl görüşmelerinden başarıyla çıkamayacağını yine de yalnızca üstü kapalı olarak söylemekle yetiniyor; onun organizasyon yeteneğinin burada, ülke içinde en gerekli olduğu bir zamanda yetkilerini bir başkasına devredip Dubl'e gitmesinin yanlış olacağı görüşünü öne çıkarmayı yeğliyordu.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Paşa daha Dubl'e gitmeden yorgunluk belirtileri göstermeye başlamıştı – o dönemki Meclis konuşmalarına ve demeçlerine bakacak olursanız, eskiden olmayan bir tür bıkkınlığın izlerini görebilirsiniz.

Bence Paşa Geliştirilmiş Bugs Teorisine çok bel bağlamıştı ve bunun peşinden gidilmemesinin ülke için çok kötü sonuçlar vereceğine gerçekten inanıyordu. Bu teorinin tümüyle gündem dışı kalmasında sanırım BMA'nın rolünün büyük olduğunu düşünüyordu, haklıydı da – BMA Paşa'ya bu konuda başta verdiği desteği fark ettirmeden çekmiş ve deyim yerindeyse Paşa'yı ayazda bırakmıştı. Paşa Dubl'e gitmeye hiç meraklı değildi, çünkü onun taraftar olduğu türden, tüm dünyanın işbirliği yapıp dışarıdan gelen düşmana saldırmasını içeren bir savaş gerçekleşmeyecekse Kurtuluş Hareketi amacına ulaşmış sayılmazdı; bu da Dubl'de ancak kötü bir uzlaşma yapılabileceği anlamına geliyordu. Yine de BMA'nın ısrarıyla heyetin başına geçmeyi kabul etmesinin tek nedeni, koparılabilir ne varsa onu koparmak, kötünün iyisini yapmaktı.

[Yalk,
Alternatif
Tarih
Araştırmacısı]

Dubl görüşmelerinin sonu en başından, daha heyet oraya gitmeden belliydi. Böyle değilmiş gibi yapılması ve resmi tarih yorumunun bunu yadsıyan bir çizgide oluşturulması bence ikiyüzlülükten başka birşey değil. BMA Dubl'e bu yüzden gitmedi, tam da bu yüzden Paşa'nın gitmesini istedi. Hesabın ne geleceği biliniyordu; önemli olan kimin ödeyeceğiydi.

[Hökl]

Kuzeydoğu Kanadı heyeti Dubl'e vardığında henüz kim ya da kimlerle görüşecekleri kesinlik kazanmamıştı. Bu bile kendi başına kötüye işaretledi, diplomatik bir skandalın patlamasının an meselesi olduğunu gösteriyordu. Daha birinci dakikada gol yemiştik.

[Alat,
Dubl Heyeti
Üyesi]

Beşimiz de, başta Paşa olmak üzere, huzursuzduk – zor bir görev üstlenmiş olduğumuzdan değil, sorumluluğu bize ait olmayan sonuçların ağırlığının bizim omzumuzu kalacağını bildiğimizden. Hepimiz kıyasıyla pazarlık etmek ve ülkemizin çıkarlarını sonuna kadar savunmak bilinciyle oradaydık, ayrıca Paşa'nın İsta'yla sürekli iletişim halinde olması, doğrudan BMA'ya bilgi aktarması ve onun görüşlerini alması bizi biraz olsun rahatlatıyordu. İlk olarak herhangi bir ikili görüşme yapmadan DB'nin Komiserlik toplantısına katıldık, Paşa burada etkileyici bir konuşma yaptı. Sonra yanımıza geldiğinde, Bugs'tan söz etmemek için kendini çok zor tuttuğunu söyledi.

[Paşa,
DB Komiserlik
toplantısında
yaptığı
konuşma,
sonuç
bölümü]

“Sonuç olarak buraya, onurunu korumak için herşeyi yapmaya hazır bir ülkenin temsilcileri sıfatıyla geldiğimizi söylemek istiyorum. Burada yapacağımız görüşmeler ve karşılıklı olarak alınacak kararlar, yalnızca iki tarafın birtakım çıkarlarını –bu çıkarlar her ne ise- korumak için değil, aynı zamanda insanların onurunu, kurumların onurunu korumak için olacaktır. Bu elbette Dünya Birliği'ni ve onun şemsiyesi altında yaşayan tüm insanları yakından ilgilendiren bir durumdur. Umudum, geleceğin geçmişten daha parlak olmasıdır.”

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Heyetimiz Dubl'de beklemediği, kimsenin beklemediği, düpedüz küstah sayılabilecek bir tavırla karşılaştı. Komiserlik toplantısında Paşa'nın konuşmasının ardından kimse söz almadı, tartışma açılmadı ve gündemin bir sonraki maddesine geçildi. Böylece Paşa bir tür konuk konuşmacı konumuna düşürüldü. Heyet ancak iki gün sonra bir komisyonla resmi görüşmeler yapmaya başlayabildi, bu da Birlik Hukuku Uyum Komisyonuydu - normalde Birlik yargısıyla ülke özerk yargılarının çelişkilerini gidermek amacıyla çalışan bir tür “ön büro”. Heyetin DB Yönetim Kuruluyla görüştürülmemesi tam bir fiyaskoydu ve bu da Kurtuluş Hareketine nasıl bakıldığının açık bir göstergesiydi.

[Ezkö,
Spor Yazarı]

Paşa ve heyeti Dubl'deyken Kurtuluş Meclisinin gelişmelere nasıl tepki verdiğini bizzat BMA'nın yanından izleme fırsatım oldu. Komisyonla yapılan ilk toplantıda bize dayatılmaya çalışılan koşullar burada göktaşı etkisi yaptı. Komisyon üyeleri Bugs teorisini dinlemeye bile yanaşmamıştı, getto-centrumlar konusunda herhangi bir taviz vermeye hiç niyetleri olmadığı anlaşılıyordu; tek ilgilendikleri konu ligin yeniden ne zaman başlayacağıydı. Dokuz yıl süreyle maçları merkezden, yani Dubl'den yollanacak hakemlerin yönetmesini istiyorlardı. Meclis Paşa'nın bu konudaki raporunu izlediğinde herkes birbirine girdi. BMA bu gelişmelerden çok rahatsızdı ve kendini sorumlu görmeye başlamıştı.

[Falh,
Kurtuluş
Meclisi Kayıt
Amiri]

Komisyon görüşmelerinin sürdüğü günlerde Mecliste cadı kazanı kaynıyordu. Bir-iki gün gibi kısa bir süre içinde bütün dengeler Paşa'nın aleyhine döndü. Diploması alanında deneyimsiz ve beceriksiz olmakla, burnunun dikine gitmek ve İsta'dan gelen talimatlara uymamakla, hatta vatana ihanet etmekle suçlanıyordu. BMA tek başına Paşa'yı savunmakta zorlanıyordu; elinden gelen tek şey Meclis üyelerini sakin olmaya davet etmek, herşeyin kontrol altında olduğu konusunda kişisel güvence vermektir.

[Bült,
Hukuk
Analisti]

Heyetin Uyum Komisyonuyla yaptığı görüşmeler hızla kopma noktasına geldi. İki gün içinde varılan nokta şuydu: Dünya Birliği, daha önce de duyurulduğu gibi Kurtuluş Meclisini Kuzeydoğu Kanadı'nın meşru temsil organı olarak tanıyacaktı; bunun karşılığında getto-centrumlar eskisi gibi yalıtımda ve DB'nin denetiminde kalacak, sevaneler açılmayacak, ligin yeniden başlaması için takvim belirlenecek, maçlar dokuz yıl boyunca merkez hakemleri tarafından yönetilecekti. Önerilen anlaşma protokolünde böceklerden, bilgisayarlardan, özellikle de uzaylılardan hiç söz edilmiyordu. Yani bütün Kurtuluş Hareketi, sıradan bir "iktidarı devralma manevrası"na indirgeniyor, Meclise meşruiyet bahşedilerek eski oyunun yeni oyuncularla devam ettirilmesi isteniyordu.

[Tokt,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Dubl'de Kuzeydoğu Kanadı'nı temsil eden heyetin önüne konan anlaşma metni, Kurtuluş Hareketinin özünü yadsımak anlamına geliyordu ve bunun kabul edilmesi hiçbir şekilde mümkün değildi. BMA İsta'dan Dubl'e sürekli talimat yağdırıyor, taktik veriyordu. Ancak Komisyonun bu metinde ısrarlı olduğu anlaşılınca yapacak tek birşey kaldı: heyeti geri çekmek ve görüşmeleri, koşullar daha makul bir düzeye gelene kadar kesmek. Meclis bu yönde karar aldığı halde Paşa'nın BMA'dan süre istediğinin ve anlaşmayı bu haliyle imzalayıp daha sonra değişiklikler koparma yoluna gidilmesini önerdiğinin öğrenilmesi, Mecliste tam anlamıyla infial yarattı. Paşa'yı her zaman desteklemiş üyeler bile veryansın ediyordu. Meclis bunun üzerine Paşa ve heyeti için güvensizlik kararı istedi. Bu konuda karar hala başkumandanlık yetkilerini kullanan BMA'nın elindeydi, ama Meclisteki çoğunluk bu konuda o kadar bastırıyordu ki başka bir karar alması düşünülemezdi. Dubl Heyeti geri çağırıldı.

[Aei,
Eşgüdüm
Sorumlusu]

Paşa'ya karşı Meclis bünyesinde kışkırtılan muhalefetin haksızlığı bence açıkça ortada. Başından beri Hareketi taşıyan Paşa oldu, Kuzeydoğu Kanadı'nın içinde bulunduğu kontrol ve sömürü düzeninden kurtulabilmesi için herşeyi yaptı, herkesten çok çalıştı. Buna kimse karşı çıkmasın. Bugs teorisi de Paşa'nındı – siz sanıyor musunuz ki Dubl'de

önüne konan protokol Paşa'nın hoşuna gitti? Mümkün mü? Fakat Paşa idealist olduğu kadar pragmatikti – Kurtuluş savaşımının öngörülenden çok daha uzun süreceğini, çünkü hem düşmanın sanılandan güçlü olduğunu, hem de devrimin tasarlanandan daha kapsamlı olması gerektiğini anlamıştı. Kurtuluş Meclisi bunu anlamak istemedi – Meclis üyeleri, belki de aramızdaki tek gerçek devrimciyi devrim karşıtlığıyla ve davayı satmakla suçlayabilme fırsatını, dolayısıyla da kendilerini başkasının sırtından yüceltme fırsatını kaçırmadı. Acıkınca hemen mama isteyen bebekler gibiydiler, istedikleri olmayınca ortalığı velveleye verdiler.

[Tahp,
Uygulama
Kuramcısı]

Dubl protokolü sırasında açıkça yaşanan, daha doğrusu uzunca bir süredir devam edip o sırada en üst noktasına varan birşey vardı: bir koltukta iki önder taşınmıyordu. Başkumandanlık yetkilerini elinde bulunduran BMA, Kurtuluş Hareketini neredeyse tek başına kuran, ardından kendisini bu hareketin başına getiren, hatta elinde tuttuğu yetkileri almasında herkesten çok payı olan dostunu önce ateşe attı, sonra Meclis'teki kurt sürüsünün bu ateşi odunla beslemesine seyirci kaldı, bununla da yetinmedi, Paşa'nın parçalanmasını düpedüz kışkırttı. Bunu elbette sessizce ve zekice yaptı, ama yaptı. Diyeceksiniz ki politika budur, böyle birşeydir – doğru, politika budur. O yüzden kimse, bu politika değilmiş gibi yapmasın. İzlediğimiz, bize izletilen şey, bir ülkenin kurtuluşu değil, eline güç verilen kişinin, sarmaşık karşısındaki ağaç kadar çaresiz hale düşmesi, bir süre sonra sarmaşıktan görünmez hale gelen ağaç gibi, kişinin elinde tuttuğunu sandığı ama tüm benliğini kaptırdığı güce yenilmesi, onun cisimleşmiş haline dönüşmesiydi.

[Zorp,
Komplo
Ekonomisi
Tarihçisi]

Protokol günlerinin ilginç, ama o hayhuy içinde gözden kaçan gelişmelerinden biri, üç kişilik bir hükümet heyetinin Neyo'ya giderek S-Port'un önderi Gatlok'la bizzat görüşmesi ve sonraki on yıl boyunca geçerli olmak üzere toplam iki yüz elli milyon port satın alımı konusunda bir ticaret anlaşması imzalamasıydı. BMA'nın Meclisten geçirdiği ve derhal yürürlüğe koyduğu bu anlaşma, Kurtuluş Hareketinin nereden nereye geldiğinin en güzel göstergesiydi bence.

[Hökl]

Dubl Protokolünün imzalanmadan kalması ve gönderilen heyetin geri çağırılması, yeni sorunların başlangıcı anlamını taşıyordu elbette. Kurtuluş Meclisinin bundan sonra nasıl bir yol izleyeceği belirsizdi. Bir anlamda itibarı elinden alınmış olan Paşa'nın BMA'yla kozlarını nasıl paylaşacağı bilinmiyordu, ama ülkede bir BMA-Paşa kutuplaşmasının yaşanacağına kesin gözüyle bakılıyordu. BMA'ya karşı başlatılan, suikast niteliğindeki karalama kampanyası Kuzeydoğu Kanadı'nın yeni yeni kazanmaya başladığı istikrarı bir kez daha tehlikeye sokacaktı.

[Utracak,
Poetikacı]

Ya sizin diriniz? Ölüden farklı mı sanki, neyin farkındasınız? Anlayışlı bir peşkeş, bir katlanıştır, tam intibakı imkansız tel örgü.

Bir Garip Suikast Girişimi

[Hökl]

Paşa ve Heyet henüz Dubl'deyken BMA'ya karşı büyük bir saldırı kampanyası başlatıldı. Kampanyayı düzenleyenler, Ortaçağda yaygınlık kazanan masonluğun bir uzantısı olan ve bilgisayar teknolojisinin her alanında gizli olarak etkinlikte bulunduğu düşünülen

Yongalardı. Olayı daha da çarpıcı kılan, Yamu'nun adının da bu bağlamda geçmesiydi.

[Ezkö,
Spor Yazarı]

KK Merkez Yongası, BMA'ya yönelik ağır suçlamalarla dolu bir bildiri yayınladı o günlerde; bunu da kendisinden bekleneceği gibi portlar aracılığıyla yapmadı, çünkü her ne kadar port yasağı kalkmışsa da neredeyse hiç kimsede port yoktu. Bu nedenle Merkez Yonga, Musak'ın "Klasikler, yeniden!" kampanyası için kullandığı platformları korsanladı. Yonganın BMA'ya saldırması beklenmedik birşey değildi, Kurtuluş Hareketi bilgisayarlar ideolojik olarak karşı olagelmişti bilindiği gibi, ama Ekva ve Paşa'nın bundaki payı herhalde BMA'dan büyüktü, dolayısıyla onların adının geçmiyor oluşu ve tabii ki zamanlama, daha sonra bazı soru işaretleri yarattı.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

Yonganın bildirisi aslında çok ilginçti, BMA hakkında yapılmış olduğu iddia edilen bir araştırmanın sonuçlarını bütün dünya kamuoyuna açıklamayı bir vicdan borcu olarak nitelendiriyordu. Bu araştırmaya göre BMA İsta'ya gelmeden önce bir kurye şirketinde görevliydi ve görevini kötüye kullanmıştı: taşıdığı paketleri açarak bunların gönderildiği kişiler hakkında mahrem bilgiler elde ediyor ve bu sayede, söz konusu kişilerin korkularını hedef alan mesajlar yazıp bu mesajları kortların kapısına bırakıyordu. Mesajları değişik örgütler adına imzalıyordu. Bir tür terörizm yapıyordu yani. Son olarak "Ubor-Metenga" adlı bir örgüt adına mesajlar bırakırken yakalanınca uzun süre yalıtımda kalmış, ardından işten atılmış ve kalıcı bir utanç işareti olarak adı geri alınmıştı. Konuşmamaya başlaması bundan sonraydı – dilsiz ve meczup bir dilenci olarak şehir sokaklarında dolaşırken, ünlü beyaz mantosunu bir dükkan sahibi bağışlamıştı ona. Kuzeydoğu Kanadı halkını hiç utanmaksızın kişisel emellerine alet eden önder, böyle bir sapıktı. Bildiriyi ilginç kılan yalnızca taşıdığı iddialar değildi; daha önce BMA'nın geçmişinin hiç gündeme gelmemiş olması ve bütün bir ülkenin aynı anda bunun farkına varması, fakat sonradan bunu pek de önemsemeyip unutmaması şimdi bana çok daha ilginç geliyor.

[Toke,
Futbol Yazarı]

Yonga Bildirisinin kendi başına bir hükümet krizi yaratması belki biraz zordu, ancak Yonganın bu araştırmayı bizzat hükümetin İletişim Sorumlusundan, yani Yamu'dan aldığını söylemesi, ortalığın karışmasını kesinleştirdi. Paşa'nın maruz kaldığını düşündüğü muamele belli ki Yamu'yu çileden çıkarmış ve karşı saldırıya geçmesine, bir tür intihar saldırısına kalkışmasına yol açmıştı. Herkes böyle düşündü.

[Çalın,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi,
Spor Yazarı]

Seven kadından korkacaksın kardeşim. Seven kadının gözü karadır, herşeyi yapar. Hesap hatası da yapar. Bu bence tam kadın işi. Sen kalk, sevdiğin adamı mahveden, yerini elinden alan, onurunu iki paralık eden bir ülke önderi hakkında dosya oluştur, sonra bunu git önderin düşmanlarına teslim et, ama senden söz etmeyeceklerine de inan. Onunla da kalma, bu milletin o zamana kadar ne hikmetse hiç ilgilenmediği bir konuyla birden ilgileneceğine de inan. BMA'nın daha önce ne yapmış olduğundan kime ne güzelim? Sen zamanında babanın neler yaptığını biliyor musun ki? Tam bir kadının yapacağı hesap hataları işte. Ölünün arkasından böyle konuşulmaz ama...

[Hökl]

Bildirinin yayınlandığı saatlerde herkes Yamu'yu aramaya başladı, ama üç gün boyunca kendisinden hiçbir haber alınamadı – nerede olduğunu kimse bilmiyordu. Mecliste konu gündeme geldi, ancak

Hükümet bu konuda hiçbir açıklama yapmadığı gibi, BMA bütün soruları gülümseyerek yanıtsız bıraktı. Açıklama, hiç beklenmedik bir yerden geldi.

[İlbe,
Tarihsel
Muhasebe
Uzmanı]

Kamu Vicdanı adlı örgüt bir süredir yokluğuyla insanları meraklandırıyor – Hatn'ı öldürenler onlar değildi, Alpa'yı da öldürmemişlerdi, vergi veren vatandaş yakında şikayetçi olacaktı. Ancak Yonga Bildirisinin ertesinde sessizliklerini alışılmadık bir şekilde bozdular ve ilk kez bir suikastı neden işlemeyeceklerine dair bir bildiri yayınladılar. BMA'nın örgüt kıstaslarına göre son derece başarılı bir önder olduğu için kesinlikle listelerinde yer almadığını duyuruyorlardı. Bu destek BMA'ya ilaç gibi geldi, ama krizin başından beri gülümseme ve sessiz kalma politikasını sürdürdüğü için, bu konuda neler hissettiği bilinemedi. Yine de BMA'nın bu gelenekselleşmiş tavrı, bu olayda ona çok puan kazandırdı bence – hiçbir tartışmaya girmeyerek, kendini savunmaya asla kalkışmayarak, her türlü hesaplaşmanın üstünde olduğunu gösterdi.

[Hökl]

Yamu, bildirinın yayınlanmasından üç gün sonra, Teki kıyılarındaki terk edilmiş bir kortta, ölü olarak bulundu. Kanın kristalleşmesine yol açan bir sıvıyı damardan aldığı için ölmüştü, ancak bunun intihar mı, cinayet mi olduğu hala ortaya çıkarılmış değil. Paşa Dubl'den, Yamu'nun cenaze töreninin olduğu gün döndü.

[Agse,
SonSöz Neyo
Temsilcisi]

Ne söyleyebilirim ki? Cenaze için İsta'ya geldim. Boğulacaktım. Sönmemiş kireç kuyusuna batmış gibi hissettim kendimi. Yamu öldürüldü, bundan adım gibi eminim. Bütün bu Yonga hikayesinin büyük bir tezgah olduğundan da eminim. Yamu BMA'ya safça ve hayranlıkla yaklaştı ilk başta, ama Paşa'yla BMA'nın ilişkisindeki dengesizlik onu çok rahatsız etti hep. Paşa'ya bunu anlatmaya çalıştı, ama ters tepki yaratmaktan başka bir işe yaramadı bu. İktidar değildi derdi, Paşa'nın safdışı bırakılması değildi, BMA'nın hırslı karşısında Paşa'nın ne kadar zedelenebilir olduğunu görmek rahatsız ediyordu onu. Ama Yamu'yu biraz tanıyorsam, bu konuda birşeyler yapmaya karar verse gidip BMA'yı göğsünden bıçaklardı. Yamu gibi birini harcamak nasıl bu kadar kolay olabiliyor, anlamıyorum. Bu konuda daha fazla düşünmek de istemiyorum. Sözcükler midemi bulandırıyor. Böyle olabileceği hiç aklıma gelmemişti. Dava uğruna savaşmak... Bütün davaların ırzına geçilmesini istiyorum.

[BMA,
Meclis
Konuşması]

“Yolun sonuna yaklaşıldığı, aydınlık günlerin çok yakında olduğunun hissedildiği günlerde şahsımı hedef almış gibi gözükken, ama aslında Kurtuluş Hareketinin söz verdiği şeyleri birer birer gerçekleştiriyor olmasından dolayı paniğe kapılıp nereye saldıracağımı kestiremeyen bir avuç kendini bilmez ürettiği yalanlar ortalığı kapladı. Bunların ne tür kişisel hesaplar sonucu ortaya çıktığı o zaman da önemli değildi, şimdi de değil. Önemli olan Kurtuluş Hareketini, KK halkını yolundan döndürmeye kimsenin gücünün yetmemesiydi. Yetmedi de. Kenetlenmişliğin ışığı o sisi dağıttı. Bugün BMA'nın nereden geldiğini, eskiden kim olduğunu hala merak edenler, bu konuda kuşku besleyenler olabilir. Açıkça söylenmesi gerekir ki bu geçmişte utanılacak en ufak bir leke olsaydı, tarihin bütün ısrarlarına karşı konur, insanların önüne atılmaktan kesinlikle kaçınılırdı. Ama ilerlendi, ilerleme sürecek, sıçratılan çamurlara da gülüp geçilecek.”

[Paşa]

Benim için her bakımdan zor günlerdi, takdir edersiniz. İsta'ya dönmekten bu kadar korktuğum, bu şehirden ve simgelediği şeylerden bu kadar nefret ettiğim başka bir dönemi anımsamıyorum. İsta'dan her ayrılışımda bir sevdiğimi kaybetmek bende ciddi bir travma yarattı herhalde. BMA hakkındaki söylentilerin kaynağının Yamu olabileceğini, Yamu'nun yakalanmamak için intihar ettiğine inanmıyorum. Onun yokluğu bana hayatımın en büyük acısını vermeyi sürdürüyor. Ben Dubl'deyken arkamdan çevrilen dolaplar, güvendiğim insanların beni yalnız bırakması ve hatta saldırılara çanak tutması, ülkenin yararı için uğraştığımın tümüyle gözardı edilmesi, bütün bunlar beni hiç yaralamadı, inanın. Bugün de içimde bu konuyla ilgili bir acılık yok. Dostluğun kurtlu bir yaraya dönüştürülmesi unutulabilir, ama Yamu'ya yapılanları bağışlamam imkansız. Bu cinayetin üstünün örtülmesini bağışlamam imkansız. Belki haddim değil, ama Yamu'yu öldürerek kendi konumunu pekiştiren bir düzen makinesine ancak tükürebilirdim. Tükürdüm de. Bunun bedeli bir köşeye itilmek, unutulmak, kuşaklar boyu hor görülmeğe, razıyım.

[Hökl]

Paşa, Yamu'nun cenazesinin ardından Kurtuluş Hareketindeki tüm görev ve sorumluluklarını bıraktığını açıkladı. Bu tür istifalarda sık rastlananın aksine, dediğinden dönmedi; zaten Meclisteki çoğunluk görüşü de bu doğrultuydu. İlk günden beri Hareketin en önünde olan, zor dönemeçlerin alınmasında büyük katkısı olan adam, artık yoktu. Kurtuluş Hareketi bir seçim yapmak zorunda kalmış bütün hile iddialarına karşın BMA'yı seçmişti.

[Utracak,
Poetikacı]

Neden nankör ölümü yıllar sonra tanıdım? Küstah bir hırsız gibi, amansız bir lirizmle, ayrıcalıklı pıhtılar getirir şüphesiz, ayrık düşlerin gerçekleşmesini çağırır, yaralı bir hayvan gibi susup saklanır. Kısacası, paramparça bir imge, zıpkın gibi saplanır: tahta atı isteyen sahici şehir.

Tünelin Sonu

[Hökl]

Kuzeydoğu Kanadı, Kurtuluş Savaşımını üç yılda kazandı. Bu üç yıl zarfındaki olayları, tartışmaları, çatışmaları, kayıpları, kalp kırıklıklarını, çıkmaz sokakları, savaşın ruhunu, yenilgi ve zaferleri, o günlerin havasını koruyarak ve anımsatarak aktarmaya çalıştık. Başta bu çalışmanın herkese açık bir bellek parçası olmasını istediğimizi söylemişim – bu belki de herkesten çok benim için geçerli, çünkü birçoğunuzun bildiği gibi uzun süreli solitrans kullanımının bellek kaybına yol açtığı, Proje nöbetçileri üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkarıldı. Ben de kısa bir dönem için de olsa nöbetçilik yapmışım – o zamandan beri giderek daha az şey anımsar oldum. Bu belgeseli belki de yüzlerce kez izleyeceğim, unutup yeniden izleyeceğim. Kuzeydoğu Kanadı'nın kurtuluşunun hikayesini şimdilik bitirmek için, önce Dubl Anlaşmasının imzalanmayışını izleyen dönemdeki gelişmeleri gözden geçirmek, sonra da, bence bütün Kurtuluş Dönemine damgasını vuran bir ilişkiye, BMA-Paşa ilişkisine daha yakından bakmak gerekiyor.

[Kuyh,
Kurtuluş
Tarihçisi]

BMA kendi konumunu iyice sağlamlaştırdıktan sonra, Kuzeydoğu Kanadı'nın izleyeceği rota konusunda Kurtuluşçular arasındaki çekişme sona erdi – Paşa'nın tasfiyesi, iki kutuplu bir

sistemden tek kutuplu bir sisteme geçiş anlamına gelmişti. Dubl'de imzalanmadan masada bırakılan anlaşma, bir anlamda ülkenin ve yöneticilerinin namusunu simgeliyordu – bu koşullar altında bir anlaşmaya varmaktansa, tanınmamayı ve bunun sonuçlarına katlanmayı, mitolojideki “fakir ama onurlu genç” arketipini kuşanmayı yeğlemişti BMA. *De facto* olarak Kurtuluş Meclisi zaten ülke çapında duruma hakimdi. Kurtuluş öncesi dönemin maraza çıkarmış partileri olan Gürz, Kartal ve Yol'un futbol ligine katılmaları yasaklandı, takımların kadroları dağıtıldı, Hatn hükümeti döneminde çıkarılan yasalar iptal edildi ve lig bazı yeni takımların eklenmesiyle yeniden başladı. Sevaneler, DB'ye meydan okurcasına serbest bırakıldı; ancak bunun sözde bir serbestlik olduğu ve pek çok koşula bağlandığı çok geçmeden anlaşıldı. DB yönetiminin izlediği yalnız bırakma politikası Kurtuluş Meclisindeki radikallerin söyleme hakim olmasını kolaylaştırdı; DB'nin bir parçası olduğumuzdan çok, ayrı ve kendine özgü bir “biz” olduğumuz vurgulanmaya başladı. Kurtuluş Meclisi kendini feshedip görevini Genel Meclise devretmeden önce, DB kıstaslarına uymayan bir adım daha atarak Meclis Başkanının yetkilerini, Hükümet Önderinin aleyhine genişletti ve BMA'nın görev süresini yedi yıl uzattı. Meclis içinde buna muhalefet edenler olduysa da, Paşa gibi bir figürden yoksun olmaları, fazla birşey yapmalarını engelledi. Paşa da bütün ısrarlara karşın Meclise girmeyi reddetti.

[Hosb,
Olgunluk Çağı
Tarihçisi]

KK'nin Dünya Birliği'yle olan ilişkisi bana Olgunluk Çağı öncesindeki aşk ilişkilerini anımsatıyor – kıskançlıklar, kavgalar, yanlış anlamalar, garip bir tutku ve herşeye rağmen birbirinden kopamama. DB yönetimi, Kuzeydoğu Kanadı'ndaki yeni yönetimin bazı önemli konularda Birlik tüzüğünden ayrılmasını hoş karşılamadı ve bu ülkenin Birlik'ten çıkarılması bile gündeme geldi, ama istikrar bozucu bir adım olacağı endişesiyle bundan vazgeçildi. Öte yandan Kuzeydoğu Kanadı da Dubl Anlaşmasını imzalamayı reddetti, ama koşullarının çoğunu, başta getto-centrumların DB denetiminde kalması ve futbol liginin yeniden başlaması olmak üzere, sessizce kabul etti. Şehir farelerine özgürlüklerini verme ve şehirlere yeniden girilmesi gibi iddialar slogan olarak kaldı, bu da doğaldı, çünkü sonuçta Kuzeydoğu Kanadı da zamanının çocuğuydu; üretim ilişkilerini bozup yeniden kurma isteği, doğuşu ve unutuluşuyla, nostaljik bir tarihsel an olarak kalacaktı. Bütün “kurtuluş” söylemine karşın ülkenin adı değiştirilmedi ve DB'yle bağlantıların dönüşsüz bir şekilde koparılması gerektiği hiç söylenmedi. Bu bakımdan Kurtuluş Hareketi, ilk ortaya çıkışındaki devrimsel potansiyeli gerçekleştiremedi denebilir. Ancak bu, Kurtuluşçuların suçu olmaktan çok, çağın koşullarının kaçınılmaz olarak dayattığı bir durumdu. İsta'nın enerjisi, dünyanın hakim gücüne karşı bir alternatif düzen kuramayacak kadar dağınık bir enerji; bu enerjinin ancak muhalefet yapmasına izin verebilir Olgunluk Çağı, çünkü temelinde bu çağı olumsuzlayan öğeler barındırıyor.

[Horkad,
Düşünür]

Evrensel Hıçkırık Kuramının yansımalarını, çağlar boyunca ortaya çıkan, hemen her devrim hareketinde görmek ne yazık ki mümkündür. Bir hıçkırık anına bütün bir evrensel varoluşu, yani milyarlarca yıla yayılmış, yıldız sistemlerinin, gezegenlerin, yaşamın ortaya çıkmasına tanıklık eden ama sonunda yok olan bir süreci sığdırdığımızı düşünelim. Bunca değer verdiğimiz şeylerden, bütün tarihsel varoluşumuzdan çok daha büyük, neredeyse sonsuz bir nicelikten söz ediyorum. Böyle bir toplam bile, sonuç olarak bir hıçkırıktan ibarettir.

Öncesi karanlık ve sessizdir, tıpkı sonrası gibi: hiçlikte bir hiçkırıktır evrenimiz. Devrimciler, bu hiçkırığın mikro neferleri gibidir: matematiksel bir olanaksızlığa karşı savaşırlar. Mürtecilerle mürtefilerin diyalektiğidir bu, boşa basan bir diyalektik, çünkü kendilerini aşmaları, kendi sistemlerinin dışına çıkmaları söz konusu değildir. Yapabilecekleri tek şey birbirlerini yaratmak, birbirlerini tanımlamak, bu tanımdan hareketle kendilerini yaratıp tanımlamak ve ardından birbirlerini sıfırlamak, yok etmektir. Böylece, varolmalarını sağlayan hiçkırığın en başta tanımlanmasını mümkün kılan genel yokluk durumuna, büyük sıfıra dönerler. Yokluk, birşeylerin Varlığını gerektirir; sıfır, ancak bir varsa varolabilir. Dolayısıyla sistem devrimlere, devrimler de sisteme muhtaçtır. Herşey, Sıfırın mutlak hegemonyasına hizmet etmek için, vardır ya da yoktur, var olur ya da yok olur.

[Hök]l]

BMA'yla Paşa arasındaki ilişki de bir tür hiçkırık olarak değerlendirilebilir belki – yoktan varolan ve sonunda yokluğa dönen bir dostluk.

[Ayok,
Sour Üyesi]

Örgüt toplantılarından birinde, “dost” kavramının tanımı üzerinde tartışırken uzun uzadıya Paşa'yla BMA'dan söz ettiğimizi anımsıyorum. Bu iki insanın dost olduğunu varsayıyorduk, ama bunun için elimizde geçerli nedenler var mıydı? Uzun süre birbirini görmek, birbiriyle çalışmak, hatta birbirine güvenmek zorunda kalmışlardı, ama bu koşullar mutlaka dostluğun belirtileri miydi, ya da bu koşullardan mutlaka dostluk doğar mıydı? Eğer birbirlerine duydukları güvenin azalıp yok olması dostluklarını öldürdüyse, bu güvenin yok olmasına yol açan neydi? Kurtuluş Hareketi sürecinde yaşanan olaylarda sınanan ilkelerden ve birbirlerinin ilkelerine ters düşmelerinden söz edilebilir miydi? Peki ama dostluk, ilke denilen soyut ve aslında değişken şeyleri tanımlama gereği aşmaz mıydı? Yani dostluk aslında sevginin bir türü değil miydi, birbirini derinden sevmeyen iki insanın dost olması mümkün müydü?

[Dase,
Aşk Yazarı]

Dostluğun temelinde sevgi varsa da, bence sevgiden farklı birşeydir aslında. Bir tür dayanışma paktı olarak bakıyorum ben buna – dost, koşulsuz olarak yardımınıza koşacak ve sizi her zaman kendinden önce düşünecek biridir. Dost kişi, seçmek zorunda kaldığında hiç düşünmeksizin dostunu seçer, kendini değil. Bu anlamda dost olmak karşılıklılık gerektirir, dilde bile böyledir: siz birinin dostuysanız, o da sizin dostunuzdur. Bu yüzden arkaiktir dostluk ilişkileri. Paşa'yla BMA arasındaki ilişkinin kopma noktasına gelmesini ben bu açıdan bakarak değerlendiriyorum: Paşa, kendi dostu olmayan birine dost olmaya çalıştı. Başarısız olması, hayal kırıklığına uğraması kaçınılmazdı.

[Agse,
SonSöz Neyo
Temsilcisi]

İnsanlar yaşamlarında seçimler yapar, bazen kendilerine belirli bir seçimin dayatıldığını düşünürler, ama çoğu zaman bu dayatmayı ortaya çıkaran koşulları ya kendileri yaratır, ya da o koşulları kendileri seçer. BMA Paşa'yla dost kalmayı yeğlemez miydi? Kesinlikle. Ya Paşa? BMA'yı yaşamından çıkarmak onu mutlu etti mi? Hayır. Ama ikisi de, belirli bir noktadan sonra yakınlıklarını feda etmek zorunda kalacağını anladı bence – BMA Kurtuluş'un tek önderi olmayı kafasına koyduğu andan itibaren Paşa'yı ikinci plana itti, oysa böyle olması gerekmezdi, en azından Paşa için dostluklarıyla siyasi güçleri arasında bir bağıntı yoktu. Yamu'nun öldürülmesine gelene kadar Paşa BMA'yı sevmeyi sürdürdü, bu sözcüğü bilerek kullanıyorum, ama BMA'nın Paşa'yı sevdiğini söylemek zor. O yüzden de vazgeçmesi kolay oldu;

Meclis Konuşmasında söylediği gibi ülkenin çıkarları ve ilkeler, sevgiye ağır bastı. Sevdiğiniz kişiye herşeyi yapma hakkı vermekten, her yaptığını hoş görmekten söz etmiyorum; işine öyle geldiği için, sevgisizliği saklamak için ilkelerin arkasına saklanmaktan söz ediyorum. Bunu da ancak kişinin kendisi bilebilir tabii, bize laf düşmez.

[Çalın,
Kurtuluş
Meclisi Üyesi,
Spor Yazarı]

BMA'yla Paşa, Kurtuluş Hareketini gerçek anlamda yaratan ve yürüten bir ikiliydi. Yani ikili olarak becerdiler bu işi, ayrı ayrı çalışıyor olsalardı yapamazlardı, parçalarından daha büyük bir bütün oluşturdular. İlginç bir dinamiktir bu bak, salıncak itmek gibidir yani, doğru zamanda itersen yükselir, ama yanlış zamanlamayla, en hızlı itme tümüyle ters bir etki yapar, anlatabildim mi? Bunlar da iyi gidiyordu, herkes onları seyrediyordu aslında, müthiş bir eğlence malzemesi çıkıyordu çünkü, sonra birşey oldu, biri itmeyi bir-iki saniye için unuttu, yere baktı, gümbürdedi olay. Ben Kurtuluş tarihine, insanlara ilham veren bir ikilinin kurulması ve dağılması olarak bakıyorum, benim için budur. Şimdi yeni bir düzen kuruldu, iyi bir düzen midir, evet iyi, eskisinden farklı mı, değdi mi bunca gürültüye, eh, değdi denebilir, hiçbir şey yapmamaktan daha iyi oldu tabii, ama işin ziyafet kısmı bitti, bulaşıkları yıkama kısmı başladı, bütün efsaneler biter ve bu da hep üzmüştür beni, nabzımız yükselmişti, şimdi bir sonraki efsaneyi beklemek zorundayız yaşadığımızı hissedebilmek için, kimbilir kaç zaman.

[Utracek,
Poetikacı]

İyiden iyiye gelişkin bir hıyar ve küçümen travestiler, olağanüstü bir Altın Çağ oluşturuyor. En çok hangi vitrin fahişeleri kullanılır bugün? Görülmedik yüzler, yaşanmadık anlar vardır gündemlerinde.